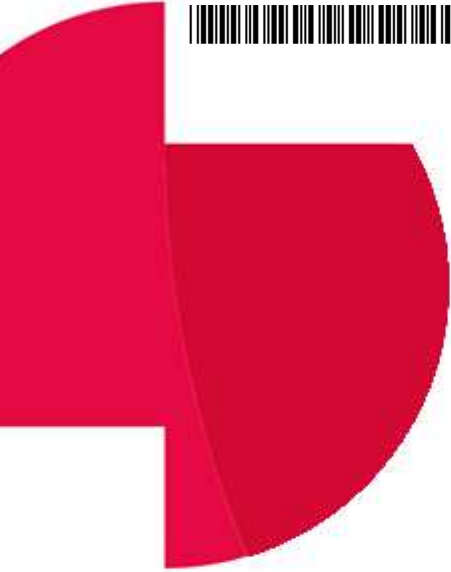

Ons nummer: 025.001918

Bestuursrapportage

april, mei, juni 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Programma 1: Sociaal	5
3. Programma 2: Ruimte	38
4. Programma 3: Bestuur	58
5. Overzichten	73
6. Mutaties reserves	77
7. Paragrafen	79
8. Ontwikkelfonds en overige projecten	80
8.1 Ontwikkelfonds	80
8.2 Wijzigingen Ontwikkelfonds	86
8.3 Overige majeure projecten	86
9. Financiële mutaties	89
9.1 Voorgestelde (mutaties in) kredieten	89
9.2 Voorgestelde begrotingswijzigingen	91

1. Inleiding

Aanbieding bestuursrapportage

Bijgaand ontvangt u de Bestuursrapportage april, mei, juni 2025.

- In deze bestuursrapportage rapporteren we over afwijkingen bij actiepunten en projecten. De actiepunten zijn afkomstig vanuit de Programmabegroting 2025. Daar waar er nieuwe zaken zijn die interessant zijn voor de raad, worden deze ook gemeld.
- Nieuwe teksten bij actiepunten en bij projecten zijn in groene tekst aangegeven.
- Deze bestuursrapportage bevat 8 mutaties in kredieten en 13 begrotingswijzigingen. De mutaties staan in hoofdstuk 9 Financiële Mutaties. De posten waarbij zowel de inkomsten als de uitgaven worden gemuteerd zijn voornamelijk technisch van aard, dit in verband met rechtmatigheid. De mutaties met een financieel resultaat zijn:
Saneringskosten Buitendienst Bolsward minus € 950.000. De uitgaven zijn tijdens de uitvoering verder opgelopen doordat er veel meer vervuilde grond gezeefd en naar gespecialiseerde verwerkers afgevoerd moest worden. Het terrein blijkt ernstiger vervuild met restmaterialen variërend van asbest, huisvuil tot oude betonnen bouwonderdelen dan bij het onderzoek in 2020 was voorzien. Het afvoeren vraagt daarbij meer aanvulling van nieuwe schone grond. Op basis van de meest actuele kostenramingen verwachten we op dit moment nog ca. €700.000 aan meerkosten in de uitvoeringsfase.
BUIG Budget minus € 1.000.000. Er heeft in mei jl. een bijstelling plaatsgevonden met als gevolg dat de gemeente minder middelen ontvangt voor het uitvoeren van de taken. Aan de hand van de meest recente realisaties constateren we dat de uitgaven hoger uitvallen dan eerder verwacht. Na verwerking van de wijzigingen vanuit de Voorjaarsnota 2025 resteert er een verwacht tekort van € 1.000.000 op de BUIG.
Fonds Gezamenlijke Uitvoering VNG minus € 70.000. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van het tarief per inwoner, o.a. als gevolg van loon- en prijsstijging.
- De Monitor kansrijke sporen wordt separaat via Actieve info aangeboden, zodat deze beschikbaar is ten tijde van de behandeling van deze bestuursrapportage (raadsvergadering 16 oktober). In de volgende bestuursrapportage zal de Monitor kansrijke sporen worden opgenomen.

Leeswijzer afwijkingen

We rapporteren steeds op drie onderdelen. Hierbij gebruiken we de volgende icoontjes:

Voor Inhoud: 	Voor Financiën: 	Voor Planning:
--	--	--

Per onderdeel kennen we een kleur toe. De kleuren hebben de volgende betekenis:

Alles ligt op schema. 	Er dreigen afwijkingen. 	Er zijn afwijkingen.
---	--	--

Mutaties t.o.v. de vorige rapportage markeren we met een Δ (verbetering) of een ∇ (verslechtering).

Bij het onderdeel Financiën is de rapportage van de afwijking ten opzichte van de begroting. Tekstuele mutaties in de programma's en bij de projectrapportage geven we weer in groene kleur.

Prognose resultaat

			(bedragen x € 1.000)
Totaal saldo baten en lasten			
Programma	Stand begroting	Verwachting einde jaar	Verwachte afwijkingen
Programma 1 - Sociaal	-146.956	-147.606	-650
Programma 2 - Ruimte	-43.412	-43.434	-22
Programma 3 - Bestuur	-17.703	-17.732	-30
Overzichten	212.065	211.683	-382
Mutaties reserves	-3.975	-3.975	0
Totaal saldo baten en lasten	20	-1.064	-1.084

In de Programmabegroting 2025 is voor 2025 een voordelig saldo begroot van € 2.677.000. Het separate voorstel over de Septembercirculaire 2024 (behandeld in de raad van 30 januari 2025) gaf een voordeel over 2025 van € 133.198. De vorige bestuursrapportage gaf een voordeel van € 20.000 op het begrote saldo. Deze bestuursrapportage geeft een nadeel van € 1.084.000.

Het begrote saldo verandert hiermee in € 1.746.198 voordelig.

2. Programma 1: Sociaal

Actiepunten uit de Programmabegroting

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Onderwijs			
1.	<i>We stellen een nieuw huisvestingsplan op voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het speciaal onderwijs.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We hebben een nieuw toekomstbestendig Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs opgesteld voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. 			
	<u>Toelichting:</u> We stellen samen met de schoolbesturen een nieuw toekomstbestendig Integraal Huisvestingsplan (IHP) op voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. We worden daarbij ondersteund door een externe partij. De gegunde partij is een specialist met ervaring in de regio, waarin ook de schoolbesturen hun vertrouwen hebben uitgesproken. We kiezen voor een zorgvuldig proces, dit kost tijd. We delen de uitkomst met de raad in de raadsvergadering van 10 juli 2025. Ter voorbereiding op deze raadsvergadering is er op 17 juni 2025 een informerende bijeenkomst geweest voor de raad.			
2.	<i>We versterken de integrale kindaanpak.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We versterken een integrale kindaanpak in wijken en dorpen door bestaande IKA's te ondersteunen en te subsidiëren en stimuleren de ontwikkeling van nieuwe IKA's. 			
	<u>Toelichting:</u> Om kinderen gelijke kansen te bieden is het belangrijk dat kinderopvang, onderwijs, zorg, sport en cultuur goed op elkaar aansluiten. Voor deze integrale kindaanpak (IKA) leggen we voortdurend verbindingen tussen de verschillende beleidsterreinen en stimuleren de samenwerking tussen welzijn, zorg, sport, cultuur en andere partners. Via de gemeentelijke subsidieregeling IKA kan een IKC voor deze samenwerking subsidie ontvangen. We bespreken dit onderwerp actief in een werkgroep waarbij onder andere schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en GGD zijn aangehaakt. Verder is huisvesting van kinderopvang geen zorgplicht van de gemeente, maar een integraal kindcentrum komt zonder gemeente moeilijk tot stand. In het nieuwe onderwijshuisvestingsplan is daarom opgenomen dat bij ieder huisvestingsvraagstuk de visie op opgroeien en ontwikkelen zo mogelijk wordt vertaald naar de huisvesting.			
3.	<i>We gaan door met de weekend- en zomerschool.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We continueren de activiteiten van stichting Weekendschool in 2025 en kijken daarbij gezamenlijk hoe we deze zo efficiënt mogelijk kunnen organiseren. 			
	<u>Toelichting:</u> We verlenen een jaarlijkse subsidie aan stichting Weekendschool. We voeren gesprekken met stichting Weekendschool over de voorgenomen activiteiten en de bekostiging hiervan. Omdat de zomerschool een kostbaar aanbod is, gaan we met elkaar onderzoeken of er andere mogelijkheden zijn om de kosten te dekken en activiteiten efficiënter te organiseren. We kijken kritisch naar de voorgestelde activiteiten. Dit heeft ertoe geleid dat de incidentele subsidie trapsgewijs is afgebouwd en deze activiteiten op korte termijn binnen het financiële kader van de jaarlijkse subsidie passen.			

4.	<i>We investeren in preventie en vroegtijdige signalering om complexe trajecten en duurdere zorg te voorkomen.</i>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schoolmaatschappelijk werkers ondersteunen jeugdigen van 2-18 jaar op school en op de peuteropvang. • We werken samen met onderwijs en partners in collectieve onderwijszorgarrangementen. 	
	<p><u>Toelichting:</u> De schoolmaatschappelijk werkers verrichten lichte ondersteuning op de scholen. Daarmee voorkomen we dat problemen groter worden en een beroep wordt gedaan op duurdere specialistische jeugdzorg. Alle scholen hebben voor een bepaald aantal uren schoolmaatschappelijk werkers, die jeugdigen op school kunnen ondersteunen op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling.</p> <p>Scholen zijn een belangrijke vindplaats van problematiek bij het opgroeien, sociaal-emotionele problematiek bij jeugdigen. Schoolmaatschappelijk werkers zijn vanuit het gebiedsteam aan de scholen verbonden en bieden kortdurende hulpverlening binnen de driehoek ‘leerlingen, ouders en school’. Als er meer ondersteuning nodig is, is de schoolmaatschappelijk werker de verbindende schakel tussen gebiedsteam en onderwijs. Hij/zij is zichtbaar in de school en voor ouders, werkt laagdrempelig en preventief.</p> <p>Vanuit het onderwijs wordt positief gereageerd op de inzet van schoolmaatschappelijk werk. Alle schoolmaatschappelijk werkers maken onderdeel uit van het intern zorgoverleg (IZO). Door het IZO ontstaat er afstemming tussen ouders, het onderwijs en de professionals (de zgn. zorgdriehoek). Ook bevordert het de onderlinge samenwerking. Zo kan, wanneer een casus daar om vraagt, de schoolmaatschappelijk werker de POH GGZ Jeugd meenemen naar een zorgoverleg.</p> <p>Per oktober 2024 is de pilot lichte ondersteuning gestart. Deze pilot duurt twee jaar. Door te investeren in lichte ondersteuning verwachten we bij te dragen aan het welbevinden van de inwoners door deze te ondersteunen bij vragen en zorgen rondom opgroeien en opvoeden. Daarnaast verwachten we de druk op de specialistische jeugdzorg uiteindelijk te kunnen verminderen. <i>Er is een nulmeting uitgevoerd. In de volgende fase gaan we ons richten op het doorontwikkelen van de visie op lichte ondersteuning. Hierbij houden we ook rekening met het nieuwe jeugdbeleid en hoe dit vervolgens in de praktijk te brengen.</i></p> <p>Sommige kinderen of jongeren hebben naast ondersteuning in het onderwijs ook jeugdhulp en/of zorg nodig om naar school te kunnen gaan. In een collectief onderwijs-zorg-arrangement wordt dit op school aangeboden. Kinderen of jongeren krijgen in een kleine groep een gecombineerde aanpak van onderwijs en specialistische jeugdhulp. Op deze manier willen we voorkomen dat kinderen de school verlaten, een langere tijd nauwelijks of geen onderwijs krijgen of in meer intensieve zorgtrajecten terecht komen. Er vinden in onze gemeente verschillende pilots met collectieve onderwijs-zorg-arrangementen plaats. We zijn deze pilots verder aan het evalueren en onderzoeken hoe we het aanbod van onderwijs-zorg-arrangementen structureel kunnen inbedden in onze gemeente. Ook provinciaal wordt er ingezet op de verbinding tussen onderwijs en zorg. De onderwijszorgarrangementen in SWF worden meegenomen in het provinciale actie onderzoek en in het provinciale overzicht van voorbeelden. Hieruit worden kaders ontwikkeld voor bestuurders voor de structurele inzet van onderwijszorgarrangementen.</p> <p>We onderzoeken de mogelijkheden voor een passende plek voor kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar met gedrags-, ontwikkelings- of opgroei problemen, waarbij de ondersteuningsbehoefte momenteel niet valt binnen de reguliere kinderopvang en ook niet binnen het BEC (Behandel en Expertise Centrum). We zijn met partners in de kinderopvang, jeugdhulp, GGD en onderwijs in gesprek om een passende oplossing voor deze doelgroep te vinden. In het kader van inclusief onderwijs is de insteek om met elkaar de bestaande ondersteuningsstructuren te versterken.</p>	
5.	<i>We faciliteren jongeren tot het behalen van een startkwalificatie, het verkleinen van schooluitval en het maken van keuzes die kansrijk zijn op de arbeidsmarkt.</i>	

	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Wij willen ervoor zorgen dat schooluitval weer minder dan 2% bedraagt in de regio Zuidwest-Friesland. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>We stimuleren dat scholen de leerlingen die verzuimen melden bij team Leerplicht, zodat deze leerlingen zo snel mogelijk in beeld komen. PO en VO Leerplicht, MBO Leerplicht en Doorstroompunt werken hiervoor samen met scholen, de collega's van de Gebiedsteams, de GGD en met samenwerkende partijen als Pastiel en AZC. Daarnaast blijft de monitoring van "oud-uitvallers" ook doorgaan. Schooluitval in de regio Zuidwest-Friesland is gedaald van 2,1% naar 1,74%.</p>			
6.	<p><i>Als een leerling aan het begin van het schooljaar in aanmerking komt voor een OV- kaart, regelen we dat.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We verstrekken een OV-pas als de school voor voortgezet (speciaal) onderwijs meer dan 11 kilometer van het woonadres gelegen is. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Deze regeling loopt al een aantal jaren, vanaf 2018. De regeling loopt goed. Mensen met een inkomen tot en met 120% van de voor hen van toepassing zijnde bijstandsnorm krijgen het volledige abonnement vergoed, mensen met een inkomen hoger dan 120% van de bijstandsnorm, 30% korting op een abonnement. Met het busabonnement (Busvrij) kunnen scholieren door heel Fryslân reizen. De treinabonnementen zijn voor Stavoren-Sneek, Koudum-Molkwerum-Sneek, Hindeloopen-Sneek en Workum-Sneek. Op basis van de hardheidsclausule kennen we heel soms een ander traject toe, bijvoorbeeld Sneek-Leeuwarden. De abonnementen lopen meestal per schooljaar, maar er zijn ook abonnementen die later dan begin schooljaar ingaan. Alle abonnementen lopen een jaar.</p> <p>Over de financiering van deze regeling zijn afspraken gemaakt met de provincie. De provincie zou met ingang van schooljaar 2024-2025 met de subsidie stoppen. Maar in april 2024 is door de provincie besloten om de regeling ook voor schooljaar 2024-2025 te financieren. De Scholierenregeling OV 2024-2025 is recentelijk nog aangepast. Hoe het vanaf 2025-2026 komt, is nog niet duidelijk. Op dit moment zijn er gesprekken gaande tussen de treinvervoerder (Arriva) en de provincies (Groningen en Fryslân) over eventuele nieuwe producten voor de regionale trein. Ook het Rocov (Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer) wordt hierbij betrokken. Er wordt onderzocht of er nieuwe of vernieuwde producten kunnen worden geïntroduceerd, waaronder een kortingsproduct voor scholieren in de hele treinconcessie. Besluitvorming staat gepland nog voor het einde van het jaar. In juni 2025 is er een voorstel gedaan voor het vervolg op de regeling. Dit voorstel nemen wij nu in overweging. Over de besluitvorming rapporteren wij in een volgende Berap.</p> <p>Sinds 15 december 2024 is er een nieuwe busvervoerder, Qbuzz. Tot 1 maart 2025 konden inwoners met een Arriva Meedoenpas gratis met Qbuzz reizen. Deze inwoners hebben een pas van Qbuzz ontvangen waarmee zij nu met de bus kunnen reizen.</p>			

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Sport			
7.	<p><i>We stellen nieuw sportbeleid en een visie voor sport en bewegen in de openbare ruimte op.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In 2025 is een uitvoeringsplan voor het sportbeleid opgesteld en wordt een doorkijk gegeven naar 2026. In december 2025 is een visie op duurzame en toekomstbestendige sportaccommodaties ontwikkeld en vastgesteld. 			

Toelichting:

In december 2023 is de sport- en beweegvisie ‘Sport ferbynt, de krêft fan bewege 2024+’ vastgesteld. Met het opstellen van het sportbeleid is dit actiepunnt afgerond. Hieronder besteden we aandacht aan de uitvoering.

Visie op duurzame en toekomstbestendige sportaccommodaties

In de visie ‘Sport ferbynt, de krêft fan bewege 2024+’ geven we aan dat we ons inzetten voor goed onderhouden, maatschappelijk inzetbare, gebruiksvriendelijke, toekomstbestendige en uitdagende sportaccommodaties.

In 2023 is onderzoeksbureau HEVO gevraagd om een quickscan uit te voeren naar de 16 gemeentelijke binnensportaccommodaties en de duurzaamheid van onze drie gemeentelijke zwembaden. Dit heeft in 2024 geresulteerd in het onderzoek Binnensportaccommodaties en de Memo Duurzaamheidsonderzoek drie zwembaden.

Het onderzoek en het memo zullen onderdeel uitmaken van de nieuwe Visie duurzame en toekomstbestendige binnen- en buitensportaccommodaties.

Samen zijn er stappen gezet om vanuit een integrale benadering van duurzaamheid de sportaccommodaties in de gemeente toekomstproof te maken. Eind 2024 hebben medewerkers uit verschillende beleidsvelden zich verdiept in het toekomstbestendig maken en verduurzamen van de sportaccommodaties in de gemeente, gebaseerd op het Afwegingskader Duurzaam Assetmanagement van Local Matters. Met dit kader hebben we geleerd hoe we eenduidig gefundeerde, integrale keuzes kunnen maken waarmee sportaccommodaties niet alleen duurzaam, maar in alle opzichten toekomstbestendig worden.

Er wordt een kwantitatief en kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar de huidige staat van buitensportaccommodaties, verdeeld over 52 locaties. Het doel is om de conditie en het gebruik van deze accommodaties in kaart te brengen, knelpunten en verbeterpunten te identificeren en aanbevelingen te doen voor toekomstig onderhoud en investeringen. Het onderzoek biedt inzicht in zowel de fysieke staat als de functionele geschiktheid van de velden en banen.

In het tweede kwartaal is begonnen met de analyse van de data als fundament voor de ontwikkeling van een overzichtelijk dashboard. Dit dashboard biedt inzicht in binnen- en buitensportaccommodaties en presenteert kerninformatie zoals het aantal accommodaties, hun geografische spreiding, afstand tot onderwijsinstellingen en de mate van bezetting. Door deze gegevens te structureren en te visualiseren, ontstaat een waardevol instrument voor beleidsvorming, planning en optimalisatie van sportvoorzieningen. De combinatie van kwantitatieve data en ruimtelijke analyse maakt het mogelijk om gericht knelpunten te signaleren, behoeften in kaart te brengen en strategische keuzes te onderbouwen voor een toekomstbestendig sportaanbod in de gemeente.

8. *We zetten in op gratis buitensportmogelijkheden en speelmogelijkheden.*

Indicatoren/te behalen resultaat:

- We keuren, onderhouden en vervangen de sport- en speelvoorzieningen in openbare ruimten.
- De in 2024 voorbereide vervangingen voor 2025 zijn in Q2 uitgevoerd. De vervangingen voor 2026 zijn voorbereid.
- Sportvoorzieningen in de openbare ruimte vragen in de meeste gevallen om flinke investeringen. Het gaat dan om de voorziening zelf en de bijbehorende ondergrond. We gaan in 2025 deze investeringen in een planning zetten en de bijbehorende financiering inregelen.

Toelichting:

Per jaar worden alle openbare speeltoestellen drie keer geïnspecteerd, met de eerste inspectieronde in het eerste kwartaal. Tijdens deze inspecties worden gebreken onmiddellijk opgelost om de veiligheid en functionaliteit van de toestellen te waarborgen. Indien vervangingen nodig zijn, worden deze in voorbereiding genomen en tijdig uitgevoerd.

De tweede inspectieronde heeft plaatsgevonden, de geconstateerde reparaties zijn uitgevoerd. De derde inspectieronde start vanaf het derde kwartaal, met behulp van het nieuwe beheersysteem Playmapping.

Op de volgende locaties worden dit jaar de toestellen vervangen:

- Hemelum;
- Stavoren bij strandje;
- Oppenhuizen Boningastrjitte;
- Schraard Dorpsstraat;
- Itens;
- Vesperstraat;
- Wommels Freuleleane;
- Schoolstraat Sneek;
- Gudsekop Sneek.

De planning voor vervanging speeltoestellen 2026 is gemaakt, de voorbereidingen zijn opgestart. Met behulp van de planningsmodule van Playmapping wordt in de loop van 2025 de planning voor de grotere sportvoorzieningen en de meerjarenplanning voor 2027 en later voor de speeltoestellen gemaakt.

9. *In wijken met weinig groen investeren in speeltoestellen, wandelpaden en gratis buitensportfaciliteiten met extra aandacht voor kinderen met een beperking.*

Indicatoren/te behalen resultaat:

- We kennen subsidies toe voor beweeg- en speelvoorzieningen in de openbare ruimte.
- Aan het einde van 2025 zullen de volgende projecten gerealiseerd zijn met een bijdrage vanuit het BIOR-budget:
  - Calisthenics en 3x3 basket en skatepark Zwette Sneek;
  - Bootcampvoorziening Hemdyk Sneek;
  - Pannakooi Easterein;
  - Pannakooi IJlst;
  - Pannakooi Heeg;
  - Beachvelden Stavoren;
  - Pickelball veld Oosthem;
  - Jeu de boules-veld lens.

Toelichting:

Naast de vastgestelde Visie BIOR, Bûtengewoan bewege yn Súdwest-Fryslân, is de subsidieregeling Bûtengewoan bewege yn Súdwest-Fryslân ingericht. Er is naast interesse in duurzame voorzieningen en vergroening vraag naar plekken voor Urban Sports en Culture. Voorbeelden van Urban Sports zijn skateboards, BMX, inlineskaten, stuntsteppen, panna-voetbal, freerunning en 3x3 basketbal. Om deze behoeften voor Urban Sports beter in kaart te brengen en juiste initiatieven te ontplooiën die aansluiten bij het Sport en BIOR beleid in de gemeente, wordt in 2025 daarvoor een onderzoek gedaan door het adviesbureau City Legends, dat landelijk veel ervaring heeft met Urban Sports. Dit onderzoek is gestart en wordt gepresenteerd in december 2025. Team FRL (buurtsportcoaches) en Sociaal Collectief (jongerenwerk) zijn erbij betrokken.

Bij het verlenen van een subsidies wordt extra aandacht gegeven aan 'toegankelijkheid'. Bij toegankelijkheid gaat het erom dat iedereen, met of zonder beperking, de kans krijgt gebruik te maken van onze voorzieningen. Iedereen moet volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Op dit moment is de subsidieregeling voldoende om de kosten te dekken.

10.	<i>We hebben specifieke aandacht voor beweegpaden in wijken en we onderzoeken de mogelijkheid voor een gravel-mountainbike-route in onze gemeente. Dit gaan we samen met inwoners verder vormgeven.</i>	
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • We onderzoeken de behoefte aan specifieke wandel- en beweegroutes en een gravelmountainbike-route en nemen een besluit over het vervolg. • We onderzoeken wat mensen in beweging brengt in de openbare ruimte. 	
	<u>Toelichting:</u> In het coalitieakkoord staat dat de gemeente onderzoek gaat doen naar het gebruik van mountainbike- en gravelbikepaden. Het college vindt de ontwikkeling van dergelijke paden belangrijk en wil daarom graag aansluiten bij het in het najaar van 2024 door de Nederlandse Toerfietsunie (NTFU) gepresenteerde landelijke document “Nieuwe paden. Mountainbike- en gravelbikevisie 2035”, over de ontwikkeling van gravel- en mountainbikeroutes in Nederland. De NTFU vraagt daarin medewerking van provincies, gemeenten, natuurorganisaties, ANWB, et cetera, om zo te komen tot een landelijk netwerk van veilig toegankelijke paden in 2035. De NTFU presenteert zich als regiehouder en expert. Door aan te sluiten bij de NTFU-visie komt de gemeente tegemoet aan de ambitie uit het coalitieakkoord, alleen niet door het doen van eigen onderzoek, maar door uit te gaan van de NTFU-visie en zo mee te liften op landelijke ontwikkelingen. <i>Er is in het derde kwartaal een gesprek met de NTFU over aansluiting bij de visie.</i>	
11.	<i>We stimuleren de samenwerking tussen verenigingen en zorgen ervoor dat iedereen zo lang mogelijk mee kan doen in het verenigingsleven.</i>	
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • We onderzoeken hoe we kunnen blijven inzetten op toekomstbestendige cultuur- en sportverenigingen, om de leefbaarheid in stand te houden. • We bereiken meer verenigingen voor het toekomstbestendig maken of vitaliseren van diezelfde verenigingen met onze subsidieregelingen. • We bereiken meer sport- en cultuurverenigingen bij het toekomstbestendig maken van deze verenigingen, met de inzet onze verenigingsondersteuners. 	
	<u>Toelichting:</u> We hebben deelgenomen aan de pilot Leve de Vereniging. Er is een evaluatie geweest van het proces en de resultaten. Tijdens de pilot zijn per regio verschillende onderzoeken of acties uitgezet. Dit heeft veel informatie opgeleverd. De pilot heeft uiteindelijk niet geleid tot één oplossing of een methode opgeleverd om te komen tot toekomstbestendige verenigingen, die over de hele gemeente en provincie uitgerold kan worden. Verenigingen hebben elk hun eigen uitdagingen en daarvoor is maatwerk nodig. De raad is in 2024 actief geïnformeerd over de pilot en de resultaten. Het blijven inzetten op toekomstbestendige cultuur- en sportverenigingen is onder andere een vervolg op de reeds afgeronde pilot Leve de Vereniging. Het heeft nu definitief een plek gekregen in de Regiodeal Zuidwest-Fryslân, onder de pijler Mienskip (Ontmoeten) met het project Vitale cultuur- en sportverenigingen Súdwest-Fryslân. Er ligt een globale opzet voor een plan van aanpak. Dit is in samenwerking opgesteld door Keunstwurk, Sport Fryslân en Doarpswurk. <i>Dit plan van aanpak moet nu verder worden uitgewerkt, zodat er rond september 2025 gestart kan worden.</i> Het doel van dit project is een toekomstbestendig verenigingsleven (cultuur en sport) creëren, waarin vrijwilligers zich gewaardeerd voelen en duurzaam betrokken blijven, en waar inwoners actief kunnen deelnemen en elkaar ontmoeten. Zo blijven we kijken naar initiatieven kijken die kunnen bijdragen aan de toekomstbestendigheid van de mienskip. Binnen de regelingen voor sportsubsidies is een regeling voor vitalisering van verenigingen en stichtingen. Verenigingen en stichtingen kunnen gebruikmaken van deze regeling als ze plannen hebben om te verduurzamen of te vitaliseren. Deze regeling staat gedurende het hele jaar open. Verenigingsondersteuners, behorende bij het beweegteam SWF, ondersteunen verenigingen als het gaat om het versterken van samenwerking, (mee)organiseren van	

activiteiten of nieuw aanbod en het aantrekken van vrijwilligers en nieuwe leden. Ook worden verenigingen ondersteund om het bestuurlijk kader op orde te brengen of te professionaliseren. Via verschillende communicatiecampagnes worden zowel de sport- als de cultuursubsidies onder de aandacht gebracht, zodat men weet welke subsidiemogelijkheden er zijn om verenigingen op diverse manieren een impuls te geven.

12. We blijven investeren in buitensport accommodaties waaronder de ontwikkeling van sporthart Bolsward.

Indicatoren/te behalen resultaat:

- We vervangen minimaal twee kunstgrasvelden.
- Uitvoering projectplan van Werkgroep en Gemeente inzake Sporthart Bolsward als onderdeel van de Regiodeal.
- Start realisatie nieuw multifunctionele accommodatie (MFA).
- Verbinding gerealiseerd tussen sociaal en fysiek domein.
- Uitvoering van Bomenstructuurplan (inclusief fijnmazige padenstructuur).

Toelichting:

Kunstgrasvelden

In Makkum is een kunstgrasveld gerealiseerd. In Arum is dat in oktober 2024 gestart. Voor Bolsward heeft de raad op 3 april 2025 geld beschikbaar gesteld voor de renovatie van het trainingsveld voor de voetbalverenigingen SC Bolsward en BlauwRood '20 en het kunstgraskorfbalveld van korfbalvereniging Westergo.

Sporthart Bolsward

Op dit moment lopen er gesprekken tussen de gemeente en de Werkgroep Groene Sporthart Bolsward over de aanleg van een extra kunstgras voetbalveld. Aanleiding hiervoor is de bereidheid van SC Bolsward om het meest zuidelijke gelegen natuurgrasveld op te offeren, zodat de gemeente een start kan maken met het ontwikkelen van een zone voor sport- en beweging en mogelijk ook cultuur. Deze zone loopt van zwembad Vitaloo, via het voormalige CAB-veld (het zuidelijkste veld van SC Bolsward, tot aan de huidige hoofdas van het terrein.

Ter compensatie van het verlies van dit veld is een extra kunstgrasveld noodzakelijk. De beste plek voor een nieuw kunstgrasveld is het natuurgrasveld aan de noordwestzijde van SC Bolsward (zie afbeelding - het lichtgroene veld wordt opgeofferd in ruil voor het donkergroene kunstgrasveld). Dit veld is momenteel eigendom van SC Bolsward. De aanleg kan alleen plaatsvinden als het eigendom door SC Bolsward wordt overgedragen aan de gemeente. Zodra hierover overeenstemming is bereikt, kan gestart worden met de voorbereidingen voor een kunstgrasveld.

Dit project gaat ook over een integrale afweging, waarbij het sociaal en ruimtelijk domein worden verbonden. Onze leidraad is samenwerken met de Mienskip op basis van co-creatie. De ruimtelijke kwaliteit wordt gebruikt om de gezondheid van onze inwoners te faciliteren, bevorderen en beschermen, in samenwerking met lokale zorgaanbieders.

Ontwikkelgebied A (de multifunctionele sportaccommodatie)

Stichting Sporthart Bolsward is de rechtsoptvolger geworden van de Werkgroep Groene Sporthart Bolsward. De Stichting Sporthart Bolsward heeft ons formeel bericht dat zij kan beschikken over een bedrag van € 1.000.000. Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarde die door de gemeenteraad is gesteld. In het raadsvoorstel 23 mei 2024 staat vermeld dat deze financiële middelen zullen worden gebruikt voor de realisatie van een gebouw.

Op 18 maart 2025 hebben wij het programmaplan regiodeal Súdwest-Fryslân vastgesteld. Tevens hebben wij besloten om de samenwerkingsovereenkomst regiodeal aan te gaan. Het project Sporthart Bolsward is opgenomen in het programmaplan van de regiodeal als onderdeel van het programma Leefomgeving.

Ontwikkelgebied B (het zwembadterrein met stadscamping)

Op 8 mei 2025 heeft de raad ingestemd met het collegevoorstel om de besluitvorming over de toekomst van zwembad Vitaloo uit te stellen tot en met 2027.

Nr.	Actiepunt	
	Hoofdtakveld Cultuur	
13.	<i>We willen in deze coalitieperiode een groot sport of cultuur evenement dat bijdraagt aan positieve gezondheid en past bij onze identiteit.</i>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We blijven ons inzetten om mogelijkheden te onderzoeken om naast The Passion Hemelvaart en Arcadia nog een groot sport- of cultuurevenement binnen te halen of te organiseren. 	
	<p>The Passion heeft in 2023 plaatsgevonden. Arcadia vindt plaats van 17 mei tot 24 augustus 2025. Hiervoor zijn middelen beschikbaar. We onderzoeken of we deze coalitieperiode nog een groot cultuurevenement kunnen binnenhalen of organiseren. Hiervoor zijn echter geen specifieke middelen beschikbaar gesteld. De beperkte financiële ruimte vraagt om creatieve oplossingen en mogelijk nieuwe samenwerkingsverbanden met externe partijen.</p>	
	<p>Daarnaast is in de laatste maanden van 2024 de subsidieregeling ‘Een jaarrond cultuur 2025’ opgesteld. Het college van B&W heeft deze subsidieregeling begin december 2024 vastgesteld en heeft besloten voor deze subsidieregeling als subsidieplafond een budget van € 180.000 beschikbaar te stellen. De regeling is op 1 januari 2025 in werking getreden. Begin dit jaar zijn de culturele organisaties in onze gemeente hiervan op de hoogte gesteld via het Cultuurplein. Er zijn via deze regeling inmiddels subsidies verleend voor diverse grote bovenlokale projecten. Er is onder andere subsidie verleend aan Stichting Nootstroom (bekend van o.a. de locatieopera Peter Grimes bij Paesens-Moddergat in 2021). Zij brengt eind 2025 de opera Cavalleria Rusticana naar Súdwest Fryslân, een innovatieve locatieopera met impact op de regio, cultuur en economie. Deze opera van Pietro Mascagni wordt op innovatieve wijze vertaald naar de Friese context, waarbij muziek, erfgoed en de unieke kracht van Súdwest-Fryslân samenkomen. Dit sluit mooi aan bij ons cultuurbeleid waarin we samenwerkingen willen stimuleren en een jaarrond cultureel programma willen bieden aan onze inwoners en bezoekers.</p>	
	<p>Er is ook subsidie verleend voor het project Walfisk. Stichting Media Art Friesland (bekend van Luna) organiseert in het naseizoen het project Walfisk - Een spiegel in de tijd. Media Art Friesland verwacht een groot publiek uit heel Fryslân op de been te brengen dat zich tijdens de donkere novemberavonden laat inspireren door (licht)kunst, historie en muziek. Er zit ook een randprogrammering aan vast, die niet beperkt is tot de drie projectavonden maar welke langer doorloopt. Het gehele project is een trekker voor cultuurliefhebbers, families en toeristen uit</p>	

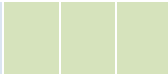
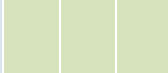
	<p>binnen- en buitenland. Voor hen kan het project een extra aanleiding zijn om Sneek in het rustige seizoen te bezoeken of een reeds gepland bezoek uit te breiden.</p> <p>We brengen de regeling regelmatig onder de aandacht via diverse kanalen zodat men op de hoogte is van de mogelijkheden van deze regeling (zowel voor bovenlokale als lokale activiteiten).</p>			
14.	<p><i>We doen mee aan Arcadia als grote gemeente, omdat er mooie activiteiten geprogrammeerd kunnen worden voor eigen inwoners en toeristen.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We stimuleren, door middel van een subsidieregeling, mienskipsinitiatieven die een bijdrage leveren aan Arcadia 2025. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Arcadia 2025 is een (100 daags) cultureel programma in Friesland, met als doel maatschappelijke uitdagingen aan te gaan en zodoende een creatieve, veerkrachtige samenleving te stimuleren. Het programma bestaat uit vernieuwende projecten die mensen inspireren en waarbij ze elkaar kunnen ontmoeten. Het thema van deze editie is 'Grûn'. Dit staat voor groei, samenwerking en de kracht van de mienskip.</p> <p>Arcadia 2025 is van start gegaan op 17 mei met het Grûnfestival. In Súdwest-Fryslân werd op diezelfde dag 'De Siel fan Súdwest geopend' het beeldende kunstproject van de Stichting Samenwerkende Musea i.s.m. Arcadia. Negen kunstenaars maakten nieuw werk voor de negen musea in de gemeente.</p> <p>De subsidieregeling Arcadia SWF 2025 loopt door en hierop wordt nog steeds aangevraagd. Er is inmiddels € 88.000 aan subsidies toegekend van de € 145.000 die binnen de subsidieregeling beschikbaar is. Verschillende initiatieven uit de Mienskip worden op deze manier ondersteund. Zowel nieuwe initiatieven als bestaande evenementen die een nieuw programmaonderdeel toevoegen. Voorbeelden zijn de kunstroute in Stavoren, educatieproject <i>De Dierocratie</i> en de Midsimmerjûn in Blauwhuis. Verder worden er vijf 'Bloeiweken' georganiseerd als onderdeel van Arcadiaproject Fryslân Bloeit, onder andere in Nijland, Gauw en Woudsend.</p> <p>Met een communicatiecampagne hebben we de dorpen, verenigingen, lokale partners en inwoners geïnformeerd over de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor een project in de buurt. Dit doen we met gerichte communicatie naar verenigingen en dorpsbelangen en met advertenties via de lokale kranten en sociale media. Ook sluiten we aan bij de communicatie van Arcadia.</p>			
15.	<p><i>We maken het Frysk, Stadsfries en Hylpersk meer zichtbaar, op straat en digitaal.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We stellen een uitvoeringsplan op, inclusief SMART doelen van zaken die geschikt zijn om in het Fries (of Stadsfries en Hylpersk) te vertalen en geven aan welke communicatiemiddelen geschikt zijn. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Het beleidsplan 'Frysk...en mear! Taalbelied gemeente Súdwest-Fryslân' had een looptijd tot en met 2024. In 2024 is gestart met de ontwikkeling van nieuw beleid. Het nieuwe beleid zal in de loop van 2025 worden vastgesteld. Dit is iets later dan verwacht vanwege onduidelijkheid over de ambities en onduidelijkheid over de inzet van de meertaligheidSCOÖRDINATOR. Tussen rijk en provincie is een nieuwe bestuursafpraak voor de periode 2024-2028 vastgesteld. De provincie heeft een nieuwe nota "Fansels Frysk" opgesteld naar aanleiding van de nieuwe bestuursafpraak. Er is onder andere geld beschikbaar gesteld voor meertaligheidSCOÖRDINATOREN voor gemeenten.</p> <p>Voor de invulling van de meertaligheidSCOÖRDINATOR werken we samen met de gemeenten Heerenveen en De Fryske Marren aan een plan. In het voorlopige plan staat hoe het geld verdeeld wordt. Van de € 1,7 miljoen die het Rijk aan de provincies beschikbaar stelt, krijgt</p>			

	<p>elke Friese gemeente 8 uur inzet per week. Wat daarna overblijft, wordt verdeeld op basis van het aantal inwoners. Voor Súdwest-Fryslân, Heerenveen en De Fryske Marren samen is dit een bedrag van € 108.773 per jaar. We willen voor dit bedrag een opdracht uitzetten voor een meertaligheidscöördinator.</p> <p>De provincie vereist dat gemeenten 25% van de kosten voor de meertaligheidscöördinator cofinancieren om subsidie te ontvangen, zelfs bij een inzet van minder dan 8 uur. Het Rijk stelt deze eis niet. Voor onze gemeente zou een bijdrage van 25% een bedrag van € 14.154 per jaar betekenen. Dit is niet begroot. <i>Als we deze 25% vanuit het budget Frysk moeten bijleggen, houden we geen uitvoeringsbudget over voor activiteiten en projecten gericht op de versterking van de Friese taal en zal er ook op andere punten geschrapt moeten worden (bijv. de subsidie). In juni is er een bestuurlijk gesprek geweest met de provincie. De uitkomst van dit gesprek was dat de provincie op dit moment niet wil afwijken van de eigen bijdrage.</i></p> <p>Er is een subsidieregeling Friese taal. Doel hiervan is activiteiten te organiseren die de Friese taal, het ‘Stedsk’ of het ‘Hylpers’ meer zichtbaar maken in de gemeente. We willen de subsidieregeling bekender maken. In het nieuwe taalbeleid zullen we daar voorstellen voor doen.</p>			
16.	<p><i>We ontwikkelen nieuw cultuurbeleid met focus op toekomstbestendige verenigingen en toegankelijkheid van cultuurvoorzieningen.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We voeren het uitvoeringsplan van het cultuurbeleid uit. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Aan de hand van de in het beleid geformuleerde ambities en doelen werken we samen met het culturele veld aan de uitvoering van het beleid. Met Cultuurplein Súdwest-Fryslân hebben we regelmatig afstemming over ontwikkelingen op het gebied van kunst en cultuur(beleid). Om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het cultuurbeleid wordt een keer per drie jaar een enquête afgenomen over de beleving van cultuur in onze gemeente. Daarover maken we een rapportage voor de raad. Hierin gaan we ook in op de voortgang en resultaten van het beleid, met onder andere aandacht voor de toekomstbestendigheid van het verenigingsleven. De enquête wordt voor het eerst afgenomen in 2027.</p>			
17.	<p><i>Blijven ondersteunen van kunst en cultuur en musea en voldoende laagdrempelige voorzieningen voor beoefenen van (amateur) kunst voor onze inwoners.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2025 is de voorlichting rondom subsidies en de zichtbaarheid ervan verbeterd. Het culturele veld weet beter welke subsidiemogelijkheden er zijn op het gebied van cultuur, zodat dit ten goede komt aan onze inwoners. • Met de nieuwe subsidieregeling musea willen we de musea stimuleren plannen en ambities te realiseren, om zo de kwaliteit en toekomstbestendigheid van musea in SWF te waarborgen. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Voorlichting subsidies</p> <p>Periodiek wordt, aan de hand van het communicatieplan, bekeken welke communicatieacties uitgezet kunnen worden om de subsidiemogelijkheden (verder) onder de aandacht te brengen. Afgelopen periode is bijvoorbeeld met het Cultuurplein en de stads- wijk- en dorpen coördinatoren actief informatie gedeeld over de (nieuwe) regelingen 80 jaar Vrijheid, Arcadia en Een Jaarrond Cultuur. De aangeboden flyers zijn van daaruit verder gedeeld met het culturele veld. Ook is er via de website van de gemeente en via social media informatie over deze regelingen gedeeld.</p> <p>Musea</p> <p>De museumcommissie heeft alle musea bezocht en de plannen en ambities voor de periode 2025-2028 beoordeeld. In oktober 2024 heeft de commissie haar advies aangeboden aan het college van B&W. Op basis van onder meer dit advies heeft het college van B&W de subsidies</p>			

	voor de musea voor de periode 2025-2028 verleend. In juni 2026 verwachten we van de musea een tussentijdse verantwoording. De definitieve verantwoording zal in juni 2029 plaatsvinden.			
18.	<i>We ondersteunen actief de samenwerking van onze musea.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> De samenwerking tussen de musea is verder versterkt door de aanjagende en coördinerende rol van de Stichting Samenwerking Musea Zuidwest Friesland. 			
	<u>Toelichting:</u> Stichting Samenwerkende Musea voert drie projecten uit: <ol style="list-style-type: none"> Narratief/website (gezamenlijk verhaal en presentatie) Súdwest-Fryslân Academy (kennisdeling en versterken onderlinge samenwerking) Publieksonderzoek (data genereren i.s.m. provincie en Waterland van Friesland) <ol style="list-style-type: none"> De website is gelanceerd op 26 januari 2024. De Súdwest-Fryslân Academy is opgezet en voor de zomer van 2024 afgerond. De SWF Academy is door alle musea als zeer positief ervaren. De musea hebben afgesproken de SWF Academy voort te zetten in een iets lagere frequentie. Vanuit de Stichting Samenwerkende Musea wordt met de uitvoering van het project Siel fan Súdwest het gezamenlijke verhaal (narratief) geformuleerd. Het project “Siel fan Súdwest” maakt deel uit van het programma van Arcadia 2025 (17 mei t/m 24 augustus), dat als thema Grûn heeft. Op acht plekken in de gemeente Súdwest-Fryslân benaderen kunstenaars deze thema’s vanuit regionaal en historisch perspectief. Ze verdiepen zich in het idee van ‘grûn’ (grond) als fysieke bodem, culturele basis of fundament van tradities. Zij dragen met hun werk bij aan de gezamenlijke verhaallijn over de regio. Op 13 februari 2025 vond de startbijeenkomst van ”De Siel van Súdwest” plaats. Op deze dag zijn de negen kunstenaars die bij de negen musea in residentie gaan bekendgemaakt. Op 17 mei 2025 is het project “De Siel fan Súdwest” geopend. Het publiek kan de kunstwerken van de negen kunstenaars tot en met 24 augustus 2025 bewonderen. De Stichting Samenwerkende Musea SWF heeft samen met de provinciale en regionale marketingorganisaties (Merk Fryslân en VVV Waterland van Friesland) een uitgebreid publieksonderzoek geïnitieerd dat kan dienen als basis voor zowel collectieve marketing als marketing per individueel museum. 			

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Dichtbij meedoen			
19.	<i>We investeren in toekomstbestendige ontmoetingsplaatsen en stimuleren meervoudig gebruik en activiteiten, ook overdag.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We ontwikkelen het beleid voor ontmoetingsplaatsen door, met name op het gebied van sociale verduurzaming. We blijven vraaggerichte ondersteuning bieden (via Doarpswurk en Sociaal Collectief) aan besturen; We hebben extra aandacht voor ondersteuning aan besturen in aandachtswijken en -dorpen. We sluiten waar mogelijk aan bij de integrale wijkaanpak; We hebben aanvullend beleid ontwikkeld met woningcorporaties en zorginstellingen voor de ontmoetingsplaatsen in of bij ouderenhuisvesting. 			
	<u>Toelichting:</u> Onze 63 ontmoetingsplaatsen zijn belangrijke plekken, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar laagdrempelige (en preventieve) activiteiten plaatsvinden. We investeren op meerdere manieren in toekomstbestendige ontmoetingsplaatsen. Zo maken we een inhaalslag met (achterstallig) onderhoud en verduurzaming van de gebouwen. Maar we willen ook inzetten op			

	<p>multifunctioneel gebruik en activiteiten. Dit doen we onder andere door meer verbinding te leggen met (sociaal-maatschappelijke) partners en hen te wijzen op de ruimtes van bestaande ontmoetingsplaatsen. We zien dat dit steeds vaker gebeurt, waardoor de ontmoetingsplekken een hogere bezettingsgraad krijgen en kwetsbare inwoners eerder bereikt kunnen worden. Dit past ook bij de ambitie om onze dienstverlening dichtbij aan te bieden. Door het gebruik van de lokale ontmoetingsplekken in de dorpen en wijken zijn we als gemeente dichtbij onze inwoners aanwezig, waardoor inwoners op een laagdrempelige manier bereikt kunnen worden.</p> <p>Ter ondersteuning van de aandachtswijken wordt er actief samenwerking gezocht met de integrale wijkaanpak, die deze zomer in Lemmerweg-West en -Oost van start gaat. Dit om in gezamenlijkheid de behoefte van de wijk op te halen en kansen te benutten. Ontmoeten kan een grote rol spelen in de verbinding van zowel de wijken onderling, als voor de inwoners van de wijk. Een krachtige ontmoetingsplaats is daarin gewenst.</p> <p>Ook zijn er verkennende gesprekken gevoerd met woningcorporaties en zorginstellingen voor het ontmoeten in ouderenhuisvesting. In deze gesprekken is de wens uitgesproken om in IJlst te starten met een testcasus, waarbij een ontmoetingsplaats breed beschikbaar wordt voor bewoners en inwoners van de wijk.</p>			
20.	<i>We ondersteunen ontmoetingsplaatsen in verduurzaming.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We verstrekken subsidies aan ontmoetingsplaatsen voor groot onderhoud en verduurzaming. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Een van de pijlers van het beleid ‘Ontmoetingsplaatsen 2023-2033’ is een inhaalslag op (achterstallig) onderhoud en het inzetten op maximale verduurzaming van alle 63 ontmoetingsplekken. Om dit te kunnen doen, zijn in februari 2024 twee projectleiders gestart om deze opgave uit te voeren. Op basis van de opgave is er een nieuwe subsidieregeling groot onderhoud en verduurzaming opgesteld. Deze is ingegaan op 1 januari 2025. Aanvullend op de vernieuwde regeling zijn de besturen van alle ontmoetingsplaatsen actief benaderd over de mogelijkheden voor (ondersteuning bij) verduurzaming en financieringsmogelijkheden. Er zijn in totaal zo’n 24 besturen actief bezig met (plannen voor) verduurzaming, vaak in combinatie met groot onderhoud.</p> <p>Met 13 ontmoetingsplaatsen is er al individueel gesproken in het kader van de nieuwe subsidieregeling over verduurzaming en groot onderhoud. Deze ontmoetingsplaatsen zitten in diverse fases van hun projectplan, maar zullen allemaal nog aanspraak maken op de subsidieregeling dit jaar.</p>			
21.	<i>Betere ondersteuning van besturen bij het verduurzamen van ontmoetingsplaatsen en exploitatie.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben de besturen van alle ontmoetingsplekken actief benaderd en, indien nodig, ondersteuning geboden bij de fysieke verduurzaming van het gebouw. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>We willen besturen zo goed mogelijk ondersteunen. De vorm van ondersteuning kan verschillen, omdat er overal weer andere vraagstukken zijn: op het gebied van onderhoud en verduurzaming, versterken van bestuur of activiteiten aanbod. De afgelopen maanden is het vaakst ingezet op ondersteuning bij het opstellen van een concreet plan voor bijvoorbeeld onderhoud/renovatie en verduurzaming. In veel gevallen vragen we Doarpswurk om de besturen te ondersteunen. Doarpswurk kan begeleiding bieden in concretisering van het plan, het vinden van bronnen van financiering, et cetera. In een aantal gevallen is er ook behoefte aan extra ondersteuning, omdat het moeilijk is om bestuursleden te vinden. Ook het vinden en binden/vasthouden van vrijwilligers is vaak een uitdaging. We proberen om hierin meer verbinding te leggen met stichting Sociaal Collectief. Deze stichting kan bemiddelen in het vinden van vrijwilligers. Uiteraard wordt er dan zo goed mogelijk gekeken naar een passende match en naar vrijwilligers ‘tichtby’.</p>			

	<p>De ondersteuning die wordt ingezet, is vooral vraaggericht en passend bij de behoefte vanuit een bestuur. We hebben te maken met een diversiteit aan besturen en vraagstukken, maar er is ook overlap. Het gaat dan bijvoorbeeld om het vinden en binden van vrijwilligers en het uitbreiden van het activiteitenaanbod voor meerdere doelgroepen. We doen dit samen met Doarpswurk en Sociaal Collectief.</p> <p>Op 10 december 2024 is er een collectieve bijeenkomst georganiseerd waar 60 bestuursleden aanwezig waren van diverse ontmoetingsplaatsen. Tijdens de bijeenkomst kwamen een aantal centrale thema's naar voren: vinden en binden van vrijwilligers, het bereiken van jongvolwassenen en de behoefte aan het onderling uitwisselen van kennis. Op basis van deze gedeelde vraagstukken is er een oproep gedaan voor het starten van een expertteam om samen na te denken over het toekomstbestendig maken van ontmoetingsplaatsen. Dit expertteam begint langzaam vorm te krijgen. Besturen van vier ontmoetingsplaatsen hebben een eerste bijeenkomst gehad om kennis uit te wisselen en van elkaar te leren. Het doel is dat deze werkwijze op den duur uitbreidt richting andere besturen.</p>	
22.	<p><i>We gaan laagdrempelige activiteiten subsidiëren.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We subsidiëren laagdrempelige activiteiten, zodat er geen financiële drempel is om deel te nemen aan een activiteit. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Activiteiten in de lokale ontmoetingsplekken horen laagdrempelig te zijn en toegankelijk voor iedereen. Een uitgangspunt vanuit het beleid is dat de kosten voor activiteiten hierin geen belemmering mogen zijn. Jaarlijks is er € 50.000 beschikbaar voor besturen om laagdrempelige activiteiten te kunnen organiseren. We werken nu aan een regeling met weinig voorwaarden, waar besturen aanspraak op kunnen maken. Hierbij kijken we ook naar samenhang met andere regelingen die hetzelfde doel hebben (onder andere het Kernenfonds). Er zijn namelijk best veel regelingen, die als doel hebben om het activiteitenaanbod in dorpen en wijken te stimuleren. Voor inwoners en besturen kan dit verwarrend zijn. We bekijken hoe we hier slimme koppelingen in kunnen maken. In 2024 konden besturen van ontmoetingsplaatsen eenmalig een subsidie aanvragen van € 750 voor de organisatie of het aanbieden van laagdrempelige activiteiten. Met deze impuls willen we toegankelijke activiteiten stimuleren voor diverse doelgroepen, die aansluiten bij onze beleidsdoelstellingen van ontmoeten, preventie en activering. We hopen hiermee besturen te prikkelen om naast de huidige exploitatie- en beheersfunctie ook een rol te spelen in het aanbod van activiteiten.</p> <p>In oktober 2024 is de subsidie voor laagdrempelige activiteiten opengesteld en hier hebben 36 ontmoetingsplaatsen gebruik van gemaakt. De reacties op deze eenmalige subsidie zijn erg positief.</p> <p>Op basis van het Omgevingsprogramma Wonen & Zorg is er met woningcorporaties, zorginstellingen, het zorgkantoor, huurdersverenigingen en de adviesraad sociaal domein overeenstemming bereikt over de onderwerpen waarover we afspraken gaan maken betreffende de realisatie en exploitatie van ontmoetingsplaatsen voor kwetsbare inwoners. Het gaat hier veelal om ontmoetingsruimten binnen woonzorgvoorzieningen. De eerste gesprekken zijn inmiddels geweest (zie ook actiepunten 19). Concrete afspraken over de uitvoering hiervan zullen de komende maanden worden gemaakt. Hierbij wordt ook goed gekeken of en zo ja hoe de bestaande ontmoetingsplekken ingezet kunnen worden en of er een koppeling gemaakt kan worden met bestaand activiteitenaanbod. De huidige besturen zullen hierbij betrokken worden.</p>	
23.	<p><i>We zetten kernenbeleid voort, maatwerk per kern die aansluit bij de behoefte.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Iedere stad, dorp en wijk heeft een coördinator. 	

	<p>Toelichting: Dit resultaat is behaald. Alle steden, dorpen en wijken hebben een coördinator. Er is daarnaast gekeken naar hoe het kernenbeleid loopt, bijvoorbeeld de relatie met de gebiedsgerichte aanpak, de inzet van de coördinatoren, de actualisatie van de Wijkaanpak Sneek en Bolsward en de harmonisatie van diverse subsidieregelingen op het gebied van leefbaarheid. De raad ontvangt in juli 2025 het jaarverslag van het kernenbeleid. De harmonisatie van diverse subsidieregelingen en het harmoniseren van diverse vormen van ondersteuning door verschillende partijen volgt in het derde of vierde kwartaal van 2025.</p>			
24.	<p><i>De subsidieregeling ‘Ut de Mienskip’ en het Kernenfonds worden verlengd.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We verlenen subsidie vanuit het kernenfonds. • We honoreren de aanvragen Ut de Mienskip tot het eenmalige budget op is. 			
	<p>Toelichting: Vanuit het Kernenfonds zijn er in het eerste kwartaal van 2025 12 subsidieaanvragen toegekend met een totaalbedrag van € 24.725. Daarnaast is er een bedrag van € 3.430 uitgegeven aan ondersteuningskosten en is er aan 53 stads-, dorps- en wijkbelangen organisatiegeld 2025 uitgekeerd voor hun bestuurskosten met een totaalbedrag van € 57.081. In het 2de kwartaal is aan 4 besturen organisatiegeld 2025 uitgegeven voor hun bestuurskosten met een totaalbedrag van € 4.308. Er zijn 23 subsidieaanvragen toegekend met een totaalbedrag van € 51.871 en er is nog een bedrag van € 3.121 uitgegeven aan ondersteuningskosten. Het eenmalige budget Ut de Mienskip is in het 4de kwartaal van 2024 opgebraakt, waarmee deze subsidieregeling is beëindigd.</p>			
25.	<p><i>We zetten ons in om een dementievriendelijke gemeente te worden.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het netwerk dementievriendelijk Súdwest-Fryslân worden verschillende initiatieven ontwikkeld om inwoners met dementie zo lang mogelijk mee te laten doen in hun eigen omgeving. Dit gaat van trainingen, gespreksgroepen, wandelgroep tot verbeteren van samenwerking tussen betrokken partijen. 			
	<p>Toelichting: Uit onderzoek van Alzheimer Nederland blijkt dat Súdwest-Fryslân boven het landelijk gemiddelde scoort op dementievriendelijkheid. In februari 2025 heeft AlzheimerNL het certificaat ‘dementievriendelijke gemeente’ uitgereikt aan de gemeente. Het is een erkenning voor iedereen, die zich dagelijks inzetten voor inwoners met dementie en hun mantelzorgers. De gespreksgroepen voor partners van inwoners met dementie zijn in Wommels, Workum en Sneek. Alle 3 groepen worden begeleid door een vrijwilliger en komen maandelijks bijeen. In het najaar start in Sneek een tweede groep voor partners met jong dementie. In verband met het opendeurenbeleid van diverse locaties van Patyna is de projectleider gevraagd de training ‘Goed omgaan met dementie’ te organiseren voor omwonenden. De training is gratis te volgen.</p>			
26.	<p><i>We stellen een mantelzorgcoördinator aan.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorgen voor meer bekendheid en betere vindbaarheid van de mantelzorgondersteuning en vergroten van de bewustwording over mantelzorg. 			
	<p>Toelichting: Naar aanleiding van het onderzoek van MantelzorgNL is bij stichting Sociaal Collectief de mantelzorgcoördinator in september 2024 gestart. Deze coördinator is aan de slag met het verbeteren van de organisatie van de mantelzorgondersteuning. Mantelzorgers zijn niet altijd op</p>			

	<p>de hoogte van de beschikbare hulp en vinden het soms lastig om ondersteuning te regelen. Veel mantelzorgers weten niet dat ze mantelzorgers zijn en dus recht hebben op ondersteuning. Het Stipepunt Mantelzorg is hiervoor de aangewezen plek.</p> <p>In januari 2025 was er in de media aandacht voor de koffieochtend voor mantelzorgers. De Netwerken Mantelzorg zijn in februari 2025 weer opgestart met een netwerkluunch. De mantelzorgcoördinator is hier nu de trekker van.</p> <p>In mei 2025 is een informatiebijeenkomst georganiseerd voor het Netwerk Mantelzorg, waarbij de onafhankelijk cliëntondersteuner en de mantelzorgmakelaar een presentatie hebben gegeven over wat zij doen en kunnen betekenen voor de mantelzorgers.</p> <p>De mantelzorgcoördinator heeft bij diverse huisartsenpraktijken en (netwerk)bijeenkomsten het thema mantelzorg en het Stipepunt Mantelzorg onder de aandacht gebracht. Door het netwerk van alle welzijnsorganisaties in Fryslân wordt samengewerkt om ervoor te zorgen dat mantelzorgondersteuning sociaal domein en GGZ elkaar beter weten te vinden.</p>			
27.	<i>We verhogen waardering mantelzorgers naar 100 euro.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Het aantal aanvragen voor mantelzorgwaardering is hoger dan in 2023. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Beide resultaten zijn inmiddels gerealiseerd.</p>			
28.	<i>We werken aan een goed netwerk voor preventie en de zorg voor kwetsbare ouderen.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We borgen preventie en zorg voor kwetsbare ouderen in verschillende netwerken in de gemeente. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Binnen het programma ‘Gezond ouder worden’ (GOW) wordt ingezet op de basisvoorwaarden gezonde leefstijl en waardevolle relaties. Bij Sociaal Collectief heeft Gezond Ouder Worden een vaste plek in het werk ingenomen en is de kennis over het thema voldoende geborgd. Maar in het veld zien we toch dat er nog wel iets nodig is. Daarom is bij Sociaal Collectief een aanjager Gezond Ouder Worden actief. Zo kunnen we het onderwerp op de agenda te blijven zetten bij de verschillende Alliantie- en netwerkpartners. In mei 2025 is opnieuw een nieuwsbrief Gezond Ouder Worden uitgekomen. In de nieuwsbrief worden alle lezers op de hoogte gesteld van alle activiteiten, projecten en programma’s op het gebied van Gezond Ouder Worden in Súdwest-Fryslân. De werkgroep Gezond Ouder Worden, bestaande uit de aanjager GOW en 2 alliantiepartners hebben onderzocht of ze een eerste netwerkbijeenkomst konden aansluiten bij een bestaande bijeenkomst. Dit bleek niet reëel. Er is nu een netwerkbijeenkomst gepland in november 2025. Deze bijeenkomst is voor de medewerkers van alle Alliantie-partners. Tijdens deze bijeenkomst staat het thema ‘Verward in de wijk’ centraal en willen we van elkaar leren en ‘good practices’ delen. De aanjager GOW is deelnemer in de werkgroep ‘Ik sta sterk’ (valpreventie). Daarnaast heeft de aanjager Gezond Ouder Worden maandelijks provinciaal overleg onder leiding van de projectleider Fitaal Wiis van de Friese Preventie Aanpak, waarin verschillende gemeenten ervaringen uitwisselen en tips delen over Gezond Ouder worden. De ketenaanpak Valpreventie (opdracht vanuit GALA) is verder uitgerold in onze gemeente. Valpreventie richt zich op het verminderen van de kans op vallen door middel van oefeningen (zoals balans- en spierversterkende oefeningen) en wordt aangeboden aan inwoners van 65+ die thuis wonen en een valrisico hebben. Naast het aanbieden en organiseren van de trainingen zijn er extra aanbieders (fysiotherapeuten) van valpreventie geschoold. Er zijn met 7 fysiotherapiepraktijken inkoopafspraken gemaakt en contracten gesloten. Hiermee streven we naar voldoende valpreventief aanbod, verspreid over de gemeente. Naast de fysiotherapeuten kunnen ook gekwalificeerde seniorenspordocenten ingezet worden. Begin maart (2025) is een fittest georganiseerd in Sneek voor ongeveer 100 			

	<p>inwoners (65+). Hier is naar de algehele fitheid gekeken en naar eventueel verhoogd valrisico. Er is een communicatieplan voor valpreventie ontwikkeld, met bijbehorende materialen (zoals flyers, posters, informatiekrant, narrowcasting). Een tweede fittest vindt op 18 juni plaats in Bolsward. In het eerste halfjaar van 2025 zijn er 13 groepen getraind. Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een monitoringsinstrument om te onderzoeken hoe de valpreventieve interventies bijdragen aan het Gezond Ouder Worden en wat de effecten hiervan op langere termijn zijn.</p>			
29.	<p><i>We versterken de Stipepunten in onze gemeente, promoten vrijwilligerswerk en ondersteunen vrijwilligers in het contact met onze gemeente.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We maken van het Stipepunt het expertisecentrum voor vrijwilligers. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Door in de Stipepunten met meerdere zorgpartners aanwezig te zijn, kunnen inwoners onder het genot van een kop koffie, hun vragen stellen op het gebied van vrijwilligerswerk, mantelzorg en papierhulp. Bovendien stimuleren we via het ontmoetingsbeleid om in dorpshuizen en wijkgebouwen ook overdag activiteiten te organiseren, zodat ontmoetingen en vrijwilligerswerk in eigen buurt plaatsvinden.</p> <p>Vanuit de Stipepunten in Koudum, Bolsward en Sneek wordt maandelijks een koffieochtend georganiseerd voor mantelzorgers. In opdracht van de gemeente heeft Sociaal Collectief nagedacht over hoe het vrijwilligerswerk beter te ondersteunen. Het heeft een plan van aanpak Expertisecentrum vrijwilligerswerk opgesteld. Dit expertisecentrum moet een herkenbaar en toegankelijk steunpunt worden voor vrijwilligers, organisaties en inwoners. In 2025 wordt bekeken of dit (financieel) haalbaar is. Hiervoor is ook een aanvraag ingediend bij het Oranjefonds. Het Oranjefonds heeft feedback gegeven op het aangeleverde plan. Dit is momenteel bij de fondsenwerver van Sociaal Collectief in behandeling. Ook wordt onderzocht of andere fondsen aangeschreven kunnen worden om dit te kunnen realiseren.</p> <p>Inmiddels is gestart met het maken van afspraken met de verschillende ketenpartners en worden netwerkbijeenkomsten voorbereid om zoveel mogelijk input op te halen. Doel is om met de bezoeken en netwerkbijeenkomsten helder te krijgen waar de behoefte ligt en hoe we vrijwilligerswerk kunnen versterken.</p>			
30.	<p><i>We ondersteunen ten volste maatschappelijke initiatieven als kerken, Humanitas, Leger des Heils ed.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan een sterke sociale basis worden door de gemeente ondersteund. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Het Leger des Heils heeft voor 2025 weer subsidie aangevraagd voor het organiseren van de buurtkamer aan de Worp Tjaardastraat in Sneek. Dit is een laagdrempelige inloopvoorziening in de Noorderhoek. Hier vinden allerlei activiteiten plaats, zoals het gezamenlijk nuttigen van een maaltijd, een kledingwinkel, een huiskamerinloop, et cetera. Ook worden kwetsbare inwoners waar mogelijk in contact gebracht met verenigingen en andere activiteiten in de wijk en zo nodig met huisarts, gebiedsteam, et cetera. Het Leger des Heils heeft het plan om met een soepfiets met soep, koffie en thee de stad in te gaan en op straat contact te zoeken met inwoners. Laten zien dat je er bent en aandacht hebt en ze wijzen op de locatie in de Noorderhoek. Dit om de eenzaamheid onder mensen tegen te gaan.</p> <p>Partners, waaronder Dynhus, Stjoer, Sociaal Collectief, AtHomeFirst, Alliade/GGZ, zijn samen met inwoners plannen aan het ontwikkelen voor ontmoetingsplekken/inloopvoorzieningen in Bolsward, Workum en Sneek. Inmiddels is in Workum het Ikkershûs van start. Omdat de inloop in een voormalig schoolgebouw plaatsvindt dat gesloopt gaat worden, vinden er gesprekken plaats om de mogelijkheden te bespreken om deze ontmoetingsplaats een plek te geven in de Klameare.</p> <p>Ook in Bolsward is er dringend behoefte aan een inloop/netwerkcentrum. Tijdelijk is nu in Bolsward-noord hiervoor een leegstaande huurwoning beschikbaar gesteld. Hier vinden veel</p>			

activiteiten plaats. De ruimte is daardoor al te klein. Er wordt onderzocht of dit toekomstige netwerkcentrum in de Kerkstraat ondergebracht kan worden.

In Sneek is aan de Veemarkt een voorloper van de laagdrempelige steunpunten zelfregie en herstel gerealiseerd. Diverse organisaties realiseren hier gezamenlijk een ontmoetingsruimte voor psychisch kwetsbare inwoners.

Afgelopen maanden is een verkenning uitgevoerd naar uitbreiding van het woonzorgaanbod voor de groep jongvolwassen die in Súdwest-Fryslân dreigen uit te vallen. Zij dreigen door uiteenlopende omstandigheden dakloos te raken en hebben op meerdere leefgebieden ondersteuning nodig. Deze groep jongvolwassenen wordt ook wel beschreven als 'bankhoppers'. Een bankhopper is een jongere, tussen de 16 en 25 jaar, zonder thuis, die tijdelijk verblijft binnen zijn of haar netwerk. Deze jongvolwassenen hebben ondersteuning nodig, omdat zij een achterstand laten zien in vaardigheden op meerdere leefgebieden waardoor zelfstandig wonen (nog) te hoog gegrepen is. Om op korte termijn te komen tot huisvesting voor primair de SWF-bankhoppers wordt vanuit een projectgroep gewerkt aan het ontwikkelen van nieuwe woonvorm voor kwetsbare jongeren. We verkennen diverse locaties en panden waar deze jongeren mogelijk kunnen worden begeleid en ondersteund bij het ontwikkelen van woonvaardigheden om de stap naar volledig zelfstandig wonen te maken.

Stichting de Herberg is in de jaren '80 vanuit de gezamenlijke kerken in Sneek en omstreken opgericht als noodopvang voor de samenleving van Sneek en een doorgangshuis geworden voor mensen die plotseling, om diverse redenen, op straat komen te staan. Door onder andere de steeds complexere problematiek van de doelgroep van de Herberg, terugloop van vrijwilligers, krapte op de woningmarkt en terugloop van het aantal bestuursleden heeft het bestuur aangegeven de activiteiten te moeten beëindigen. Omdat de vraag naar noodopvang nog steeds groot is, heeft De Herberg samenwerking gezocht met stichting De Schuilplaats en gemeente Súdwest-Fryslân. Het is wenselijk dat de activiteiten van de Herberg, aangepast aan de huidige tijd, onder een andere vlag kunnen worden voortgezet. **Hiervoor wordt in samenwerking een visie ontwikkeld, een uitvoeringsplan opgesteld en zal een subsidieaanvraag voor 2026 worden ingediend.**

Pand6 in Sneek is een laagdrempelige inloopvoorziening waar mensen komen die verslaafd en/of dak- en thuisloos zijn. In Pand6 kan men gebruikmaken van verschillende faciliteiten als douchen, wassen, computergebruik, omruilen spuiten en afhalen condooms. Daarnaast kan een tijdelijk briefadres worden aangevraagd voor inwoners die geen vaste woon- of verblijfplaats hebben. Door het vrijkomen van een verdieping in het gebouw is de mogelijkheid ontstaan te onderzoeken of er woonruimte gecreëerd kan worden voor urgente doelgroepen, zoals tijdelijke woonruimte voor ex-gedetineerden. De gemeente verkent de mogelijkheden in samenwerking met VVN, Limor, SDF. **Vanaf 2026 zal Limor de taken overnemen van VNN, omdat de uitvoering van de werkzaamheden beter aansluit bij maatschappelijke opvang dan straathoekwerk en verslavingszorg. Limor werkt mee aan het ontwikkelen van een programma van eisen om de doorontwikkeling te realiseren. Hiervoor zullen twee businesscases worden uitgewerkt, voor de inloopvoorziening en de twee woningen.**

31. *We ondersteunen initiatieven waarin mensen elkaar helpen, kunnen doneren (bijvoorbeeld d.m.v. website).*

Indicatoren/te behalen resultaat:

- Zie actiepunt 42.

Toelichting:

Dit valt onder het hulpfonds bestaanszekerheid, zie nummer 42 voor de toelichting.

32. *We helpen ouders laagdrempelig en tijdig met problemen in thuis- en opvoedingssituatie.*

Indicatoren/te behalen resultaat:

- We werken verder aan het programma Kansrijke Start. Dit programma is gericht op de eerste 1000 dagen van een kind.

- We zetten verder in op het programma Ouders Blij(ven). Dit programma is gericht op het voorkomen van relatieproblematiek van ouders.
- De pilot Triple P in Koudum en Bolsward wordt afgerond en geëvalueerd (domein Gezin - Cool Súdwest).
- De pilot lichte ondersteuning wordt uitgevoerd om inzicht te geven in het type lichte ondersteuningsvragen en of en hoe het huidige aanbod hierin kan voorzien.

Toelichting:

Wat je als kind meemaakt is van invloed op hoe je later als volwassene bent en hoe je met de uitdagingen die bij het leven horen, omgaat. In onze aanpak kiezen we voor de levensloopbenadering: we kijken naar het hele leven, van (pre-)conceptie tot de dood. Dit begint al tijdens de eerste 1000 dagen. Hierin worden aanstaande ouders voorbereid op wat komen gaat. Dit doen we van licht preventief tot de zwaardere vormen van preventie.

Om gezond en gelukkig te zijn is het belangrijk dat een aantal basisvoorwaarden op orde zijn. Dit geldt voor alle mensen. Daarom is het belangrijk dat we investeren in deze basisvoorwaarden. Daarnaast kijken we naar gebeurtenissen in het leven, waarbij een risico bestaat dat er problemen ontstaan. De gedachte hierbij is dat hoe beter de basis op orde is, hoe beter je weet om te gaan met deze veranderingen. De belangrijkste partners hierbij zijn GGD Fryslân, Sociaal Collectief en Humanitas. Samen met hen proberen we steeds de programma's te verbeteren en verder te ontwikkelen. Zo draait bij ons nu de pilot Kind aan Huis van Humanitas. Hierbij worden kinderen, die het thuis even niet makkelijk hebben, opgevangen bij vrijwillige gastgezinnen.

Uit de Jeugdmonitor blijkt dat 80% van de kinderen in een gezin met twee ouders opgroeit. Ook weten we dat steeds meer kinderen bij een ouder of in een samengesteld gezin opgroeien en dat dit percentage groeiende is. Dit verloopt niet altijd soepel en we zien een groeiende behoefte aan ondersteuning hierbij. Daarom bieden we verschillende vormen van ondersteuning aan. Van heel preventief, zoals de ouderschapsbelofte en het relatie- en ouderschapspunt, tot ondersteuning bij complexe relatieproblematiek.

Ook in de tienertijd bieden we ondersteuning. Hierbij is het belangrijkste programma Cool Súdwest, dat zich richt op de belangrijkste factoren in de leefomgeving van jongeren waarvan bekend is dat zij het risico op middelengebruik verkleinen (beschermende factoren) of het risico vergroten (risicofactoren). De aanpak bestaat uit vier pijlers. Een van de pijlers is ouderbetrokkenheid. Deze pijler vullen we onder andere met de pilot Triple P. Deze is gestart in Bolsward en Koudum in samenwerking met het basis- en voortgezet onderwijs. Triple P staat voor Positive Parenting Program en is een methode waarin ouders een positieve opvoedstijl aanleren. Het programma bestaat uit verschillende onderdelen, van een publiekscampagne, lezingen en workshops tot korte gesprekken over alledaagse opvoedvragen en intensieve individuele begeleiding. Wij zetten in op de eerste drie niveaus. Er wordt al langer met Triple P gewerkt, maar dit is voornamelijk op de jonge jeugd (0-6 jaar) gericht. Deze pilot wordt landelijk begeleid en gemonitord door het Trimbos Instituut en de Family Foundation, en is onderdeel van de doorontwikkeling van Cool Súdwest.

Met vragenlijsten wordt behoefteonderzoek gedaan bij ouders naar de vorm van informatievoorziening en welke onderwerpen relevant zijn. Op basis hiervan is op 2 juni 2025 een online bijeenkomst verzorgd over 'tieners en hun online wereld'. 120 mensen sloten digitaal aan. De activiteiten worden met een vragenlijst geëvalueerd en men kan zich aanmelden voor een nieuwsbrief of aanvullende vragen aan professionals stellen.

De gezondheidsbevorderaar van GGD Fryslân is in contact met de scholen en gaat 6- tot 8-wekelijks bij VO-scholen langs. Scholen sluiten beleidsmatig aan bij de doelstellingen van Cool Súdwest. Zij dragen ook bij aan Cool Súdwest door een actieve pauze te faciliteren, ruimte beschikbaar te stellen voor ouderavonden/activiteiten en de activiteiten op hun communicatiekanalen te delen. Scholen willen hun bijdrage aan Cool Súdwest intensiveren en meer verbinden met andere partijen, zoals de bibliotheek, sportclubs, cultuur, en basisscholen. Voorbeeld is het organiseren van het 'Debat van NIX' en 'Zeg eens eerlijk'.

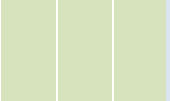
Er is een oudermonitor, een belangrijk onderdeel van de IJslandse aanpak, op een van de scholen uitgezet. Hiermee wordt onderzocht hoe de antwoorden van jongeren zich verhouden

	<p>tot de antwoorden van ouders. Soms zijn er verrassende antwoorden: ouders weten niet dat jeugd drinkt, jeugd denkt dat ouders het wel weten. De vragenlijst zal ook aan andere scholen worden aangeboden.</p> <p>In oktober 2024 is de pilot lichte ondersteuning gestart. Door te investeren in lichte ondersteuning verwachten we bij te dragen aan het welbevinden van de inwoners door deze te ondersteunen bij vragen en zorgen rondom opgroeien en opvoeden. Daarnaast verwachten we de druk op de specialistische jeugdzorg uiteindelijk te kunnen verminderen. Er is een nulmeting uitgevoerd. In de volgende fase gaan we ons richten op het doorontwikkelen van de visie op lichte ondersteuning. Hierbij houden we ook rekening met het nieuwe jeugdbeleid en hoe dit vervolgens in de praktijk te brengen.</p>			
33.	<p><i>We stimuleren dat er meer activiteiten voor de jeugd zijn en laten jongeren daarbij meedenken, we werken samen met Cool Súdwest, buurtsportcoaches, jongerenwerkers en cultuurcoaches.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De Coolteams hebben op elkaar afgestemde jaarplannen. • De Coolteams werken samen met lokale organisaties en private ondernemers. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Een van de pijlers van Cool Súdwest is Zinnvolle Vrije Tijd. Het idee is dat als tieners hun vrije tijd zinvol besteden, ze hier gelukkiger van worden en minder alcohol en middelen gebruiken. Dit gaat hand in hand met het ontwikkelen van je talenten. De jongerenwerkers, buurtsport- en cultuurcoaches werken samen met scholen en lokale verenigingen. Cool Súdwest is een ‘mienskipsoanpak. Dit houdt in dat we inzetten op de directe leefomgeving van tieners.</p> <p>Vanuit de pijler Zinnvolle tijd zijn er succesvolle activiteiten georganiseerd door de drie samenwerkende partijen (Sport Fryslân, Cultuurkwartier Sneek en Sociaal Collectief): een “Glow in the Dark Badminton”-toernooi bij BC IJlst op 5 april 2025 met 21 deelnemers en een samenwerking met de Fryske Marren.</p> <p>Samen met 6 verenigingen en leerlingen van CSG Bogerman worden 10 events georganiseerd. Op 19 en 20 juni 2025 vond de Adventure Trail plaats met zo’n 1500 kinderen en 30 ouder-kind koppels. Er is een studio in gebruik genomen waarin jongeren hun eigen muziek mogen maken. Dit is niet alleen voor, maar juist ook door jongeren zelf bedacht. Zij organiseren bovendien hun eigen muziekfeest. Hierbij worden ook workshops ingezet, bijvoorbeeld over het gebruik van social media. YSCO, in het Atrium in Sneek, loopt het gehele jaar door als creatieve broedplaats waarin jongeren hun talenten ontwikkelen.</p>			
34.	<p><i>De Sociaal Raadsvrouw staat voor inwoners klaar om oneerlijke en/of onbegrijpelijke zaken uit te zoeken of aan te kaarten.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De sociaal raadsvrouw werkt vanuit het relatie en ouderschapspunt en ondersteunt de vrijwilligers bij De Papierwinkel. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>In het kader van de “Aanpak en doorontwikkeling dienstverlening dichtbij” is besloten de inzet van de sociaal raadsvrouw met een jaar te verlengen tot eind 2026. In de tweede helft van 2025 wordt onderzoek gedaan naar de impact van verschillende onderdelen van dienstverlening, waaronder ook de sociaal raadsvrouw (zie voor meer informatie programma Bestuur, actiepunt 19).</p>			
35.	<p><i>Positieve campagnes om positieve gezondheid voor het voetlicht te brengen.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben minimaal drie campagnes rondom één van de levensaspecten van positieve gezondheid georganiseerd (gezonde leefstijl, meedoen, zinnvolle dag, mentale gezondheid, zelfredzaamheid, voldoende inkomsten). 			

	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De drie campagnes zijn al afgerond in 2024. • De eerste twee groepen van gebiedsteammedewerkers hebben in het najaar van 2024 de training positieve gezondheid afgerond. • In 2026 starten we met het trainen van de volgende groep(en) gebiedsteammedewerkers. Ook onderzoeken we in de werkgroep positieve gezondheid in het tweede kwartaal van 2026 wat er in de gebiedsteams nodig is om positieve gezondheid te borgen. 			
36.	<p><i>We versterken de basisvoorwaarden en zetten de brede preventieaanpak Fryslân door.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We zetten diverse interventies in om de basisvoorwaarden te versterken. • Er zijn integrale ketenaanpakken voor: valpreventie voor ouderen, gezonde leefstijlinterventie voor volwassenen, gezonde leefstijlinterventie voor kinderen, kansrijke start en Welzijn op Recept. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De ketenaanpak Welzijn op Recept is provinciaal ontwikkeld, mede vanuit de ervaringen in onze gemeente. • De integrale wijkaanpak, gericht op het verminderen van de gezondheidsachterstanden, is in april gestart in Bolsward Noord. Er worden voorbereidingen getroffen om in Workum te starten. • We werken aan de uitrol van de ketenaanpak Valpreventie (zie ook actiepunten 28 - Gezond Ouder Worden). • Vanuit het programma Iedereen doet mee wordt breed ingezet op kennisvermeerdering bij medewerkers van de gemeente en maatschappelijke partners over de vijf basisvoorwaarden en welke inzet (gezamenlijk) nodig is om deze te versterken. De vijf basisvoorwaarden zijn een gezonde leefstijl, beschikken over basisvaardigheden, waardevolle relaties, financiën op orde, een gezonde leefomgeving. • Voor de ketenaanpak Kansrijke Start is een goede samenwerking tussen het medisch en sociaal domein essentieel. Om deze samenwerking verder vorm te geven, zijn er twee lokale aanjagers (GGD en gebiedsteam) aangewezen. De coalitie Kansrijke Start is gevormd en komt structureel bijeen. Komende periode wordt een nieuwsbrief opgemaakt en verstuurd naar alle betrokken professionals. 			
37.	<p><i>We stellen meer geld beschikbaar om inwoners te helpen een gezonde leefstijl te volgen.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het thema gezonde voeding heeft zijn plek gevonden in de wijkrestaurants. • Voorbeelden in onze gemeente van initiatieven voor een bloeizone zullen we zo nodig faciliteren en een platform bieden, ter inspiratie voor andere dorpen. • We onderzoeken de mogelijkheden voor een passend, vrij toegankelijk beweegaanbod c.q. beweegmogelijkheden. • We onderzoeken de mogelijkheden tot samenwerking met de horeca op het thema gezonde voeding in combinatie met duurzaamheid en circulaire economie. • We stimuleren scholen tot het behalen van het vignet Gezonde School. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In Bolsward draait de pilot In Gesprek Over Roken. Dit sluit aan bij de aanpak Rookvrije Generatie. Dit wordt uitgevoerd door de GGD en Sociaal Collectief met als doel meer rokers begeleiden naar (gratis toegankelijke) stoppen met roken begeleiding. Dit is een aanvulling op wat we al eerder ontwikkeld hebben binnen het programma De Rookvrije Generatie. • Door het Gezond en Actief Leven Akkoord hebben we ons gecommitteerd aan een ketenaanpak Kind naar Gezonder Gewicht. Dit doen we samen met De Fryske Marren. Hierin worden we ondersteund door GGD Fryslân, die het afgelopen jaar in kaart heeft gebracht welke stappen we hierin het beste kunnen nemen. • Voor dit thema in het kader van GALA/FPA is een lokale aanjager gestart, met financiering via de FPA (Friese Preventieaanpak). 			

	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal jongeren dat vapet en rookt, neemt schrikbarend toe. Dit is een verontrustende ontwikkeling. We willen onderzoeken of we samen met alle VO-scholen een gezamenlijke aanpak kunnen ontwikkelen in Súdwest-Fryslân. Longarts Wanda de Kanter heeft een lezing gegeven over dit onderwerp. Tijdens de landelijke ouderavond in september is vaperen een van de onderwerpen. 			
38.	<i>We zetten ons actief in om het gebruik van roken, drank- en drugsgebruik in de sportkantines tegen te gaan.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We stimuleren verenigingen om naast sportkantines ook de sportterreinen rookvrij te maken. We zetten in op een sociaal veilige sport en vrije tijdsomgeving. We stimuleren gezonde sportkantines. 			
	<u>Toelichting:</u> We onderzoeken de mogelijkheden voor het alcohol- en handhavingsplan. Vanuit de Friese Preventieaanpak zijn verschillende sportkantines door mysteryguests bezocht in verband met alcoholgebruik onder de 18 jaar. Mocht er sprake zijn van alcoholverstrekking aan jongeren, dan gaan zij in gesprek over verantwoord alcoholgebruik onder jongeren en welke mogelijkheden verenigingen hebben om dit uit te dragen. Vanuit Sport wordt ingezet op een gezondere sportomgeving. Thema's zijn gezondere voeding in sportkantines, verantwoord alcoholgebruik en rookvrije sportaccommodaties. Er is een promotiefilm gemaakt, verenigingen kunnen aanspraak maken op een box met gezonde producten en er worden gesprekken gevoerd met verenigingen. Daarnaast is het binnen de subsidieregelingen voor sport mogelijk om subsidie te verstrekken aan verenigingen die zich willen inzetten voor een gezondere sportomgeving. Vanuit Sport wordt ook ingezet op een sociaal veilige sportomgeving, waar sporters zich veilig voelen, gerespecteerd worden en zich vrij kunnen bewegen zonder angst voor grensoverschrijdend gedrag. Dit wordt regionaal opgepakt, mede ingegeven vanuit het Sportakkoord. De 4 V's voor veiligheid staan centraal: een verenigingsbrede gedragscode, een vertrouwenspersoon op de vereniging, een verklaring omtrent gedrag voor vrijwilligers en vakkundige trainer-coaches.			

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Gebiedsgericht werken			
39.	<i>Ouderen, hulpbehoevenden en mensen met veel stress (emoties rondom schulden of gezin, psychosociale aandoeningen) worden thuis bezocht door ambtenaren die invoelend en meedenkend zijn.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Gebiedsteammedewerkers bezoeken kwetsbare inwoners thuis en, als het mogelijk is, worden inwoners daarna uitgenodigd op het gemeentehuis. Voor inwoners met psychosociale problematiek is er een welzijnscoach vanuit Sociaal Collectief beschikbaar, die de inwoner thuis bezoekt. 			
	<u>Toelichting:</u> De gebiedsteammedewerkers gaan na een melding in principe altijd voor een eerste gesprek op huisbezoek bij de inwoner en indien nodig ook daarna nog. Dit is de basis van waaruit zij handelen. Bij Sociaal Collectief zijn 3 medewerkers aangesteld als welzijnscoach die Welzijn op Recept uitvoeren. Welzijn op Recept wordt door huisartsen en het gebiedsteam 'voorgeschreven' als de patiënt/inwoner zich manifesteert met klachten die een psychosociale oorsprong hebben. Aan de hand van het gedachtegoed van positieve gezondheid gaat de welzijnscoach in gesprek met de inwoner en kijkt samen met de inwoner wat de inwoner belangrijk vindt en probeert in een aantal gesprekken/bijeenkomsten de inwoner te helpen. Het eerste gesprek vindt vaak bij de inwoner thuis plaats en afhankelijk van het traject vaker.			

40.	<p><i>Het Gebiedsteam en overige medewerkers organiseren laagdrempelige (inloop)sprekuren dicht bij de inwoners en heeft wekelijks zitting in een ontmoetingsruimte in wijk, dorp of kern.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn inloopsprekuren in huisartsenpraktijken in Workum, Makkum en Koudum en vanuit SWF Tichtby. • Vanuit de gebiedsgerichte aanpak in de meest kwetsbare wijken zijn de medewerkers Gebiedsteam onderdeel van het netwerk van professionals dat in de wijk aanwezig is. • De inwoners ervaren dat de gemeente dichtbij is. We onderzoeken welke vormen daarbij passen. 	
	<p><u>Toelichting:</u> <u>Inloopsprekuren</u> Er zijn door de gebiedsteams inloopsprekuren ingericht in Workum, Makkum en Koudum. De pr voor de inloopsprekuren wordt geregeld, met daarin vermeld de data van de inloopsprekuren en locaties. Berichtgeving hierover zal met regelmaat herhaald worden in de verschillende media.</p> <p><i>De ervaringen met de inloopsprekuren zijn wisselend. In Workum loopt het goed, in Makkum en Koudum blijft het aantal inwoners dat er gebruik van maakt achter. We adverteren in de plaatselijke kranten, bij de huisartsen is onze aanwezigheid bekend. We zijn aanwezig op vaste momenten op vaste dagen. Binnenkort hebben we een afspraak met de huisartsenpraktijk in Makkum om te bespreken wat er meer nodig is om bekendheid te geven aan de aanwezigheid van het gebiedsteam. Daarnaast zien we dat er in andere kernen, onder andere Heeg, door huisartsen waarde wordt gehecht aan aanwezigheid van het gebiedsteam. We oriënteren ons op het instellen van een inloopsprekuren in de huisartsenpraktijk in Heeg.</i></p> <p>Daarnaast zijn de schoolmaatschappelijk werkers uit de gebiedsteams aangesloten bij en aanwezig in de scholen.</p> <p><u>Gebiedsgerichte aanpak - gemeente dichtbij</u> Vanuit de gebiedsgerichte aanpak in de meest kwetsbare wijken zijn de gebiedsteam-medewerkers onderdeel van het netwerk van professionals dat in de wijk aanwezig is. In de Gezondheidsnota 2022-2026 is de ambitie beschreven om in vier wijken/buurtten te starten met een integrale wijkaanpak. Met deze integrale aanpak willen we een beweging in gang zetten om meer positieve gezondheid in de dorpen/wijken te brengen. We sluiten aan bij de leefwereld van de inwoners, nodigen hen uit om aan de slag te gaan met dat wat voor hen het meest urgent is. Hierbij blijft het eigenaarschap bij de inwoners en vervullen zij zelf een actieve rol, zowel individueel als collectief (inwoners met elkaar). We werken daarnaast aan ‘de context’/omgeving van de inwoners. De afgelopen jaren hebben we geleerd dat het belangrijk is met een brede(re) blik naar de aandachtswijken en -dorpen te kijken en dus oog voor deze context te hebben. Hier liggen vaak veel kansen die positief bijdragen aan de gezondheid en het welzijn van inwoners. Voorbeelden zijn bestaanszekerheid, gezonde leefomgeving, mogelijkheden om elkaar te ontmoeten, et cetera. Hierbij horen ook de professionals in de wijk en publieke- en private partijen. Doel is om de samenwerking en het (integrale) aanbod te optimaliseren.</p> <p>Sociaal Collectief levert de projectleider die de vier wijkaanpakken aanjaagt. De projectleider is halverwege 2023 gestart. Er is een koersdocument geschreven en er volgt per wijk/buurt een concreet plan van aanpak. Sinds mei 2024 is er binnen het gebiedsteam meer tijd vrijgemaakt om in deze ‘nieuwe’ aanpak te participeren. Voor gebiedsteammedewerkers betekent dit af en toe een andere manier van werken, waarbij we actiever op zoek gaan naar de vragen van de inwoner en inzetten op aanwezig en dichtbij zijn.</p> <p>Begin 2024 is ervoor gekozen om met de eerste wijkaanpak in Bolsward Noord te starten. Er is een kerngroep geformeerd, bestaande uit de projectleider, gemeente (beleid en uitvoering), Sociaal Collectief en GGD. Daarnaast is er een klankbordgroep van inwoners, uit de wijk Bolsward Noord, samengesteld die met de projectleider nadenkt over de leefbaarheid in de wijk. In Bolsward zijn met inwoners op verschillende momenten ‘buurtbabbels’ georganiseerd. (67 inwoners gesproken). Er is met de inwoners gesproken over de leefbaarheid in de wijk Bolsward Noord en eventuele verbeterwensen. Inwoners gaven (o.a.) aan behoefte aan (meer)</p>	

contacten met andere inwoners te hebben. Daarnaast speelden vragen rondom bestaans(on)zekerheid een rol. Op basis van de buurtbabbels wordt een buurtagenda ontwikkeld. Samen met de ketenpartners zijn inmiddels diverse acties in gang gezet, zoals afstemming over het realiseren van een eventuele ontmoetingsplek, contacten met woningbouwcorporatie over sloop- en nieuwbouw in deze wijk, verbinding met het project 'in gesprek over roken', verkennen gezamenlijke activiteit met SWF Tichtby, et cetera.

Inwoners uit Bolsward Noord maken sinds begin 2025 gebruik van een woning die t.z.t. gesloopt gaat worden om elkaar te treffen en te helpen bij diverse hulpvragen. In korte tijd zijn er diverse activiteiten ontwikkeld, waardoor de woning al te klein wordt. De volgende activiteiten vinden op dit moment plaats; koffie/ inloophmomenten (tweewekelijks), Arabische- Nederlandse les voor wederkerigheid over en weer, wekelijkse leesgroep ism de bibliotheek, fietsles, kindergroep en speelplek (wekelijks), buurttafel Smûk/ samen eten (maandelijks), activiteiten van de wijkvereniging, workshops met wisselende thema's als koken, creativiteit, gezondheid. En daarnaast netwerkoverleggen van professionals. Dagelijks wisselt de groep in samenstelling en in aantal, meestal tussen 5 - 20 personen.

In Workum zijn rondom 'de Ikkers' de eerste stappen gezet voor het ontwikkelen van een wijkaanpak. Er zijn buurtbabbels georganiseerd die input geven aan de plannen voor deze wijkaanpak. Hierin is nauwe samenwerking met de hoofdaanbieder Wmo, woningcorporatie Dyn Hûs en het gebiedsteam. Daarnaast is er ook afstemming met de huisartsenpraktijk in Workum. Eind november 2024 is een kick-off georganiseerd om een gezamenlijke start te maken met deze aanpak. Hier waren diverse netwerkpartners en buurtbewoners bij betrokken. Op dit moment fungeert de voormalige school 'It Finster' als ontmoetingsplaats voor de buurt. Hier vinden wekelijks diverse activiteiten voor en door inwoners plaats. Ook het gebiedsteam is regelmatig aanwezig om in gesprek te gaan met inwoners en dichtbij beschikbaar te zijn voor (hulp)vragen. Omdat dit pand te zijner tijd gesloopt wordt is er afstemming met het bestuur van de Klameare om te onderzoeken om deze activiteiten daar plaats te laten vinden. Er zijn tot nu toe drie gesprekken gevoerd tussen onder andere bestuursleden en beheerder van de Klameare en de betrokken partijen bij het Ikkershûs (o.a. Sociaal Collectief, woningcorporatie Dyn Hûs en de gemeente). De intentie van de gesprekken is samenwerken en onderzoeken hoe de inwoners, die nu bij de tijdelijke locatie in het Ikkershûs komen, ook deel kunnen nemen en een plek kunnen krijgen in De Klameare.

SWF Tichtby

Op dit moment heeft SWF Tichtby inloophmomenten op 15 vaste locaties: Bolsward, Dearsom, Heeg, Hindeloopen, Makkum, Oudega, Stavoren, Witmarsum, Wommels, Workum en Woudsend. In Sneek zijn er inloophmomenten in het Súdwesthûs, de Noorderhoek en bij Empatec en het Leger des Heils. We evalueren de inloophmomenten ieder half jaar. Op basis van data (CBS en gemeentelijke systemen) bepalen we in welke dorpen en wijken we zitten.

In het tweede kwartaal hebben we een belactie georganiseerd rond de individuele inkomenstoelage (IIT). Deze loopt nu ten einde. De actie heeft gezorgd voor extra aanloop in de wijken en dorpen en bijna 100 nieuwe aanvragen. Hiermee dragen we bij aan de ambities uit het coalitieakkoord voor meer bestaanszekerheid en het verhogen van het bereik van de minimaregelingen van 40 naar 80%. Inwoners geven bovendien aan het zeer te waarderen dat wij hen proactief benaderen.

Verder hebben we met de inloophmomenten aansluiting gezocht bij de afsprakenmodule op de gemeentelijke website. Inwoners kunnen nu op de verschillende locaties ook op afspraak langskomen. Hiermee willen we meer inwoners helpen en het bereik verder verhogen. De afgelopen periode is het aantal bezoekers gestegen in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar.

In het tweede kwartaal hebben de medewerkers van SWF Tichtby de opleiding tot energiecoach afgerond. Hiermee kunnen we meer continuïteit bieden op het gebied van energiecoaching. Verder heeft de energiecoach veel inwoners geholpen met het aanvragen van isolatiesubsidies. Opvallend is verder dat zijn interventies geregeld tot grote besparingen leiden, soms tot duizenden euro's.

SWF Tichtby werkt op de locaties en daarbuiten veel samen met andere partijen, waaronder De Friesland, de Papierwinkel, de sociaal raadvrouw en de gebiedsteams. Op de locaties in Bolsward is het gebiedsteam inmiddels bij SWF Tichtby aangesloten, waarbij inwoners ook gezamenlijk worden geholpen. Ook op de locatie Empatec werken we samen met het gebiedsteam.

Nr.	Actiepunt			
Hoofdtakveld Lichte en Specialistische ondersteuning				
41.	<i>We investeren in een aanpak armoede, ook voor kinderen. De bestaande regelingen worden beter gecommuniceerd. Dit geldt ook voor regelingen voor kinderen voor sport en cultuur.</i>			
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Op basis van de resultaten uit de herijking van ons armoede- en minimabeleid voeren we de actiepunten die hieruit voortkomen uit. We brengen met de dienstverlening vanuit SWF Tichtby onder andere minimaregelingen en het kindpakket onder de aandacht van inwoners. 				
<p><u>Toelichting:</u> Voor diverse minimaregelingen zijn de aanvraagprocedures reeds vereenvoudigd. Dit proces wordt doorontwikkeld om zoveel mogelijk regelingen hierin mee te nemen. Vanuit SWF Tichtby wordt actief en continu ingezet op de communicatie van de diverse regelingen en wordt er ondersteuning geboden bij het aanvragen (indien gewenst door de inwoner).</p> <p>Op de website is nu een aparte pagina ‘Check je recht’ gerealiseerd waar door het beantwoorden van een aantal vragen in één oogopslag het (mogelijke) recht op bepaalde regelingen in te zien is. Daarnaast is er vanaf september 2024 een contentkalender voor een heel jaar ontwikkeld, waarin belangrijke onderwerpen extra aandacht krijgen qua communicatie. We geven bijvoorbeeld extra aandacht aan de aanvullende zorgverzekering AV Frieso in het ‘overstapeseizoen’ (eind november/december). Een ander voorbeeld is het Kindpakket, waarvoor extra aandacht is zodra de scholen weer beginnen.</p> <p>De gemeenteraad heeft besloten om de Individuele inkomenstoelage en de Bijdrageregeling ambtshalve toe te kennen aan inwoners met een uitkering van de gemeente. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid om één formulier aan te bieden voor het aanvragen van meerdere regelingen. Dit draagt bij aan het vergroten van het bereik en het vereenvoudigen van aanvragen. Er zijn praktische en juridische redenen waardoor het nu nog niet mogelijk is om regelingen via één formulier aan te vragen. De verwachting is dat dit in 2026 gerealiseerd kan worden.</p>				
42.	<i>We richten een energienoodfonds in. Dit werken we verder uit.</i>			
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Het Hulpfonds Bestaanszekerheid is verlengd waardoor inwoners ook in 2025 hiervan gebruik kunnen maken. Het doel is om in 2025 meer inwoners te bereiken dan in 2024. 				
<p><u>Toelichting:</u> Het Hulpfonds Bestaanszekerheid is in oktober 2023 opengesteld. Dit Hulpfonds bestaat uit een noodfonds voor inwoners en een subsidieregeling voor maatschappelijke initiatieven, die gericht zijn op het verminderen van koopkrachtverlies van onze inwoners. Beide regelingen (noodfonds en tijdelijke subsidieregeling) lopen door tot eind 2025. Er is door team communicatie een flyer ontwikkeld en eind augustus 2024 is een artikel in Groot Sneek en op de gemeentelijke website geplaatst.</p>				

	<p>In 2024 hebben 98 inwoners gebruik gemaakt van het noodfonds. De meeste aanvragen gingen om tandartskosten en de aanschaf van een bril.</p> <p>Vanuit de subsidieregeling zijn kleine maatschappelijk initiatieven bekostigd zoals voedselkasten, maar ook een subsidie voor de aanschaf van een kledingbus.</p> <p>Tot op heden zijn er in 2025 64 aanvragen geweest, waarbij er in totaal voor €15.573 is toegekend. Qua aanvragen lopen we redelijk gelijk aan vorig jaar, maar het uitgekeerde bedrag is aanzienlijk lager dan vorig jaar. Dit komt doordat inwoners maar eenmalig een toekenning vanuit het noodfonds kunnen krijgen (dat staat in de beleidsregels). We wijzen dus aanvragen af als de aanvrager eerder al een bedrag ontvangen heeft. Na de zomervakantie wordt extra publiciteit gegeven aan het noodfonds.</p>			
43.	<p><i>We brengen het percentage inwoners dat gebruik maakt van voor hen bestemde regelingen van 40 naar 80%.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Het aantal aanvragen voor minimaregelingen is hoger dan het voorgaande jaar. Diverse aanvraagprocedures voor de minimaregelingen zijn vereenvoudigd (ambtshalve toekennen + verminderde bewijslast). 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Vanuit het nieuwe armoede- en schuldenbeleid werken we aan het verhogen van het bereik van de bestaande minimaregelingen en het vereenvoudigen van de aanvragen. Het project SWF Tichtby is voor meerdere jaren verlengd (tot en met 2027). Hiermee blijven we inzetten op nauw(er) contact met inwoners om zo het bereik van de minimaregelingen te verhogen. Daarnaast zijn we bezig om de communicatie over de minimaregelingen te verbeteren door onder andere de website aan te passen, zodat regelingen makkelijker te vinden zijn voor inwoners. Tevens hebben laaggeletterden de mogelijkheid om informatie te beluisteren.</p> <p>Vanaf september 2023 zijn we gestart met een grote communicatiecampagne om de diverse minimaregelingen onder de aandacht te brengen. We zien op basis van data duidelijk dat vanaf begin september (start communicatiecampagne) het aantal aanvragen toeneemt ten opzichte van dezelfde periode in 2021 en 2022. Aan het einde van 2023 hadden we meer aanvragen (circa 3100) dan de jaren ervoor (2022; 2700 en 2021; 2400).</p> <p>Over 2024 zijn er circa 3.750 aanvragen voor minimaregelingen gedaan. Dat is inclusief 850 ambtshalve toegekende aanvragen. Het totaal aantal huishoudens dat we daarmee hebben bereikt lag in 2024 op 3.008. Volgens de laatst bekende cijfers van het CBS over 2022 zijn er in onze gemeente 4.883 huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Ons bereik voor 2024 lag daarmee op bijna 62%.</p> <p>In 2025 zijn er tot dusver 2.950 aanvragen gedaan. Dit komt voornamelijk doordat begin dit jaar regelingen automatisch zijn toegekend. Hiermee lopen we in lijn om ook dit jaar onze doelstelling te gaan halen.</p>			
44.	<p><i>We combineren de aanpak voor de energietransitie en de armoedebestrijding.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Zo veel mogelijk huishoudens helpen om energie te besparen. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>We pakken de armoedebestrijding en energietransitie gezamenlijk op met een langjarig integraal traject. We ontwikkelen hiervoor een plan van aanpak energiearmoede. Onderdeel hiervan is de besteding van de Specifieke Uitkering Energiearmoede. Zie ook speerpunt 18 van programma ruimte.</p> <p>De raad heeft op 28 september 2023 ingestemd met de subsidieregeling Witgoedvervanging en de subsidieregeling Bodem- of vloerisolatie. Inwoners die tot de doelgroep behoren zijn uitgenodigd om gebruik te maken van deze regelingen. Een aanvraag indienen kon tot 1 november 2024. De subsidieregeling Witgoedvervanging is hierna verlengd tot 1 april 2025. In een volgende Berap rapporteren we over het resultaat en het vervolg.</p>			

	<p>Met de subsidieregeling Witgoedvervanging hebben we vanaf de start tot nu 4.441 mensen geholpen met een voucher voor nieuw energiezuinig witgoed.</p> <p>Woningeigenaren kunnen zonder ecologisch onderzoek en een omgevingsvergunning hun woning laten isoleren door een isolatiebedrijf dat natuurvriendelijk isoleert. Dit heeft voornamelijk betrekking op spouwmuurisolatie en dakisolatie vanaf de buitenzijde. Dat heeft het Kabinet op 28 mei 2024 laten weten aan de Tweede Kamer.</p> <p>Met de methodiek Natuurvriendelijk isoleren (NVI) maken isolatiebedrijven gebouwen van tevoren natuurvrij en registreren ze hun werkzaamheden in een meldingsapplicatie. Het bijhouden van werkzaamheden is van belang, omdat landelijk is afgesproken dat maximaal 6% van de gebouwen per CBS-buurt geïsoleerd mag worden: 3% voor 2024, 2% voor 2025 en 1% voor 2026. Hierdoor kunnen we meer doen om mensen te helpen hun woning te verduurzamen. Inwoners kunnen gratis een bezoek van de gemeentelijke energiecoach aanvragen. Door samen met bewoners te kijken naar de mogelijkheden tot besparen, krijgen mensen meer inzicht in hun energieverbruik.</p> <p>Op 11 juni 2024 heeft het college van B&W de Subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie vastgesteld. Deze regeling is bedoeld voor woningeigenaren met een woning met een WOZ-waarde van maximaal € 350.000 en een energielabel D tot en met F of vergelijkbare energetische staat. Sinds de start van de Isolatieregeling hebben we 108 inwoners geholpen hun woning te isoleren.</p>			
45.	<p><i>Om te voorkomen dat schulden tot problematische hoogte oplopen, voeren we een zogenoemde pauzeknop in; bij inwoners die hulp inschakelen worden uitstaande vorderingen vanuit de gemeente bevroren. Dit moet verergering van de problemen voorkomen. Tevens gaat de gemeente in gesprek met veelvoorkomende schuldeisers om zo'n pauzeknop met elkaar in te drukken.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is in 2025 een uitvoeringsplan Schuldhulpverlening met daarin een breed pakket aan maatregelen. • We onderzoeken deelname aan de Landelijke Schuldpauzeknop van NVVK (Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet). 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De landelijke Schuldpauzeknop is nog volop in ontwikkeling en nog niet alle onderdelen zijn gerealiseerd. Het is al wel mogelijk om te starten met het aansluiten op onderdelen hiervan, zoals het Schuldenknooppunt. We gaan dit onderwerp breder aanpakken door ook naar onze positie als schuldeiser te kijken. Daarbij nemen we ook sociale incasso binnen onze organisatie en het Convenant Lokale Overheid mee. Deze onderdelen en ook de overige genoemde punten (zie de indicatoren) zijn verder uitgewerkt in het Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening 2025-2026. Het uitvoeringsplan is op 10 december 2024 door het college van B&W vastgesteld.</p> <p><i>Eén van de actiepunten van het uitvoeringsplan is 'Gemeente als schuldeiser', waaronder de schuldpauzeknop valt. We starten in september met het maken van een inventarisatie van de huidige werkwijze en de mogelijkheden die er bestaan. Aan de hand daarvan gaan we beoordelen hoe we sociaal incasseren in brede zin binnen de organisatie kunnen borgen. De raad wordt hierover geïnformeerd via de bestuursrapportages.</i></p>			
46.	<p><i>We onderzoeken of we een gratis OV-pas kunnen invoeren voor mensen met een laag inkomen.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We ronden het onderzoek naar de gratis OV-pas af en nemen een besluit over wel of niet invoeren van de pas. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Er zijn reeds gesprekken gevoerd met Arriva over het afnemen van een Meedoenpas, een pas waarmee minima in de daluren onbeperkt met bus en trein kunnen reizen. Momenteel wordt onderzocht hoe en voor welke doelgroep de pas ingezet kan worden en of er mogelijkheden zijn om de Meedoenpas te financieren uit de Regiodeal Zuidwest-Friesland (programmalijs 'Mobiliteit'). Daarnaast zijn we in afwachting van de gevolgen van de nieuwe busconsessie aan Qbuzz voor een dergelijke regeling.</p>			

47.	<i>Bij de kostendelersnorm en de handhaving erop passen we maatwerk toe. Het mag het zorgen voor en opvangen van mensen of dat een volwassen kind niet in huis kan blijven wonen niet in de weg staan.</i>	
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben de gewijzigde kostendelersnorm ingevoerd per 1-7-2022. Een hernieuwde, landelijke visie op de kostendelersnorm zit in de aankomende wetswijzigingen rondom Participatiewet in Balans. Deze wordt medio 2025 verwacht. • We passen maatwerk toe, passend binnen de mogelijkheden van de Participatiewet. 		
<u>Toelichting:</u> Wij werken zoals beschreven bij te behalen resultaten. Ten aanzien van de Participatiewet in Balans is de inzet dat de eerste maatregelen per 1 januari 2026 in kunnen gaan. Het kabinet kijkt samen met onder meer de Vereniging van Nederlandse Gemeenten naar de termijn van invoering per maatregel. De kostendelersnorm is een van die maatregelen.		
48.	<i>We blijven investeren in praktijkondersteuners GGZ Jeugd en onderhouden actief contact in de zorgketen.</i>	
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • We continueren de inzet van POH-GGZ Jeugd in deelnemende huisartsenpraktijken. • We houden contact met praktijken die nog niet met een POH-GGZ Jeugd werken. • We organiseren tweemaal per jaar een ontmoeting tussen de schoolmaatschappelijk werkers en de POH-GGZ Jeugd. 		
<u>Toelichting:</u> We blijven investeren in de inzet van de POH-GGZ Jeugd, omdat zij lichte ondersteuning bieden en er daardoor minder doorverwijzingen plaatsvinden. Het streven is een dekking van 100% (bij elke huisartsenpraktijk een POH-GGZ Jeugd). Er zijn verschillende redenen waarom huisartsen geen POH-GGZ Jeugd willen of kunnen faciliteren, zoals gebrek aan ruimte, een eigen POH-GGZ in dienst die ook jeugdigen ziet of weinig vraag naar jeugdhulp. De gemeente heeft tweemaandelijks overleg met de POH's-GGZ jeugd. Daarnaast organiseren we twee keer per jaar een netwerkbijeenkomst met de schoolmaatschappelijk werkers van het gebiedsteam, de POH GGZ Jeugd, leerplichtambtenaren en de pedagogen van de GGD. Deze netwerkbijeenkomsten helpen om de juiste zorg op de juiste plaats te organiseren, doordat verschillende hulpverleners elkaar weten te vinden. De overleggen zijn bedoeld om signalen op te halen en ontwikkelingen te delen. Daarnaast is er twee keer per jaar overleg met een delegatie van de regiocommissie huisartsen, waarin naast de POH-GGZ Jeugd ook overige zaken in de samenwerking met huisartsen worden besproken. De komende periode wordt er gezamenlijk gewerkt aan een beter beeld van de praktische uitvoering. Zodoende ontstaat meer zicht op wat er gebeurt in de uitvoering, kunnen eventuele knelpunten tijdig worden gesignaleerd en kan gericht worden bijgestuurd.		
49.	<i>We stemmen de zorg en ondersteuning vanuit de Wmo, Jeugdwet, Zorgverzekeringswet en Wet langdurige Zorg beter op elkaar af.</i>	
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn integrale ketenaanpakken vanuit IZA en GALA. • Er is een goed functionerende lokale gezondheidstafel. • We werken samen met zorgaanbieders, zorgverzekeraar en andere stakeholders aan de werkagenda van regioplan Fryslân (FrIZA). 		
<u>Toelichting:</u> We zijn, als een van de koppelgemeenten van mandaatgemeente Smallingerland, nauw betrokken bij de ontwikkelingen van het Integraal Zorgakkoord (IZA). We hebben provinciaal een regioplan opgesteld om de zorg toekomstbestendig te houden en domeinoverstijgende afspraken maken. Zo maken we onder andere afspraken over respijtzorg, zodat de inwoners die acuut een beroep moeten doen op respijtzorg geholpen worden en achteraf gekeken wordt waar de rekening neergelegd wordt. We zijn ondermandaatgemeente (namens de Friese gemeenten) voor de opgave mentale gezondheid en veerkracht, waarin we met partijen uit het medisch en		

	<p>sociaal domein een transformatieagenda hebben opgesteld om de juiste zorg op de juiste plaats te organiseren. Zo werken we onder andere aan een integrale aanpak voor mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA), zetten we laagdrempelige steunpunten op waar mensen samen met ervaringsdeskundigen kunnen werken aan hun herstel en richten we verkennende gesprekken in samen met de zorg, zodat de inwoners naar de juiste zorg of ondersteuning worden doorverwezen. Het gedachtegoed van positieve gezondheid is hierin leidend. Daarnaast maken we onderdeel uit van het Transformatieplan versterken sociale basis, waarin naast provinciebrede interventies ook ingezet wordt op een lerend netwerk van lokale interventies om de sociale basis te versterken.</p> <p>In de regio Zuidwest-Friesland hebben we samen met zorgorganisaties en het Zorgkantoor een bestuurlijke regiotafel ingericht om de plannen uit het provinciale regioplan regionaal uit te voeren.</p> <p>Vanuit het IZA en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) hebben we de verplichting om domein overstijgend vijf integrale ketenaanpakken te implementeren. We organiseren deze ketenaanpakken in overleg.</p>	
50.	<p><i>We gaan de komende tijd samen met Empatec, de raad en andere partners in gesprek over een bestendige toekomststrategie.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We evalueren de aantallen en werkzaamheden die in de Businesscase en Implementatieplan staan benoemd en stellen waar nodig bij. • Eind 2025 hebben we geen inwoners meer in “perspectiefgroep onbekend” die langer dan 2 jaar in de uitkering zitten. Op dit moment gaat het om ruim 200 mensen. • In 2025 gaan we met 100 inwoners uit de categorie Van Waarde in gesprek om te bepalen in hoeverre er voor hun mogelijkheden zijn om te groeien misschien zelfs richting de arbeidsmarkt. Indien deze kansen er zijn, worden zij intensief begeleidt om deze groei te bereiken. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>In 2023 is het implementatieplan door het dagelijks bestuur (DB) van de gemeenschappelijke regeling Fryslân-West vastgesteld. Vanaf 1 januari 2024 vormen dit plan en de Businesscase de basis voor de uitvoering.</p> <p>Nadat alle raden hun colleges toestemming hadden verleend om de Gemeenschappelijke Regeling te wijzigen heeft Súdwest-Fryslân de gewijzigde GR gepubliceerd.</p> <p>De raden hebben enkele omissies geconstateerd in de conceptverordening over de gezamenlijke raadsadviescommissie en deze kenbaar gemaakt aan de wethouders c.q. DB-leden. Het DB heeft hiermee ingestemd en het algemeen bestuur (AB) heeft deze verwerkt in de verordening. Het AB heeft vervolgens de raadsadviescommissie ingesteld.</p> <p>De Businesscase is in de eerst helft van 2025 geëvalueerd. Naar verwachting zal de evaluatie op korte termijn worden voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur (DB). De raad wordt hierover in het derde kwartaal geïnformeerd.</p> <p>Het opstellen van de strategische visie op de toekomst van het Werkleerbedrijf duurt langer dan verwacht. Dit komt onder andere doordat er gewacht moet worden op handreikingen van het Rijk. Wij verwachten na de zomerperiode meer duidelijkheid te hebben en een versnelling te kunnen realiseren richting een afronding. De aanbevelingen uit de evaluatie nemen we mee in het verdere proces rondom de totstandkoming van de strategische visie.</p>	

Overige zaken (going concern)

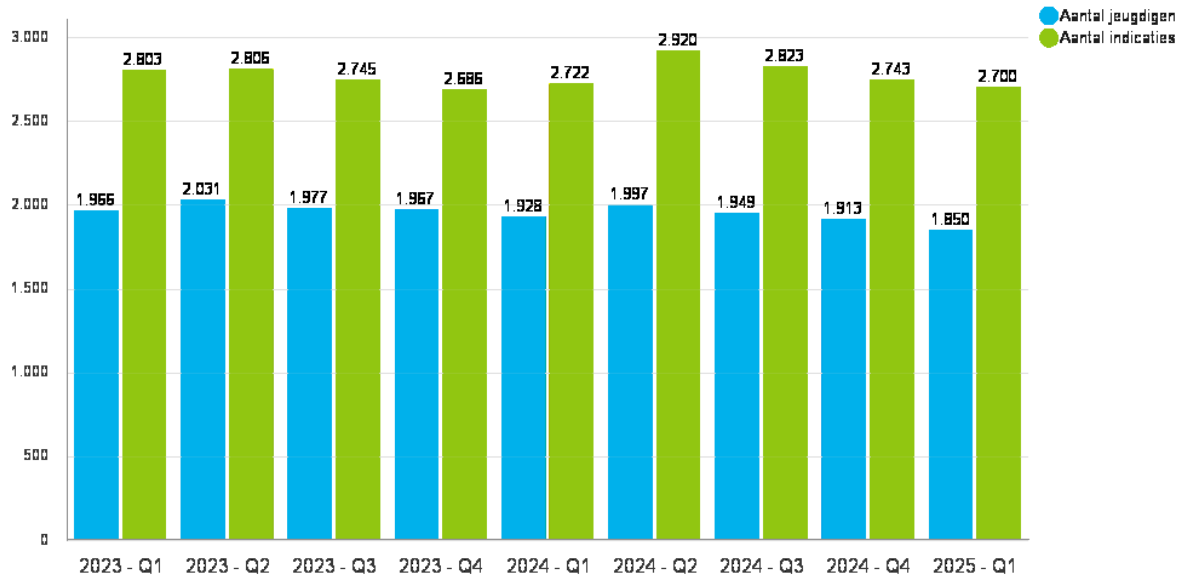
Jeugdzorg

Hieronder staan de overzichten waarin u de actuele ontwikkelingen in gebruik en kosten van de jeugdzorg ziet. Ze zijn bijgewerkt tot en met het eerste kwartaal van 2025.

Aantal jeugdigen en indicaties per kwartaal

In figuur 1 staat hoeveel unieke jeugdigen in zorg zijn (oftewel een vorm van jeugdzorg ontvangen) op dat moment (kwartaal). Door in- en uitstroom van jeugdigen in zorg neemt het aantal jeugdigen dat een vorm van jeugdzorg ontvangt toe of af. Daarnaast is in de groene balk het aantal actieve indicaties op dat moment weergegeven. Alle indicaties die in het betreffende kwartaal lopen, worden dus geteld. Een indicatie kan dus in meerdere kwartalen meegeteld worden. Een jeugdige kan bovendien één of meer indicaties krijgen. Bijvoorbeeld: een kind krijgt zowel een herstelbehandeling als een verblijf toegewezen. Sommige indicaties worden met terugwerkende kracht opgevoerd en komen pas later in het registratiesysteem. Dat betekent dat de huidige cijfers vaak nog niet het gehele beeld van jeugdigen en actieve indicaties omvatten.

Figuur 1. Aantal jeugdigen en indicaties per kwartaal

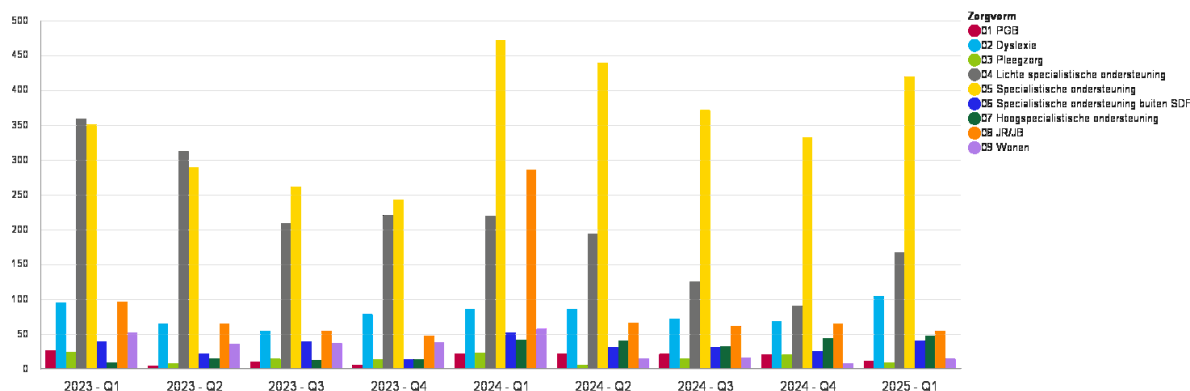
Bron: Suite DWH Sociaal domein

Het aantal jeugdigen laat kleine fluctuaties zien. We zien nu bij vier kwartalen op rij dat het aantal jeugdigen en het aantal indicaties steeds een klein beetje daalt. Waardoor dit komt en of dit een blijvend effect is kunnen we nu nog niet aangeven.

Aantal gestarte indicaties per zorgvorm per kwartaal

In figuur 2 staat het aantal gestarte indicaties per kwartaal per zorgvorm. Op deze manier wordt er gemonitord van welke jeugdzorgvorm het meest gebruik wordt gemaakt. Ook hier geldt dat verwijzingen en verlengingen (ook in feite nieuwe indicaties) regelmatig met vertraging worden doorgegeven. Het beeld kan de komende tijd dus nog veranderen. Daarnaast is het van belang om op te merken dat er sinds 1 januari 2024 een nieuwe inkoop is gestart. Bepaalde trajecten en nieuwe producten zijn opnieuw ingedeeld in de zorgvormen. In figuur 2 is de nieuwe indeling gehanteerd, ook voor 2023. Hoewel we getracht hebben dit zo accuraat mogelijk in te delen, is niet alles één op één te vergelijken voor en na 1 januari 2024.

Figuur 2. Aantal gestarte indicaties per zorgvorm per kwartaal

Bron: Suite DWH Sociaal domein

Het aantal gestarte indicaties per zorgvorm per kwartaal, laat een grillig beeld zien. Door de jaren heen zien we steeds een piek in de aantallen bij de start van het nieuwe jaar, waarna het weer afneemt in de kwartalen daarna.

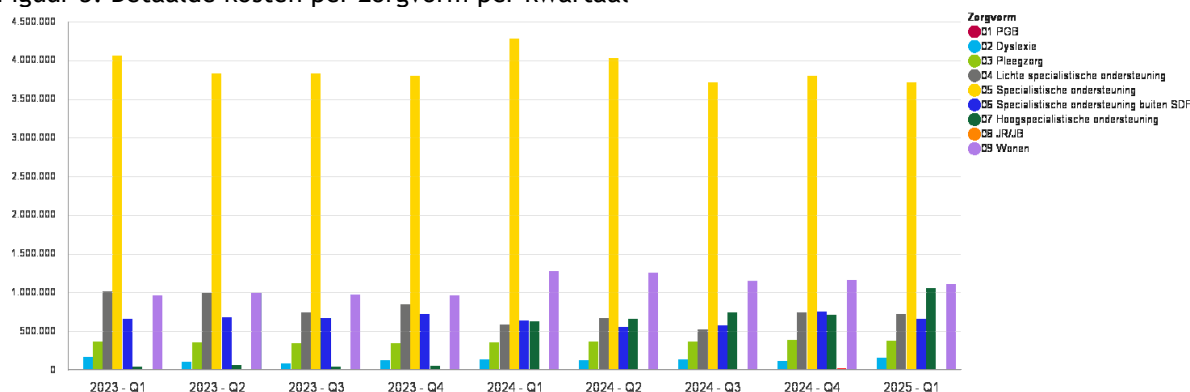
Ook in het eerste kwartaal van 2025 zien we een piek in de aantallen. Zoals hierboven aangegeven is door de invoering van de nieuwe inkoop per 2024 is een reële vergelijking in de jaren vóór 2024 en daarna niet goed te maken.

De zorgvorm dyslexie is niet gewijzigd. We zien dat hier een kleine toename in, waarbij een verklaring nog niet is gevonden. Mogelijk dat dit in de loop van het jaar duidelijk wordt.

Betaalde kosten per zorgvorm per kwartaal

In figuur 3 staat wat er al daadwerkelijk is betaald per kwartaal per zorgvorm. Ook bij deze figuur is het belangrijk op te merken dat door de nieuwe inkoop per 2024 en daardoor de wijziging in de indeling per zorgvorm, een reële vergelijking met de jaren vóór 2024 en daarna niet mogelijk is. Wat opvalt is dat in Q1 2025 de kosten voor hoogspecialistische ondersteuning een stuk hoger liggen dan de kosten in Q4 van 2024. Terwijl de instroom in deze zorgvorm (figuur 2) niet zo sterk is toegenomen. Dit is mogelijk te verklaren door de hoge kosten per traject, de kosten stijgen dan relatief sneller dan de instroom. We gaan de ontwikkelingen hierin het komende jaar goed volgen.

Figuur 3. Betaalde kosten per zorgvorm per kwartaal

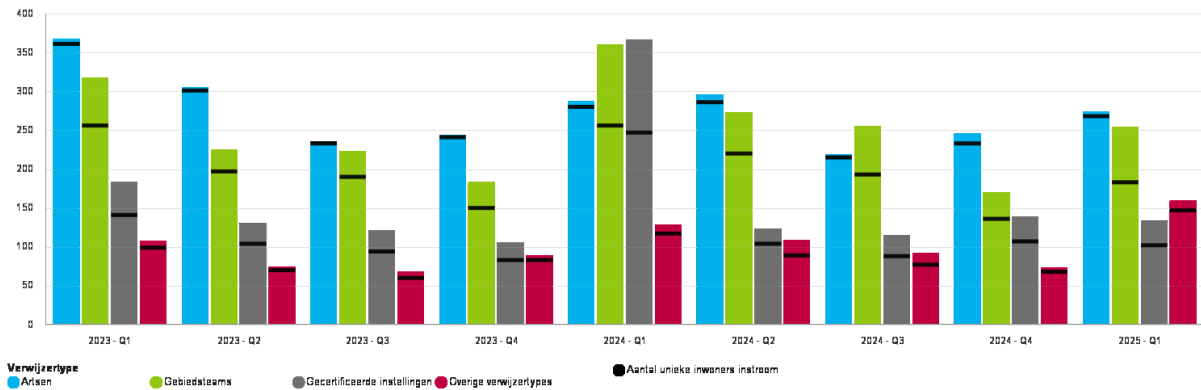

Bron: Suite DWH Sociaal domein

Aantal gestarte indicaties per verwijzertype per kwartaal

In figuur 4 is het aantal gestarte indicaties per verwijzertype per kwartaal weergegeven. De zwarte balk geeft het aantal unieke cliënten weer. In deze figuur staan alle verwijzingen. Dat betekent alle indicaties met een begindatum in het betreffende kwartaal. Elke indicatie wordt dus maar één keer meegeteld (in tegenstelling tot figuur 1). In Q1 2024 is er een behoorlijke stijging te constateren. Dit kan mede verklaard worden door administratieve redenen. Vanwege de overgang van de oude naar de nieuwe inkoop zijn veel doorlopende indicaties omgezet en als nieuwe indicatie geregistreerd. Hierdoor ontstaat het beeld dat er een stijging is van het aantal gestarte indicaties.

Figuur 4. Aantal gestarte indicaties per verwijzertype per kwartaal

Bron: Suite DWH Sociaal domein

Ook in deze figuur hebben we te maken met een grillig beeld. In Q1 van 2025 is de piek bij verwijzingen door het gebiedsteam en de gecertificeerde instellingen minder hoog dan in Q1 van 2024. De verklaring hiervoor is de administratieve reden zoals hierboven uitgelegd. Bij Q1 in 2025 zien we meer verwijzingen van overige verwijzers. Overige verwijzers zijn in dit geval de scholen, zij verwijzen voor dyslexie. Dit beeld komt dus overeen met de toename die we zien bij de indicaties voor zorgvorm dyslexie bij figuur 2. De verwijzingen door artsen zijn nagenoeg gelijk aan die in Q1 2024.

Ontwikkelingen BUIG

Gemeenten ontvangen van het Rijk de gebundelde uitkering inkomensvoorziening gemeenten (BUIG-budget). Gemeenten betalen hiermee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 en de loonkostensubsidie. Het Rijk stelt jaarlijks een macrobudget vast dat onder gemeenten wordt verdeeld. De jaarlijkse aanpassing van het verdeelmodel van de BUIG roept jaarlijks landelijk veel vragen op en een eenduidige verklaring die aansluit bij de praktijk wordt niet gegeven door de makers van het BUIG-model.

Ons uitgangspunt is dat de inwoners van onze gemeente zich bij onze gemeente niet melden voor een bijstandsuitkering, maar vragen om duurzaam mee te kunnen doen. Het uitgangspunt is zelf een inkomen genereren waar dit kan, om toe te kunnen werken naar onafhankelijkheid. We weten dat we dit alles willen blijven doen, terwijl we minder middelen vanuit het Rijk ontvangen. We zetten in op preventie om instroom daar waar kan te voorkomen. Er zijn acties gepleegd op het vereenvoudigen en verkorten van processen en er wordt actief gestuurd op meedoen en uitstroom. Wij hebben onderzocht welke mogelijkheden er zijn om meer inwoners met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Het is gebleken dat wij de praktijkroute meer kunnen inzetten, dus daar hebben we een extra impuls aan gegeven.

We doen dit samen met de andere gemeenten binnen de gemeentelijke regeling en het werkleerbedrijf Empatec. De opgave is behoorlijk, we zien deze ontwikkeling als stimulus om de dienstverlening op orde te houden, instroom te voorkomen en extra in te zetten op meedoen en uitstroom. We werken aan een breed projectplan, waarover de gemeenteraad uiterlijk in 2025 wordt geïnformeerd.

Tijdens de opiniërende bijeenkomst van 14 mei 2025 is aan de gemeenteraad toegezegd dat er informatie en cijfers met de raad worden gedeeld over de BUIG-ontwikkelingen via de Berap. Deze informatievoorziening is nog in ontwikkeling. Vanaf de Berap over het derde kwartaal zal deze informatie hier gedeeld worden.

Ontwikkelingen ziekenhuis Antonius

Er was sprake van een mogelijk vertrek van ziekenhuis Antonius uit Sneek. In twee moties heeft de gemeenteraad kaders vastgelegd voor de inzet op het dossier ziekenhuis en gezondheidslandschap. In de motie van 20 juli 2023 heeft de Raad het college van B&W onder andere *opgedragen initiatief te nemen tot het uitdenken en verder brengen van verschillende plannen en scenario's om zorg kwalitatief hoog en voldoende dichtbij te organiseren in onze grote gemeente met veel kernen*. In de tweede motie, van 18 april 2024, heeft de gemeenteraad het college van B&W verzocht *regie te nemen ten aanzien van inwonersparticipatie aangaande de veranderingen binnen de*

ziekenhuiszorg en daarmee inwoners de ruimte te geven zich hierover uit te spreken. Bij de vormgeving van deze inwonersparticipatie dient rekening te worden gehouden met zowel inwoners, zorgverleners werkzaam in de gemeente, ondernemers als sociaal-maatschappelijke instellingen zoals het onderwijs.

Bij raadsbesluit van 27 februari 2025 is een bedrag van € 236.000 beschikbaar gesteld ten laste van het Ontwikkelfonds.

Aan de moties is en wordt uitvoering gegeven door onder andere onderstaande acties:

- intensiveren van contacten met de eerstelijnszorg;
- overleg met ziekenhuizen en zorgverzekeraars over de ontwikkeling van een gezamenlijke visie op het gezondheidslandschap;
- verkennen van mogelijke gebiedsontwikkeling van het huidige ziekenhuisterrein en directe omgeving zodat het ziekenhuis en het gezondheidslandschap in bredere zin beter gefaciliteerd worden;
- organiseren van bijeenkomsten met ondernemers over de gevolgen van wijzigingen in het zorglandschap, het verkennen van de mogelijkheden om de beste zorg, hier in Súdwest-Fryslân te organiseren;
- het samenbrengen van alle stakeholders (zorg, onderwijs, ondernemers) rondom dit thema, bij voorbeeld door het organiseren van een symposium;
- diverse werkbezoeken en ontvangsten.

Een belangrijke mijlpaal is het besluit van het Antonius Ziekenhuis medio mei 2025 om in Sneek te blijven als volwaardig streekziekenhuis. De gezamenlijke visievorming op het gezondheidslandschap en de samenwerking met alle stakeholders heeft daarmee een belangrijke impuls gekregen. De komende tijd zal de inzet nog meer gericht zijn op het bijeen brengen van alle partijen om gezamenlijk, zowel regionaal als plaatselijk inhoud te geven aan de visie op de beste zorg voor onze inwoners.

Financiën

Van het budget resteert nog ongeveer 200.000. Dit blijft nodig voor inzet medewerkers en het organiseren van bijeenkomsten met stakeholders over het (toekomstige) zorglandschap.

Beschermd wonen

Beschermd wonen (BW) voorziet in de uitvoering van een wettelijke taak binnen de Wmo en gaat om het bieden van onderdak en begeleiding aan mensen met psychische of psychosociale problemen. De inkoop van deze zorg is belegd bij de centrumgemeente, gemeente Leeuwarden. Door een verschuiving in de wetgeving (toevoeging WLZ-GGZ) is er minder gebruikgemaakt van de ingekochte zorg voor beschermd wonen (BW-zorg). Na de toevoeging van doelgroep-GGZ in de wet WLZ heeft het Rijk geen bijstelling doorgevoerd voor deze zorg. Door de verschuiving in de financiering zijn er als neveneffect minder BW-plekken gekomen, waardoor er ook minder BW-zorg wordt ingezet. Deze was al wel ingekocht tot 2026, waardoor er de afgelopen jaren door centrumgemeente Leeuwarden een overschot is terugbetaald. De behoefte is overigens niet minder groot, we kennen een grote schaarste aan beschikbare BW-plekken.

In de nieuwe inkoopprocedure (2026-2030), die reeds is gestart, worden producten toegevoegd om een meer passend zorgaanbod binnen BW te kunnen bieden. Daarbij worden ook tarieven herzien, zodat deze marktconform zijn en er meer BW-plekken vanuit de Wmo worden ingezet door zorgaanbieders. [De tender is reeds uitgezet, zodat zorgaanbieders kunnen inschrijven op de producten voor intramuraal en ambulante beschermd wonen.](#)

Suïcidepreventie

In juni 2024 is de initiatiefwet integrale suïcidepreventie aangenomen waarmee integrale suïcidepreventie een wettelijke (lokale) overheidstaak wordt en bestaand beleid geborgd wordt. Hiervoor wordt de Wet publieke gezondheid aangepast. De wet treedt naar verwachting in werking op 1 januari 2026. Omdat gemeenten een belangrijke rol krijgen, is door de VNG een uitvoeringstoets uitgevoerd. Er wordt nog nadere informatie verwacht over het beschikbare budget voor uitvoering van deze wet. Naar verwachting volgt dit bij de septembercirculaire.

In de gemeente Súdwest-Fryslân wordt al uitvoering gegeven aan het thema suïcidepreventie door het Plan van aanpak Suïcidepreventie in Súdwest-Fryslân 2023-2026. Ook in 2025 wordt uitvoering gegeven aan dit plan op basis van de vier pijlers van de Supranet Community- aanpak:

publiekscampagne, gatekeeperstraining, benaderen van risicogroepen en het versterken van de ketenaanpak.

Van 2 t/m 8 juni 2025 vond de 'Week van de Mentale Gezondheid' plaats. In de gemeente Súdwest-Fryslân was er een breed aanbod van activiteiten rondom mentale gezondheid: van creatieve workshops tot inspirerende informatieavonden. Vanuit Cool Súdwest is het Stresstival van 'Zeg eens eerlijk' op een aantal VO- scholen georganiseerd. Daarnaast is er een informatieavond voor ouders over stress en prestatiedruk bij jongeren geweest.

Huisvesting vluchtelingen/ontheemde Oekraïners/statushouders

Binnen dit thema wordt gewerkt aan de opvang van asielzoekers (i.s.m. COA) en Oekraïense ontheemden en de huisvesting van statushouders die aan onze gemeente zijn gekoppeld.

De noodopvang in Heeg is op 1 mei 2025 beëindigd. Het AZC in Sneek blijft open totdat de nieuwe opvanglocatie in Harinxmaland in gebruik wordt genomen. Naar verwachting is dit eind 2026 of begin 2027. Op 8 mei heeft de raad ingestemd om met een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) medewerking te verlenen aan het realiseren van deze opvanglocatie en heeft zij de grondexploitatie vastgesteld.

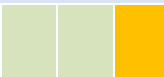
Met het huidige AZC in Sneek wordt voldaan aan de opgave die aan Súdwest-Fryslân wordt gesteld vanuit de Spreidingswet. Met de nieuwe opvanglocatie in Harinxmaland met een capaciteit van 450 plekken voor asielzoekers voldoet Súdwest-Fryslân niet meer aan deze opgave. Er wordt gezocht naar een oplossing voor de langere termijn. We hopen een woonplek/opvanglocatie te kunnen bieden aan een combinatie van diverse doelgroepen.

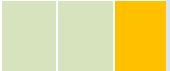

Het pand dat gemeente heeft aangekocht aan de Eeltjebaasweg in Sneek is in juni in gebruik genomen voor de opvang van circa 60 Oekraïense ontheemden. Verder zijn met succes onderhandelingen gevoerd over lopende huurcontracten om de kosten omlaag te brengen, overeenkomstig de verlaagde vergoeding vanuit het Rijk. Súdwest-Fryslân voldoet ruimschoots aan de inspanningsverplichting conform de Friese verdeelsleutel. Doel is om eveneens te voldoen aan de landelijk vastgestelde verdeelsleutel. Om deze reden worden meer locaties verkend. De opvang is de laatste maanden zodanig ingericht dat Oekraïense ontheemden kunnen voorzien in hun eigen levensonderhoud. Hiermee spelen we ook in op een mogelijk toekomstig uitgesteld verblijf als de RTB (Richtlijn Tijdelijke Bescherming) komt te vervallen. Op last van het Rijk is een systeem geïmplementeerd voor de inning van een eigen bijdrage en het vervallen van leefgeld voor Oekraïense ontheemden met betaald werk.

In de eerste helft van 2025 is een klein deel van de achterstand op de huisvesting van statushouders ingelopen. Jaarlijks schommelt de taakstelling huisvesting statushouders tussen de 170 en 220 personen. De achterstand is 73 personen (statushouders). Om een echte slag te maken in het behalen van de taakstelling is gemeentelijk initiatief nodig. Idealiter biedt dit initiatief niet alleen tijdelijke woonruimte voor statushouders maar wordt er een combinatie gemaakt met andere urgent woningzoekenden. Inmiddels is er duidelijkheid over rijksregelingen die de komende tijd beschikbaar zijn. Diverse regelingen kunnen worden gecombineerd om een versnelling van de huisvesting, middels onder meer een doorstroomlocatie, op gang te brengen. Er wordt gezocht naar geschikte locaties en passende woonvormen. We hopen in Q3 een start te maken met de ontwikkeling van enkele initiatieven voor tijdelijke opvang en huisvesting. Hierbij is het van belang een combinatie te maken met arbeidsparticipatie en persoonlijke begeleiding.

3. Programma 2: Ruimte

Actiepunten uit de Programmabegroting

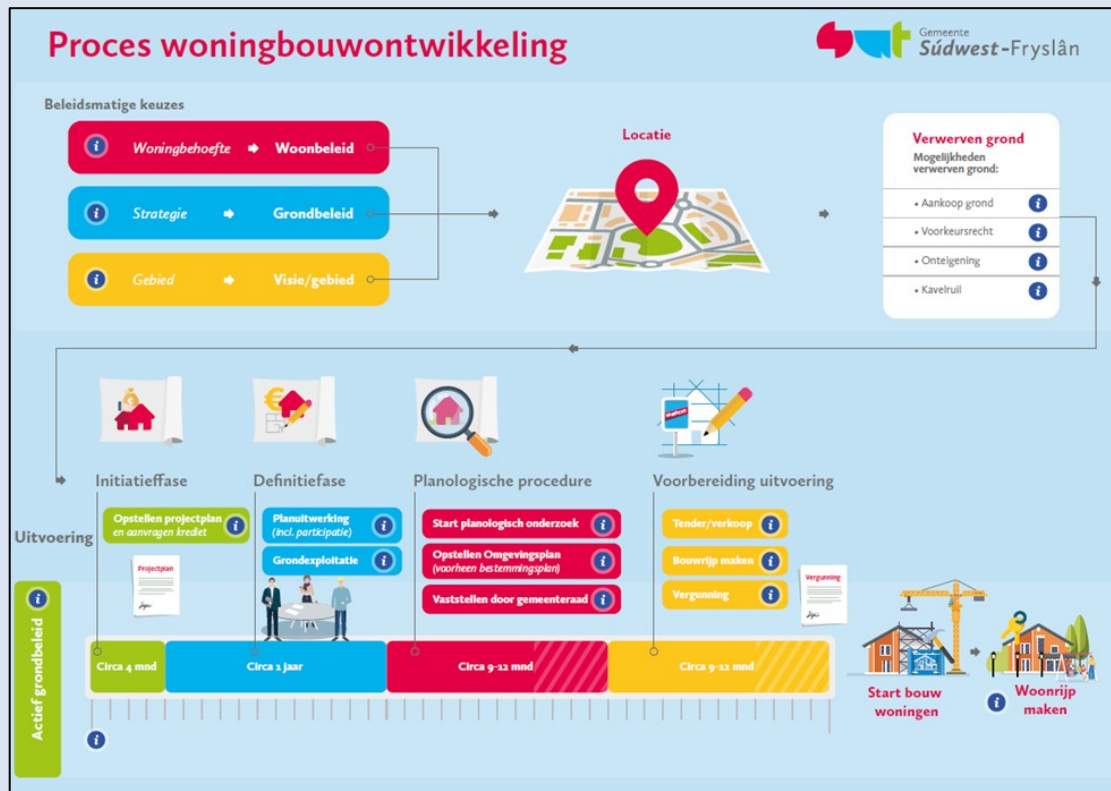
Nr.	Actiepunt	
	Hoofdtakveld Wonen	
1.	<p><i>We gaan in deze coalitieperiode minimaal 1000 woningen bouwen.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Minimaal 1000 woningen in 2026 gerealiseerd, waarvan 350 woningen in 2025. • Er worden nieuwe plannen aan de programmering toegevoegd om te kunnen blijven voorzien in de woonbehoefte waar dat nodig is (zie eerdere informatie over het woononderzoek en de woningbouwprogrammering). • Woondeal Rijk: 1980 woningen tot 2030, waarvan 30% sociale huur en 30% betaalbare koop. • Lagere vraagdruk sociale huur (monitor sociale huur). Kortere wachtlijst in tijd en meer mutaties (meer woningen die naar een nieuwe huurder gaat) en inschrijfduur naar beneden. 	
	<p><u>Toelichting:</u> Zie voor de actualiteit https://sudwestfryslan.nl/thema/wonen-in-sudwest-fryslan/</p> <p>Locatieontwikkeling Er zijn momenteel 30 lopende gemeentelijke woningbouwplannen, in diverse stadia. Verkenningsfase tot oplevering. Daarnaast zijn er niet-gemeentelijke woningbouwplannen en kleinere initiatieven, ook in verschillende stadia. Er zijn voldoende plannen in voorbereiding om de bouw van minimaal 1000 woningen mogelijk te maken. Naast de gemeentelijke woningbouwplannen lopen er plannen van ontwikkelaars o.a. in Blauwhuis, Heeg, Hommerts, IJlst, Makkum, Nijland, Sneek, Stavoren, Wons, Workum en Ysbrechtum. Oosthem. Dit zijn er ruim 20 projecten.</p> <p>De raad heeft in 2023 besloten over het vestigen van voorkeursrecht op locaties in Easterein, Oppenhuizen, Witmarsum en Wommels. In het derde kwartaal wordt verder gekeken welke locaties het meest kansrijk zijn in Easterein. In Oppenhuizen wil eigenaar van de locatie waarop voorkeursrecht is gevestigd nader door de gemeente onderzocht hebben of andere locaties toch niet geschikter zijn, in Witmarsum zijn gesprekken met betrekking tot de voorkeurslocatie gaande, maar er is ook een binnenstedelijk initiatief ontvangen, en in Wommels is een vergelijkingsonderzoek (waarvoor de gemeenteraad middelen er beschikking heeft gesteld) over twee locaties bijna afgerond. Het hangt van meerdere factoren (verwervingsmogelijkheden en haalbaarheid) af of ontwikkeling van deze locaties ook daadwerkelijk een vervolg krijgt. Het is dan ook een aandachtspunt voor de realisatie van de woondeal en de ontwikkeling van de plannen die binnen de WoningBouwImpuls-afspraken vallen.</p> <p>De woondeal is één van de kaders voor de programmering binnen woningbouwplannen. Het bouwen van sociale huurwoningen en goedkope koopwoningen levert vaak een onrendabele businesscase op. Daarom wordt vaak gestreefd naar een mix van goedkopere en duurdere woningen. Voor een aantal woonplannen is de WBI-subsidie toegekend om de onrendabele top te compenseren.</p> <p>Sociale huur Toevoeging van sociale huur is aandachtspunt, omdat de investeringsmogelijkheden van de corporaties zijn laag. Woningcorporaties voegen daarom beperkt sociale huurwoningen toe, los van de woningbouwplannen die zij reeds in hun planning hebben. Corporaties kijken in hun portefeuillestrategie naar het toevoegen van sociale huurwoningen daar waar de vraag groot is en waar zorgaanbod aanwezig is, veelal daarom in grotere kernen. Er worden bruto voldoende sociale huurwoningen toegevoegd om (op papier) te kunnen voldoen aan de woondeal. Er worden echter de komende jaren te weinig sociale huurwoningen toegevoegd om aan de behoefte te kunnen voldoen. In de periode 2022-2031 is er behoefte aan ongeveer 650 extra</p>	

	<p>sociale huurwoningen (gebaseerd op het woningmarktonderzoek 2024 en de meest recente demografische prognoses). In 2023 en 2024 zijn 108 sociale huurwoningen gerealiseerd. De corporaties hebben momenteel¹ in totaal een netto toevoeging van 314 in de planning staan. In de Meerjarenprestatieafspraken Sociale huur 2025-2029 hebben woningcorporaties, huurdersorganisaties en gemeente afgesproken dat gezamenlijk gezocht wordt naar mogelijkheden voor de bouw van circa 230 extra sociale huurwoningen. Ondertussen zijn de corporaties terughoudend met de verkoop van sociale huurwoningen.</p> <p>De sociale huur die we als gemeente zelf in woonplannen hebben opgenomen, waar corporaties niet in gaan participeren, gaan we via tenders op de markt brengen. Hierdoor worden er, buiten corporatiewoningen om, wel goedkope (huur)woningen op de markt gebracht.</p> <p>In het kader van de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties is er een aantal malen per jaar ambtelijk en bestuurlijk overleg tussen betrokken partijen over beschikbaarheid en locaties van sociale huurwoningen.</p> <p>Vanuit het Fries Stedelijk Netwerk is een verstedelijkingspropositie aan het rijk voorgelegd en deze is tijdens het BO Leefomgeving besproken. De Friese steden en de provincie willen met de propositie het Rijk uitnodigen om samenwerkingsafspraken te maken over een gezamenlijke ontwikkelstrategie en investeringsagenda, om daarmee de regio nog steviger op de kaart te zetten. De verstedelijkingspropositie benadrukt de agglomeratiekracht van de vier Friese steden en hun potentieel om bij te dragen aan nationale opgaven, waaronder woningbouw, economie, mobiliteit en voorzieningen. Wat betreft woningbouw zijn in de stedelijke zone Sneek-Bolsward-IJlst mogelijkheden om 5.000 woningen toe te voegen tot 2050.</p>	
2.	<p><i>Er komt een gemeentelijke taskforce die met een integrale aanpak regie neemt op de woningmarkt.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Taskforce wonen wordt in 2025 voortgezet. • De kerneraanpak wordt toegepast om mogelijkheden voor woningbouw in (kleine) kernen te vergroten. In 2025 worden de trajecten die in 2024 zijn gestart afgerond, en zo mogelijk nieuwe projecten gestart. • Nieuw woonbeleid wordt vastgesteld in 2025. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De opdracht van de taskforce voorziet in creatieve woonvormen: boerenerven en wonen op particulier erf. Ook wordt gedacht aan een pilot voor 3 of 4 bestaande agrarische bedrijven om meer woningen op het perceel te realiseren, als de agrarische functie wordt beëindigd. Voorstellen zijn in het tweede kwartaal voorgelegd aan het college. Via Actieve info is de gemeenteraad geïnformeerd.</p> <p>Binnen het proces Kleine kerneraanpak wordt samen met een kern naar geschikte woningbouwlocaties gezocht. Dit jaar ronden we de aanpak in Gaastmeer, Warns en Kimsward af. De gemeenteraad wordt via actieve info geïnformeerd.</p> <p>Het traject om nieuw woonbeleid te ontwikkelen (actuele visie op wonen en een volkshuisvestingsprogramma) is begonnen. De startnotitie is op de agenda van de gemeenteraadsvergadering van 3 april geweest en vastgesteld</p>	
3.	<p><i>We versnellen procedures.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Een snellere realisatie van woningbouw waar mogelijk. • Zo weinig mogelijk vertraging in woningbouwontwikkelingen. 	

¹ Er vinden nog gesprekken plaats over mogelijkheden van corporaties om in te stappen in lopende projecten

Toelichting:

We wijzigen de serviceformule en implementeren het werken met contactpersonen waardoor ingediende woningbouwplannen een begeleider krijgen. De plannen houden daarmee voortgang in het proces. **Parallel hieraan wordt vanuit team Vergunningen een Planregisseur gekoppeld aan grote woningbouwinitiatieven.**

4. *We zetten in op erfpacht en lagere grondprijzen om projecten van de grond te krijgen.*

Indicatoren/te behalen resultaat:

- Per project advies over de wijze van exploitatie en betaalbaarheid van de woningen. Daarbinnen komt de afweging ten aanzien van erfpacht terug.

Toelichting:

Er is een woningbouwimpuls subsidie (WBI) binnengehaald die verwerkt wordt in de grondexploitatie van de plannen waar extra betaalbare woningen worden toegevoegd.

Op basis van de op 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet worden de woningcategorieën en instandhoudingstermijnen uit de doelgroepenverordening in een procedures binnen het Omgevingsrecht geborgd.

5. *Bij nieuwbouwprojecten en sociale huur geven we inwoners met een sociaaleconomische binding waar mogelijk voorrang.*

Indicatoren/te behalen resultaat:

- We maken afspraken over voorrang geven aan mensen met sociale binding met ontwikkelaars.

Toelichting:

Er loopt een tweejarige pilot van Elkien. De raad is daar in december 2023 over geïnformeerd. In anterieure overeenkomsten met ontwikkelaars worden (waar mogelijk) afspraken gemaakt over het eerst lokaal bekend maken van aanmeldingsmogelijkheid voor woningen.

6.	<i>We bevorderen dat de doelgroep 'jonge ouderen' (55- tot 70-jarigen) eenvoudiger kunnen verhuizen naar levensloopbestendige woningen.</i>				▼
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Zie beoogde resultaten Actieplan SWF bouwt. Doelgroep is onderdeel van afwegingskader wonen. In de planvorming van zowel gemeente als markt worden woningen voor deze doelgroep opgenomen. Uitvoering geven aan de activiteiten uit het omgevingsprogramma wonen en zorg en de gebiedsgerichte aanpak (uitvoeringsprogramma's wonen en zorg) in 2024/2025. 				
	<p><u>Toelichting:</u> Er wordt verder uitvoering gegeven aan het omgevingsprogramma Wonen & Zorg:</p> <p>A. Het maken van samenwerkingsafspraken met woningcorporaties en Zorginstellingen bij ontmoetingsplaatsen;</p> <p>B. Er wordt in 2025, gezamenlijk met de partners, besloten voor welke drie grote kernen gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's Wonen & Zorg wordt gestart.</p> <p>Uitgangspunt is dat de levensloopbestendige woningen beschikbaar komen voor 70-plussers met een relatief zware zorgvraag. Deze woningen te concentreren, waardoor betere zorg en ondersteuning worden geleverd. Hiermee worden ook woningen gerealiseerd voor de jongere ouderen.</p> <p>De gemeente werkt hierin samen met partners, waardoor we mede afhankelijk zijn van processen bij deze andere partners. Dit zorgt soms voor langere trajecten.</p>				
7.	<i>We zetten in op een afspraak dat alle sociale huurwoningen in 2050 energieneutraal zijn.</i>				
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> (Meerjaren) Prestatieafspraken met de woningcorporaties, waarin dit wordt meegenomen. Wanneer sociale huurwoningen in de wijk aanwezig zijn, worden of zijn deze meegenomen in de huidige en toekomstige wijkuitvoeringsplannen. 				
	<p><u>Toelichting:</u> Corporaties zijn wettelijk verplicht om alle sociale huurwoningen in 2050 CO2-neutraal te hebben. In de Meerjarenprestatieafspraken Sociale huur 2025-2029 is afgesproken welke stappen corporaties de komende jaren zetten om toe te werken naar CO2-neutraal in 2050 en welke investeringen zij doen.</p>				
8.	<i>We gaan creatief aan de slag met verpauperde panden en panden die leegkomen en geschikt zijn voor woongroepen.</i>				▲ ▼
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Dit blijft een actiepunt dat gedurende de gehele coalitieperiode onder de aandacht is. 				
	<p><u>Toelichting:</u> Op enkele locaties werken we aan woningbouwontwikkeling. De locatie van het verpauperde gebouw van BoRent aan het IJlsterplein wordt meegenomen in de tender voor woningbouw. Het voormalige kaaspakhuis in Osingahuizen wordt herontwikkeld naar horeca en woningbouw.</p> <p>Ook wordt er actief gewerkt aan woningbouwplannen op de plek van verpauperde panden (bijvoorbeeld hoek Parkstraat/Badhuisgracht in Sneek).</p>				
9.	<i>Waar mogelijk bieden we ruimte voor creatieve woonvormen waar de woningnood het hoogst is.</i>				▼
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In 2025 moet de tijdelijke woonwijk op het voormalige managerterrein in Sneek gebouwd worden. 				

	<p><u>Toelichting:</u> De raad heeft een besluit genomen over de ontwikkeling van een ‘tijdelijk wonen concept’ in Sneek. Eind 2024 is de tender hiervoor uitgezet. Inmiddels is de ontwikkelaar bekend en samen trekken we op om de 150 woningen te realiseren. Er is enige vertraging door afstemming met de omgeving van dit bouwplan.</p>			
10.	<p><i>We experimenteren om inwoners, bij aangewezen projecten, welstandsvrij te laten bouwen.</i></p>	△	△	△
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In 2025 wordt in ieder geval het stedenbouwkundig plan voor Harinxmaland 2A3 vastgesteld. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Er is een marktconsultatie geweest, welke veel input heeft opgeleverd. Hiermee krijgen we meer inzicht over hoe het proces en inhoud vorm te geven. We zijn bezig met het voorbereiden van de planologische procedure. Het participatieproces is opgestart.</p>			
11.	<p><i>We stellen een doelgroepenverordening op.</i></p>	△	△	△
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Beleids- of instructieregels eind 2024 			
	<p><u>Toelichting:</u> Deze is gereed. Op basis van de op 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet worden de woningcategorieën en instandhoudingstermijnen uit de doelgroepenverordening in een Bopa of aanpassing van het omgevingsplan geborgd</p>			
12.	<p><i>Een huisvestingsverordening en gebiedsgericht verbod op verhuur van woningen tot de NHG-grens (zelfwoonplicht).</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Er wordt voorlopig geen huisvestingsverordening opgesteld voor dit doel. 			
	<p><u>Toelichting:</u> De noodzaak om als gemeente een zelfbewoningsplicht in te stellen voor bestaande woningen tot de NHG-grens is vervallen door een aantal recentelijk ingevoerde landelijke regels en wetten. Het gaat om de Wet betaalbare huur die een maximum huurprijs regelt voor het middenhuursegment, de afschaffing van tijdelijke huurcontracten en fiscale maatregelen waardoor de huuropbrengst meer belast wordt. Hierdoor is het voor beleggers minder aantrekkelijk geworden om woningen op te kopen en voor een hoge prijs te verhuren.</p>			

	<p>Hoofdtakveld Werken</p>			
13.	<p><i>We versterken de arbeidsmarktaanpak.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Subsidie Sudwest Werkt ter versterking samenwerking 30's, Onderwijs, Ondernemers en Overheid: Ontwikkeling projecten. Doorlopende inzet. We ontwikkelen 30 samenwerking Sudwest werkt door op regionaal niveau onder paraplu van de regiodeal. Meer begeleiding voor werkgevers op de werkvloer. O.a. inzet Harriettrainingen via Pastiel en jobcoach. Subsidie voor Technolab, On Stage en 30 buro. 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Meer aandacht voor sociaal werkgeverschap. We organiseren bijeenkomsten over onderwerpen als herkennen van laaggeletterdheid bij werknemers (onderdeel van 18 bijeenkomsten Impact Ondernemen per jaar). • Uitbreiding SROI projecten. • Sudwest Werkt pagina in lokale media. 1x per maand ism alle samenwerkingspartners 30 platform.
	<p><u>Toelichting:</u> Harrie trainingen, waarin werknemers worden getraind om collega's met een arbeidsbeperking te begeleiden, worden gecontinueerd via Pastiel. Open Hiring wordt door een aantal grote bedrijven toegepast, kleinere bedrijven zien vaak geen aanleiding toe in de huidige arbeidsmarkt om Open Hiring in te zetten. We blijven het als tool inzetten in voorkomende gevallen, evenals de jobcoach.</p> <p>Maandelijks wordt in GrootSneek/Bolsward een Impact bijlage en Súdwest Werkt bijlage gevuld met items over Impact Ondernemen en Werk. Activiteiten worden uitgelicht en de agenda m.b.t. bijeenkomsten wordt gepubliceerd.</p> <p>In het kader van uitbreiding SROI benaderen accountmanagers pro-actiever bedrijven en wordt Empatec betrokken hierbij. Inspiratiekaart SROI is gemaakt voor ondernemers.</p> <p>Een HR-poule wordt gevormd door 9 werkgevers (waaronder SWF) die elke twee maanden bij elkaar komen om HR-gerelateerde onderwerpen te bespreken. Denk aan onboarding, laaggeletterdheid, verzuim, gespreksvoering, veiligheid op de werkvloer en anderstaligen.</p> <p>Het programmaplan van de Regio Deal is vastgesteld en op deze vier onderdelen gaan we aan de slag met een gestructureerde aanpak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantrekken en ontwikkelen van talent • Behouden van gekwalificeerd personeel in de regio • Leren en ontwikkelen • Duurzame inzetbaarheid. <p>Er wordt hierbij goed samengewerkt met De Fryske Marren en partijen als Innovatiepact Fryslân en WRK.frl.</p>
14.	<p><i>We ontwikkelen onze arbeidsmarktaanpak verder door om baankansen te creëren binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.</i></p>
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking met WRK.frl in de regiodeal is voorbereid • Samenwerking met Súdwest Werkt is verder ontwikkeld • Projecten Regiodeal met Fryske Marren zijn verder uitgewerkt
	<p><u>Toelichting:</u> We sluiten met bijvoorbeeld de aanpak voor mentoring zowel intern als extern op elkaar aan, beleid wat we extern ontwikkelen volgen we zoveel als nodig ook intern. Het platform Súdwest Werkt ondersteunt daarin door Onderwijs, Ondernemers en Overheid met elkaar te verbinden zodat opleidingstrajecten en projecten goed op de arbeidsmarkt aansluiten.</p> <p>Vanuit het Doorstroompunt worden ondernemers direct gekoppeld aan BBLtrajecten/jongeren. Vanuit de Arbeidsmarktregio is er aansluiting bij Fryslân Werkt om de beschikbare arrangementen in te zetten bij werkgevers. Ook de samenwerking met Firda is hier een voorbeeld van, om samen met ondernemers een RVS cluster te vormen en daarmee gericht onderwijs voor zij instromers en bijstandsgerechtigden te organiseren zodat zij direct kunnen instromen in deze bedrijven.</p> <p>We gaan een aanjager arbeidsmarkt aannemen die gedeeltelijk voor het regieteam Werk gaat werken en gedeeltelijk voor Súdwest Werkt. Daar zal de persoon o.a. de uitbreiding naar De Fryske Marren in goede banen moeten leiden.</p>

15.	<i>We zetten in op een mentorprogramma.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Het mentorprogramma is gestart. In de eerste fase worden tenminste 15 mentees en mentoren gekoppeld. 			
	<u>Toelichting:</u> Er is gestart met het Plan van Aanpak, 2 collega's vanuit het gebiedsteam zijn coördinator en zijn met de voorbereidingen gestart. De eerste gesprekken met de mentoren zijn geweest en enkele zijn al gekoppeld aan een mentee. In 2025 wordt dit verder uitgebouwd, o.a. met meer promotie materiaal om mentoren te werven.			
16.	<i>We focussen op parelsectoren.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren Meerjarenplan Circulaire Economie 2024-2028 > stevige verbinding regiodeal. Intensiveren samenwerking andere stakeholders en gemeenten in kennisplatforms (oa VCF, Bouwend Nederland, IPF, Ynbusiness) > Regiodealaanpak. Vergroten netwerken en kennisdelen door tenminste 18 events/bijeenkomsten Impact Ondernemen in parelsectoren. Verstevigen noordelijke netwerken en netwerk DGA's door kennisdelen en bijeenkomsten. Versterken en profileren van de maritieme sector en concretiseren van de aanpak, o.a. door verdere samenwerking met het Maritime Innovation Platform en project Elektrisch Varen als onderdeel van de Regiodeal. Met de Ondernemersfederatie zijn werkgroepen georganiseerd om de parelsectoren te ondersteunen. Op basis van het economisch actieplan worden projecten ontwikkeld. 			
	<u>Toelichting:</u> Het meerjarenplan CE heeft de focus op Circulair Bouwen en MKB circulair (met name parelsectoren). Voorbereidingen voor een Circulair Ambachtsnetwerk zijn gestart. Verschillende projecten, onder andere t.b.v. meer Circulaire uitvragen in woningbouwprojecten, meer Circulair Inkopen, een pilot voor ontwikkeling circulaire kaders "it nije normaal", een "Smart Circular Challenge" voor studenten van Firda om ideeën te ontwikkelen voor innovaties in de bouw. Een planning voor beurzen en bijeenkomsten is gereed en wordt uitgevoerd (minimaal 18 bijeenkomsten voor 2025). Samen met de Nederlandse Jachtbouw Industrie, onderdeel van Koninklijke Metaalunie, denken wij mee met de organisatie van Maritime Innovation Platform om Jachtbouw nadrukkelijker op de agenda te zetten. Net als in 2024 organiseerden we weer een inspiratiereis voor ondernemers en onderwijs naar het event in april 2025. De eerste werkgroepen met de federatie in 2025 vinden weer plaats rond 1 april.			
17.	<i>We gaan verder met de Hemmen III en bieden mogelijkheden in andere kernen voor uitbreiding bedrijventerreinen. Daarvoor maken we afspraken met provincie.</i>		△	△
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> De Hemmen III is bouwrijp en er kan gebouwd worden. Er liggen plannen voor andere bedrijventerreinen in SWF (in ieder geval Bolsward en Makkum). 			
	<u>Toelichting:</u> <ul style="list-style-type: none"> Door de nijpende situatie rondom netcongestie en de daarvoor benodigde NuLelie aanpak, staat zowel uitbreiding op bestaande terreinen als de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen onder druk. In het najaar van 2024 is besloten dat het bouwrijp maken van Hemmen 3 fase 2 met maximaal 3 jaar wordt uitgesteld en er in de tussentijd een haalbaarheidsonderzoek gedaan wordt naar energieoplossingen die eerdere ontwikkeling mogelijk kunnen maken. Er wordt een verkoopprocedure voorbereid voor de uitgifte van restkavels fase 1 onder voorwaarde zelfvoorziening in energie. Ook werken we aan uitbreiding in andere kernen waarbij de in het coalitieakkoord genoemde kernen Bolsward 			

	<p>en Makkum als eerst worden uitgewerkt (2026). De uitdaging van netcongestie en het vinden van oplossingen daarvoor heeft hier grote invloed op. Voor Bolsward geldt dat er meerdere projecten en ambities - naast uitbreiding bedrijventerrein bijvoorbeeld faciliteren van een waterstoffabriek, brenghlocatie en energieprojecten - om ruimte vragen. Er wordt een voorstel voor integrale gebiedsontwikkeling voorbereid. Voor uitbreiding in Makkum is een projectleider aangewezen die bezig is met project opstart. Daarnaast worden er voorbereidingen getroffen voor de uitgifte van restkavels in Workum op het bedrijventerrein Burevaart, binnen de kaders van het geactualiseerde bestemmingsplan. Uitbreidingsplannen in andere kernen worden met de ondernemersfederatie besproken in de werkgroep Vitale kernen.</p>			
18.	<i>We organiseren kennis- en ontmoetingsmomenten met ondernemers.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 18 bijeenkomsten over Ondernemen met Impact in 2025. • Herhaling en Verdieping van onderwerpen om het bereik te vergroten. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Een belangrijke rol die ondernemers ons als gemeente hebben gevraagd te blijven vervullen is die van verbinder, en informatie- en kennisdelen mogelijk maken. Dit doen we o.a. door het organiseren van tenminste 18 bijeenkomsten in 2025 met als rode draad Ondernemen met Impact. In het eerste half jaar hebben 12 bijeenkomsten plaatsgevonden met verschillende onderwerpen, van klimaatadaptatie tot grip op verzuim. Daarnaast vonden o.a. bijeenkomsten plaats met ondernemers over de kwaliteit van onze dienstverlening en een bijeenkomst over de toekomst van het ziekenhuis in Sneek. Sommige bijeenkomsten zijn georganiseerd voor een specifieke kern, sector of doelgroep en andere bijeenkomsten voor alle ondernemers van de gemeente.</p>			
19.	<i>We stellen een visie en uitvoeringsprogramma gastvrijheidseconomie op.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Een uitvoeringsprogramma voor de visie gastvrijheidseconomie 2035 “Súdwest-Fryslân activeert je” (april 2024), geprioriteerd in tijd, menskracht en financiële middelen. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Visie Gastvrijheidseconomie 2035, Súdwest-Fryslân activeert je</p> <p>De visie is op 18 april 2024 vastgesteld in de raad. In de begroting 2025 is eenmalig € 200.000 toegekend voor de uitvoering van de visie. <i>Met de werkgroep Gastvrijheidseconomie van de Ondernemersfederatie Súdwest-Fryslân, VVV Waterland van Friesland en gemeente De Fryske Marren is afgestemd op welke onderdelen uit het uitvoeringsprogramma deze middelen in te zetten. Het college heeft een bestedingsvoorstel 2025 vastgesteld en de raad hierover in april 2025 (week 15) actief geïnformeerd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Actieve informatie - Bijlage 1 Concept uitvoeringsprogramma Gastvrijheidseconomie 2035 - Bijlage 2 Bestedingsvoorstel eenmalig uitvoeringsbudget gastvrijheidseconomie 2025 <p><i><u>Uitvoering van de visie Gastvrijheidseconomie in 2026 e.v.</u></i></p> <p>Voor de uitvoering van de visie zijn beperkt middelen beschikbaar. Dit is onvoldoende om opvolging te kunnen geven aan alle ambities zoals deze door de raad in april 2024 zijn vastgesteld. In de programmabegroting 2026 e.v. zal worden gekeken of er (structurele) middelen voor de uitvoering geborgd kunnen worden. Afhankelijk hiervan kijken we of de uitvoering volledig ter hand kan worden genomen of dat er moet worden afgeschaald en ge (her) prioriteerd. De knelpunten zullen dan ook in beeld worden gebracht.</p> <p>Evenementenvisie ‘Aan de slag met evenementen!’</p> <p>De visie is op 18 juli 2024 vastgesteld in de raad. In de begroting 2025 is eenmalig €200.000 toegekend voor de uitvoering van de visie. Per januari 2025 is een formatieplaats georganiseerd</p>			

om dit jaar aan de slag te kunnen gaan met een uitvoeringsprogramma voor de evenementenvisie en om het accounthouderschap voor stichting Sneekweek in te kunnen vullen. Het college zal de raad over de stand van zaken in Q3 actief informeren. Eventueel volgt een nieuw raadsvoorstel met gewijzigd ambitieniveau.

Uitvoering van de Evenementenvisie in 2026 e.v.

Omdat voor de uitvoering van de evenementenvisie éénmalig middelen beschikbaar zijn gesteld, is dit onvoldoende om uitvoering te geven aan de ambities zoals de raad deze in juli 2024 heeft vastgesteld. In de programmabegroting 2026 e.v. zal worden gekeken of er (structurele) middelen voor de uitvoering geborgd kunnen worden. **Afhankelijk hiervan kijken we of de uitvoering volledig ter hand kan worden genomen of dat er moet worden afgeschaald en ge (her) prioriteerd. De knelpunten zullen dan ook in beeld worden gebracht. Eventueel volgt een nieuw raadsvoorstel met gewijzigd ambitieniveau.**

20. *Voldoende en betaalbaar vrijetijdsaanbod voor eigen inwoners.*

Indicatoren/te behalen resultaat:

- Een onderzoek naar de jaarplaatsen op verblijfsrecreatieterreinen.

Toelichting:

Jaarplaatsenonderzoek

Het jaarplaatsenonderzoek is uitgevoerd en opgeleverd in de rapportage Onderzoek vaste en toeristische plaatsen Súdwest-Fryslân, bureau Ginder, april 2025. Het college heeft de raad hierover in april 2025 (week 18) actief geïnformeerd:

- [Actieve informatie](#)
- [Jaarplaatsenonderzoek](#): onderzoek vaste en toeristische plaatsen Súdwest-Fryslân

Conclusie van het jaarplaatsenonderzoek

Súdwest-Fryslân is een echte watersport- en kampeergemeente. Ruim 75% van het totaal aantal bedden bestaat uit vaste en toeristische lig- en kampeerplaatsen. In 2018 hadden de grotere kampeerterreinen beschikking over circa 5.300 kampeerplaatsen, waarvan 2.500 voor de toeristische verhuur (48%) en 2.800 vaste plaatsen (52%). In 2024 ging het om een totaal van 4.800 kampeerplaatsen, waarvan 2.300 toeristische plaatsen (48%) en 2.500 vast (52%). Er zijn in Súdwest-Fryslân dus ongeveer evenveel vaste- als toeristische kampeerplaatsen.

Het aantal jaarplaatsen in de gemeente is in de afgelopen jaren licht afgenomen (-10%). Het gaat echter om een beperkte daling en dit is in lijn met de landelijke trend. Er zijn op dit moment geen concrete signalen uit de markt die in deze verhouding tot grote verschuivingen zouden kunnen leiden. Binnen het omgevingsplan is er weinig tot geen planologische ruimte voor grootschalige uitbreiding of het kunnen omzetten van kampeerplaatsen naar recreatiewoningen. De gemeente kan via het publiekrechtelijke instrumentarium (Omgevingswet) slechts beperkt sturen op het behouden van jaarplaatsen op kampeerterreinen.

Toeristisch Overstappunt (TOP) IJlst

De eerste TOP in Súdwest-Fryslân is in 2023 in Woudsend gerealiseerd. Een tweede TOP wordt nu gerealiseerd in IJlst. De feestelijke opening zal plaatsvinden medio juni/juli van 2025. Een TOP is een gemarkeerde plek (zuil), in de buurt van een bestaande horecagelegenheid, waar de bezoeker gratis kan parkeren en wordt uitgenodigd om te wandelen, fietsen of varen in de omgeving. Het is een uitvalsbasis om de bezienswaardigheden in het gebied te ontdekken. Voor recreanten en toeristen is het via een provinciaal netwerk van Friese TOPs direct duidelijk vanaf welke plekken zij de provincie op haar mooist kunnen beleven. Marrekrite verzorgt samen met de Friese gemeenten een projectmatige uitrol van een netwerk van Toeristische Overstappunten (TOPs) in Fryslân.

21.	<i>We ondersteunen ondernemers in de gastvrijheidssector om jaarrond interessant te zijn voor bezoekers en op een duurzame manier hun bedrijfsmodel in te richten.</i>		▼	▼
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Een door de gemeenteraad vastgesteld ontwikkelkader logies, inclusief de hierbij behorende beleidsregels. 				
<u>Toelichting:</u> Omgevingsprogramma logiesaccommodaties Het college heeft het Omgevingsprogramma logiesaccommodaties Súdwest-Fryslân en de bijbehorende Beleidsregels vastgesteld op 20 mei 2025. Het Omgevingsprogramma logiesaccommodaties is een uitwerking van de visie Gastvrijheidseconomie 2035, die in april 2024 is vastgesteld door de raad. Het ontwikkelkader heeft de kenmerken van een ‘programma’ onder de Omgevingswet. Het college is bevoegd om een programma vast te stellen. Ook is het college bevoegd om beleidsregels vast te stellen. De documenten lagen vanaf 10 januari t/m 20 februari 2025 ter inzage. In januari 2025 zijn spreekuren georganiseerd voor ondernemers op de zogenoemde initiatievenlijst en die vooruitlopend op het nieuwe beleid plannen hebben ingediend. Daarnaast is in februari 2025 een informatieavond georganiseerd voor alle belanghebbenden. Er zijn 16 zienswijzen ontvangen en deze zijn beantwoord in een Nota zienswijzen. Provincie Fryslân heeft gereageerd in een ambtelijke memo. De zienswijzen, de reactie van de provincie en ambtshalve wijzigingen hebben op enkele onderdelen geleid tot aanpassingen in het ontwerp. Deze aanpassingen hebben voornamelijk betrekking op jachthavens, aanscherping van definities, vereenvoudiging en verruiming van enkele eisen en het beperken van het maximum aantal kleinschalige kampeerterreinen dat in Súdwest-Fryslân mag doorgroeien naar 35 kampeerplaatsen. Bovendien is aangegeven om welke locaties het gaat bij doorgroei van enkele kleinschalige kampeerterreinen naar een regulier kampeerterrein. Het college heeft de raad hierover in mei 2025 (week 22) actief geïnformeerd: <ul style="list-style-type: none"> - Actieve informatie - Bijlage 1 Nota zienswijzen - Bijlage 2 Omgevingsprogramma logiesaccommodaties - Bijlage 3 Beleidsregels logiesaccommodaties <u>Vervolg - Afhandeling initiatievenlijst</u> Een projectteam verzorgt de afhandeling van de initiatievenlijst (circa 50 ondernemers) en ook nieuwe initiatieven die binnenkomen en om maatwerk vragen. De ondernemers worden door het projectteam begeleid bij de te voeren ruimtelijke (maatwerk)procedures. In de uitwerking zal dit leiden tot vervolg college en/of raadsvoorstellen ten behoeve van specifieke situaties en/of procedures. Naar verwachting zal de afhandeling van de initiatievenlijst een doorlooptijd vragen van 1-2 jaar. Implementatie van het omgevingsprogramma binnen de reguliere werkprocessen maakt hiervan ook onderdeel uit zodat initiatiefnemers met nieuwe plannen uiteindelijk binnen de reguliere werkprocessen verder geholpen gaan worden. <u>Knelpunt vanaf 2026</u> De afhandeling vraagt om extra capaciteit, welke voor 2025 gedekt is uit de eenmalige middelen voor de uitvoering van de visie gastvrijheidseconomie (zie toelichting onder punt 19). Indien er geen middelen voor de uitvoering van de visie kunnen worden vrijgemaakt vanaf 2026, ontstaat hier een knelpunt.				
22.	<i>We versterken het organisatorisch vermogen van de gastvrijheidseconomie.</i>			
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Een vervolg op de herijking van de taken en rollen van de toeristische marketingorganisaties in Súdwest-Fryslân. 				

Toelichting:

Gemeentelijke samenwerking met VVV Waterland van Friesland

De uitwerking hiervoor is gaande en wordt opgepakt in gezamenlijkheid met gemeente De Fryske Marren. Bureau Respons is in 2024 gevraagd om uitgangspunten te formuleren over hoe beide gemeenten een betere opdrachtgever of subsidieverlener kunnen worden voor de (publiek-private) toeristische marketingpartijen. De analyse van Respons biedt opzichzelfstaand onvoldoende aanknopingspunten voor een vervolg en implementatie, en daarom is er een verdieping nodig om zo onderbouwde keuzes voor te kunnen leggen. De uitwerking hiervan loopt. Doel is om te komen tot een duidelijk gedefinieerde opdracht en subsidiekader voor VVV Waterland van Friesland en -op termijn- de lokale partijen. In Q2 zijn de gesprekken met het bestuur van VVV Waterland van Friesland hierover opgestart.

Met een structurele bijdrage aan de Stichting Sneekweek dragen we zorg voor een financiële basis waardoor de stichting kan gaan bouwen aan een toekomstbestendige Sneekweek.

Bolsward Promotie

Op woensdag 26 maart heeft de werkgroep Gastvrijheidseconomie Bolsward het nieuwe beeldmerk van Bolsward onthuld en gepresenteerd. Dit beeldmerk is deel van een breder citymarketingplan om de identiteit van Bolsward als hart van de Friese 11 steden te versterken en daarmee beter op de kaart te zetten voor inwoners, ondernemers en toeristen. De citymarketing krijgt vorm met een verhalenlijn, beeldmerk en [website](#) en is het resultaat van de samenwerking tussen Platform Bolsward, Ondernemend Bolsward, Parkmanagement Bolsward en de Visiewerkgroep Bolsward. Er is een eenmalige subsidie van €25.000 verstrekt om de citymarketing via online en offline media in 2025 verder uit te kunnen dragen.

Uitreiking Blauwe Vlag

Op 8 mei was gemeente Súdwest-Fryslân (Woudsend) gastheer voor de landelijke uitreiking van de [Blauwe Vlag](#), het internationale keurmerk voor stranden en jachthavens die voldoen aan hoge eisen op het gebied van milieu, veiligheid, hygiëne en gastvrijheid. De gemeente voert de Blauwe Vlag in haar gemeentelijke jachthavens in Bolsward, Makkum, Sneek, Stavoren (binnen- en buitenhaven) en Workum. Daarnaast zijn er nog vijf andere jachthavens in onze gemeente met het Blauwe Vlag keurmerk. Meer informatie over de uitreiking in Woudsend is [hier](#) te lezen.

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Mobiliteit			
24.	<i>We gaan aan de slag met het herinrichten (eventueel autoluw) van binnensteden, zodat ondernemers, horeca en bezoekers veilig de ruimte krijgen.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Het gaat hier eerst om de binnensteden van Sneek en Bolsward. Herinrichtingsplannen voor de binnensteden (gedeelten) van Sneek en Bolsward worden voorbereid en mogelijk (al) uitgevoerd. Voor Bolsward en Sneek zijn ook transferpunten in voorbereiding.			
	<u>Toelichting:</u> <p>Het transferpunt Bolsward is in voorbereiding. Eind 2024 is er een inloopbijeenkomst geweest, wat goed bezocht is. De voorbereidingen worden verder getroffen. De uitvoering is rond de zomer bedacht. Het transferpunt Sneek is in onderzoek.</p>			
25.	<i>We maken de stadscentra van Sneek en Bolsward autoluw.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> De proef autoluwe binnenstad Sneek loopt in 2024/2025 af. De uitkomsten van de proef zijn in 2025 bekend. Daarna komen we ook tot een nader voorstel welk proces we voor Bolsward voor ons zien).			

	<p>Toelichting: De proef autoluw Sneek liep van 2 januari tot 31 december 2024. Sneek is voor wat betreft de Singel autoluw. De evaluatie volgt in 2025. Voor het vervolg is een plan 'de nieuwe Singel' gereed. In Bolsward is er overeenstemming over gastvrij Bolsward met een uitvoeringsagenda welke integraal onderdeel vormt van het mobiliteitsprogramma.</p> <p>De maatschappelijke betrokkenheid bij de uitvoering van de proef autoluwe binnenstad Sneek is groot. In oktober vorig jaar is besloten om de geslotenverklaring op de Prins Hendrikkade op te heffen. Besloten is ook om de twee geslotenverklaringen op de Singel en de Harinxmakade ongewijzigd voort te zetten totdat op deze plekke een definitieve situatie is gerealiseerd. Gestart zal worden met een participatief traject om samen met belanghebbenden te komen tot die definitieve situatie. De voorbereidingen zijn gestart voor het project 'de nieuwe Singel', waarbij de raad gevraagd zal worden een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen.</p> <p>De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 21 december 2023 bij de behandeling van de berap juli-augustus-september een bedrag van € 300.000 beschikbaar gesteld voor de proef, te dekken uit de post 'Werken aan sterke, aantrekkelijke stads- en dorpskernen'. Medio oktober is middels actieve info een toelichting gegeven op de aard en omvang van de overschrijding. Bij de jaarrekening 2024 zal een voorstel gedaan worden op welke manier deze overschrijding gedekt kan worden.</p> <p>In de komende periode werken we samen met Bolsward aan een gezamenlijk en breed gedragen document. Dit document brengt duidelijk in kaart welke richting we op willen met de binnenstad van Bolsward en welke stappen we daarvoor kunnen zetten. Een belangrijk onderdeel van dit proces is het bepalen van de aanpak voor 'Gastvrij Bolsward'.</p>			
26.	<p><i>Onveilige verkeerssituatie pakken we zo snel mogelijk op.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dit is een doorlopend proces en waar mogelijk wordt de combinatie met onderhoud gezocht. 			
	<p>Toelichting: Voor de Worp Tjaardastraat, afslag Oost en Stadsrondweg Sneek zijn concrete plannen en wordt gezocht naar cofinanciering. Begin 2026 wordt bekend of er cofinanciering is vanuit het rijk, in de vorm van SPV subsidie en een bijdrage vanuit het BO-MIRT.</p> <p>We pakken onveilige verkeerssituaties aan. Het doel is om ongevallen te voorkomen en de leefbaarheid te verbeteren. Jaarlijks pakken we onveilige verkeerssituaties aan op basis van de risicoanalyse en werk met werk maken. Daarnaast is er een aantal concrete projecten zoals de herinrichting van de Oppenhuizerweg en de kruising Bolsward-west. Samen met het mobiliteitsprogramma komt er een uitvoeringsprogramma gericht op drie sporen, fysieke aanpassingen in de openbare ruimte, gedrag in de vorm van educatie en handhaving. Deze drie sporen moeten in balans zijn voor een optimale verkeersveiligheid.</p> <p>Aanpak van onveilige situatie moet ook breder worden bekeken, netwerkniveau en specifiek voor onze gemeente denken we aan het versterken van de aansluitingen op de N7/A7 en de provinciale wegen. Specifiek staat de verbinding Sneek Leeuwarden ook al jaren op de agenda. En op het gebied van OV denken we aan het versterken van de treinverbinding Sneek - Stavoren naar minimaal twee keer per uur als volwaardig alternatief voor de auto.</p> <p>Om de verkeersveiligheid te vergroten pakken we enerzijds concrete verkeerssituaties aan en anderzijds zetten we in om het verkeersgedrag te verbeteren. De Toolbox is inmiddels operationeel en wordt ingezet in verschillende wijken en dorpen.</p>			
27.	<p><i>30-km zones moeten heringericht worden. Dat geeft zekerheid en vertrouwen bij inwoners en voorkomt ongelukken.</i></p>			

	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De herinrichtingen van de Oppenhuizerweg en de Worp Tjaardastraat in Sneek zijn uitgewerkt en (mogelijk) in uitvoering. 			
	<p><u>Toelichting:</u> In de aanpak van onveilige situaties vallen ook de 30 km/u zones. In het mobiliteitsprogramma wordt hier ook specifiek naar verwezen waarbij nadrukkelijk de prioriteit komt te liggen op de fietser en voetganger en de auto steeds meer te gast is.</p> <p>Hier specifiek de combinatie zoeken met onderhoud en andere werkzaamheden. Deze combinatie wordt op verschillende plekken in de gemeente voorbereid. Een voorbeeld hiervan is het Sperkhem in Sneek. Daar wordt dit jaar volop gewerkt aan een plan d.m.v. een wijkgerichte aanpak. Onderdeel hiervan is de voorbereiding van het plan voor het inrichten van de Johan Willem Frisostraat als fietsstraat.</p>			
28.	<p><i>We vragen dit jaar een specifieke uitkering van het Rijk aan voor het verbeteren van de verkeerveiligheid.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Eind 2024 wordt de nieuwe aanvraag voor subsidie bij Het Rijk ingediend en begin 2025 is bekend welke bijdrage is toegekend. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Op basis van het Strategische Plan Verkeerveiligheid is er Rijkssubsidie aangevraagd. Eind 2025 volgt nog een actualisatie. Na de beoordeling hiervan wordt begin 2026 bekend hoeveel rijkssubsidie wordt toegekend. In het mobiliteitsprogramma maken wij keuzes waar we de komende jaren mee aan de slag gaan. De nadruk ligt op een geconcentreerde aanpak van onveilige situaties, het bevorderen woningbouw en de aanpak van de hoofdstructuur. Dit vooral ook in combinatie met de rijkswegen en de provinciale wegen als onderdeel van de hoofdstructuur.</p>			
29.	<p><i>We gaan stimuleringsmaatregelen en acties in zetten om inwoners meer op de fiets, wandelend of met het OV naar het werk of vrijetijdsactiviteiten te laten gaan.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Dit zijn doorlopende acties. In combinatie met het nieuwe mobiliteitsprogramma welke begin 2025 is vastgesteld, kunnen er nieuwe stimuleringsmaatregelen en acties geformuleerd worden. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Het mobiliteitsprogramma geeft in hoofdlijnen weer welke beleidsmatige keuzes wij als gemeente maken op het gebied van mobiliteit. Het programma heeft in de termijn van de 2de berap verder vorm gekregen. Er zijn verschillende sessies met stakeholders geweest om te horen wat er leeft en aan welke oplossingen de stakeholders denken. Een extern bureau schrijft en doet de vormgeving.</p> <p>Actieve mobiliteit is breder dan verkeer richt zich op gezondheid. Hier wordt samenwerking gezocht binnen en buiten het mobiliteitsbeleid. Er is de noodzaak om meer te bewegen in de openbare ruimte en daar willen we bij aansluiten bij de aanleg van bijvoorbeeld fietspaden. Grote bedrijven zijn ook verplicht om te komen met een plan hoe er minder co2 uitstoot is als gevolg van het reizen van de medewerkers. Daarnaast werken wij samen met de provincie Fryslân en de ov bedrijven. Denk hierbij aan de regiodeal waarin we werken aan een pakket van gezamenlijke acties om kleinschalige mobiliteit in de kernen van onze gemeente te stimuleren. Hiervoor is een stevige provinciale subsidie beschikbaar.</p>			
30.	<p><i>We realiseren minimaal 2 fietspaden de komende 4 jaar ten behoeve van de verkeerveiligheid woon-werk en school.</i></p>			

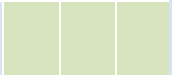
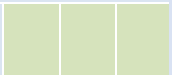
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> De fietsroute Tjerkwerd- Bolsward, de fietsroute Nijland en de fietsroute Sneek-Joure zijn uitgevoerd. Nieuwe fietsroutes zijn in voorbereiding. 			
	<u>Toelichting:</u> De fietsroute Tjerkwerd- Bolsward, de fietsroute Nijland en de fietsroute Sneek-Joure zijn uitgevoerd. De fietsstroken langs de Monumentwei zijn aangebracht. In het uitvoeringsprogramma van het mobiliteitsprogramma volgen in 2026 de routes die hierna prioriteit krijgen.			
31.	<i>We onderzoeken of fietsers voorrang kunnen krijgen op rotondes binnen de binnensteden.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Het onderzoek is in 2025 afgerond. 			
	<u>Toelichting:</u> De uitkomsten van het onderzoek worden eind 2025 verwacht en begin 2026 bestuurlijk voorgelegd. In de termijn van de 2 ^{de} berap is duidelijk geworden dat er vervolgonderzoek en vervolggesprekken nodig zijn. De eventuele maatregelen moeten namelijk eenduidig zijn. Dit vraagt overleg en gezamenlijk optrekken op regionaal niveau met de provincie en andere gemeenten. De provincie Fryslân heeft hierin de regisserende functie.			
32.	<i>We onderzoeken innovatieve OV alternatieven in kleine kernen (opstappers).</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van beoogde regiodeal waarin bereikbaarheid en voorzieningen zijn gekoppeld. Aan de slag met alternatieve vormen van bereikbaarheid, hubs etc. We spannen ons in om de trein tussen Sneek en Stavoren vaker te laten rijden. 			
	<u>Toelichting:</u> Qbuzz is vanaf 15 december 2024 het busvervoer in Fryslân gaan verzorgen. De start is niet helemaal vlekkeloos verlopen, maar verbetering is zichtbaar . Ten opzichte van 2023 worden er meer dienstregelingsuren aangeboden en zijn er aantal busroutes in onze gemeente toegevoegd. In de termijn van de 2de berap is een projectvoorstel gemaakt voor het aanjagen van kleinschalige mobiliteit. Daarmee worden initiatieven in kernen van de Fryske Marren en Súdwest-Fryslân passend ondersteund bij het vormgeven van hun ideeën en hun subsidieaanvraag. Deze regeling gaat op 2 november 2025 open.			

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Leefomgeving			
33.	<i>We faciliteren de landbouwsector in de omslag naar een toekomstbestendige wijze van ondernemen. Het gesprek met de landschapspartners zetten we voort.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Er is helderheid over de wijze waarop een gezamenlijke integrale en gebiedsgerichte Friese aanpak gestalte krijgt, in samenhang met landelijke kaders die in de plaats komen van de NPLG-aanpak. Voor de Friese aanpak is aansluiting gezocht bij de eerdere werkwijze binnen het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG). Ús PLG 2025 is in afstemming met onze landbouw, natuur/milieu en recreatie stakeholders opgesteld en vastgesteld door de raad. In Ús PLG staat welke bijdrage SWF levert aan het behalen van de landelijke en provinciale doelen op het gebied van natuur, water en klimaat met een volhoudbaar functiegebruik en met sociaaleconomisch perspectief. Wij hebben een belangrijke stap gezet als experimenteergemeente: de gemeente is op weg om koplopergebied (coalition of the willing) te worden. We hebben meerdere stakeholdersoverleggen landelijk gebied SWF met diverse gebiedspartners, minimaal 4x per jaar. We benutten de specifieke gebiedskennis vanuit de 			

	<p>landbouw om tot een werkbaar perspectief te komen. Met de stakeholders werken we aan onderdelen uit Ús PLG 2025.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enkele concrete projecten uit het Ús PLG 2025 zijn opgestart. 			
	<p>Toelichting: Vervolg FPLG. Met provincie, Wetterskip en Friese gemeenten is het vervolg van de Friese samenwerking binnen Landelijk Gebied begin 2025 verder opgepakt. De Friese gemeenten zijn in gesprek met de provincie over hoe de te behalen doelen voor natuur, water en in samenhang en integraal te realiseren. Hier bestaat nog geen eenduidig beeld bij. Gemeenten gaan voor een integrale aanpak. De val van het kabinet zorgt in deze ook voor onzekerheid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regiobijeenkomsten FPLG. De beoogde bijeenkomsten in 2024 zijn nog niet verder opgepakt (zie vorige punt). Súdwest-Fryslân dringt aan op een vervolg. De aanpak in het veen (op basis van het Veenweideprogramma) is wel doorgezet en concentreert zich nu op de invulling van het Friese maatregelpakket Klimaat/veenweide (zie hierna). • Maatregelpakketten NPLG. Voor Fryslân is € 180 miljoen toegekend voor vier maatregelenpakketten (medio 2024). O.a. wordt de inzet van deze bedragen binnen de Veenweide verkend (€ 46 miljoen), o.a. binnen gebiedsproces Idzegea (zie ook punt 35). • Beleidsbrief Landbouw Fryslân (Noflik buorkje in Fryslân) De provincie heeft de beleidsbrief vastgesteld (januari 2025). Met andere Friese gemeenten wordt de impact van de brief en het vervolg hierop beoordeeld. • Ús PLG Súdwest-Fryslân. Na vaststelling in de raad (december 2024) zijn zaken opgepakt. Dit in lijn met de Ús PLG Uitvoeringsagenda 2025. Opgenomen uitgangspunten (leidende principes) worden meegenomen in de overleggen met overheden en gebiedspartners. • Uitwerking met stakeholders van een onderdeel van de Ús PLG Uitvoeringsagenda: Gebiedsderogatie. Omdat in Súdwest-Fryslân de landbouw grotendeels grondgebonden is (hoge graad van mestbenutting), wordt Súdwest-Fryslân sociaal economisch verhoudingsgewijs hard getroffen door het wegvallen mestderogatie. Met stakeholders vanuit de landbouw verkent Súdwest-Fryslân of een eventuele gebiedsderogatie kansrijk is. O.a. de goede grondwaterkwaliteit in Súdwest-Fryslân kan hiervoor ruimte geven. Mogelijkheden worden samen met de provincie verkend. • Diverse onderwerpen. Nieuwe uitspraken over stikstof vragen versneld om actie. Voor een deel is vergunningverlening hierdoor stilgevallen. Er is een ministeriële commissie in het leven geroepen die ondertussen eerste globale kaders heeft gegeven; veel is ook nog onduidelijk. Verdere punten: o.a. legalisatie PAS-melders en -interimmers, problematiek bodem/water, CO2-vastlegging in veenbodem. Landelijke en provinciale kaders bieden hier vooralsnog weinig houvast. Mogelijkheden binnen SWF worden besproken met de partners binnen het SWF-stakeholdersoverleg en andere betrokkenen. 			
34.	<p><i>We ondersteunen onze boeren om te experimenteren met nieuwe vormen van natuurinclusieve landbouw.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het veenweide - en kleiweidegebied is een toename zichtbaar van het aantal projecten dat bijdraagt aan natuurinclusieve landbouw, o.a. op basis van experimenten rond het verhogen van peilen in het agrarische gebied. • Op basis van de Friese indeling van regio's naar grondsoort is binnen resp. het veenweidegebied (Veenweideprogramma) en het kleiweidegebied (Greidhoeke Plus) meer duidelijkheid ontstaan over de te kiezen aanpak, wijze van samenwerking en rollen en verantwoordelijkheden van de Friese overheden. • Er is een overzicht van de initiatieven die we in 2025 verder gebracht hebben. Dit zijn onder meer initiatieven op het gebied van natuurinclusieve landbouw, korte keten, bioregio en blauw-groene dooradering. De initiatieven zijn zichtbaar een stap verder gekomen of gerealiseerd. 			
	<p>Toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw Noord-Nederland. Formeel liep de Regio Deal door t/m 2024. De overgebleven middelen worden deels binnen het kleiweidegebied (Greidhoeke Plus) benut. Het gaat dan om projecten zoals: Mei it ferline foarút op de klaai, Korte 			

	<p>ketens, Project Wetter+, Programma Bioregio, waarvoor in 2024 stappen zijn gezet en vervolgstappen worden voorbereid. O.a. zoals toegelicht in de Uitvoeringsagenda Ús PLG.</p> <p>Hoewel de Regio Deal Natuurinclusief sinds 31 december 2024 beëindigd is, zijn er vanuit NIL nog wel financiële middelen beschikbaar. O.a. is er bijgedragen aan 'Toer de Boer' rondom Bolsward (versterken boer-burger-verbinding, 19 april 2025). Het Regio Deal geld wordt deels ingezet binnen het veenweideprogramma.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agrarisch natuurbeheer. Het Rijk heeft voor 2026 € 500 miljoen extra middelen voor agrarisch natuurbeheer beschikbaar (structureel). Kansen die voor Súdwest-Fryslân kunnen worden benut zijn in voorbereiding. O.a. de agrarische collectieven spelen hier een belangrijke rol (zie ook punt 36). 			
35.	<p><i>Integrale gebiedsgerichte aanpak met aandacht voor alle ontwikkelingen in het landelijk gebied. We gaan dit ook financieel mogelijk maken door o.a. in te zetten op transitiefondsen (zowel EU als landelijk): Green Deal, Gemeenschappelijk landbouwbeleid.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het veenweidegebied is het gebiedsplan voor gebied Idzegea opgesteld. • De geleerde lessen uit het gebiedsproces Idzegea zijn vertaald naar concrete en haalbare stappen en worden benut in andere gebieden. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebiedscommissie Idzegea. Binnen het Veenweideprogramma wordt vanaf begin 2024 gewerkt aan een Gebiedsplan (op te stellen in 2024-2025). O.a. speelt hier de inzet vanuit het Maatregelpakket Klimaat/veenweide (zie punt 33). Van belang is de mogelijke inzet van Compensatiesystematiek Veenweide (CSV); deze ligt als concept nu voor een staatsteun-toets bij de EU. Er is een grondtafel ingericht (maar er is nog weinig zicht op een substantiële grondmobiliteit). Er is een studiegroep jonge boeren in het gebied. Begin 2025 zijn meerdere analyses voor het gebied afgerond. De Gebiedscommissie werkt nu aan het visiedeel. Qua planning voor het Gebiedsplan wordt enige vertraging verwacht, waardoor het Gebiedsplan niet al in 2025 zal worden opgeleverd. • Verder zijn er twee aanvragen Gemeenschappelijk landbouw beleid-subsidie ingediend (een gericht op extensiveren, de andere op het verhogen van het waterpeil). Beide subsidies zijn vanaf begin 2025 in uitvoering. Verder is de pilot Kruidenrijk grasland gestart (zie ook punt 37). 			
36.	<p><i>De agrarische collectieven blijven we faciliteren.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De collectieven zijn aangehaakt bij het stakeholdersoverleg landelijk gebied SWF, meer specifiek via collectief Súdwestkust. Waar gewenst vindt ook afzonderlijk afstemming met de collectieven plaats. Gelet op hun belangrijke rol binnen het agrarisch natuurbeheer; vanaf 2026 komen hiervoor extra middelen beschikbaar. Ook vindt een doorontwikkeling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) plaats met een aanvullende inzet op duurzaamheid. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebiedspartners/stakeholders. Er is regelmatig overleg. O.a. gekoppeld aan consequenties wegvallen mestderogatie. Zie punt 33. • Ús PLG. In de Uitvoeringsagenda 2025 is een verdere uitwerking van thema's van de stakeholders opgenomen. Ook afgestemd op dynamiek actuele ontwikkelingen. Bijv. inzet bedrijfsgerichte doelsturing. Zie ook punt 33. • De collectieven ondersteunen de deelnemers van de peilverhoging en/of extensivering in het kader van de GLB-subsidie (met name binnen gebiedsproces Idzegea). Zie ook punt 35. • De inzet van extra Rijksmiddelen (500 miljoen landelijk) voor agrarisch natuurbeheer vanaf 2026 wordt voorbereid. De inschatting is dat ongeveer een vijfde van deze middelen in Fryslân terecht zal komen. 			

37.	<i>We geven steun aan het weidevogelbeheer.</i>			
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben enkele projecten voor weidevogelbeheer gefaciliteerd. • Provinciale monitoring van weidevogelbeleid is waar mogelijk doorvertaald naar het SWF-grondgebied met specifieke aandacht voor predatiebeleid. 				
<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanvalsplan Grutto. Er vinden bespreking plaats over mogelijkheden en de aanpak in gebieden. O.a. gebied Idzegea is hiervoor in beeld. • GLB-aanvraag verhogen peilen (zie punt 35 gebied Idzegea, maar ook daarbuiten): ontwikkelingen afwachten. Meekoppelmogelijkheid weidevogelbeheer. • <i>De opdracht voor het onderzoeken en uitvoeren van de pilot Kruidenrijk grasland is inmiddels toegewezen en gestart. Het stimuleren van meer kruidenrijkheid komt de biodiversiteit en dus ook de weidevogels ten goede.</i> 				
38.	<i>Sterke, aantrekkelijke stads- en dorpskernen.</i>			
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebiedsagenda's en plan van aanpak verbetering stads en dorpskernen. • (Integrale) strategisch ruimtelijke visie voor Sneek. <ul style="list-style-type: none"> ○ Visie binnenstad Sneek ○ Spoorzone Veemarktterrein • Integrale aanpak in gebieden samenhangende acties zoals integrale wijkaanpak Sperkhem. 				
<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Aan de verschillende, integrale gebiedsagenda's wordt gewerkt, met als insteek de diverse opgaven per gebied op een integrale manier op te pakken. Het project voor de nieuwe Ruimtelijke Strategie Sneek 2050 loopt volop. De eerste resultaten (analyses) zijn opgeleverd. <i>In het 3^e kwartaal wordt de concept visie met de raad besproken. De vaststelling is voorzien in het 4^e kwartaal van 2025.</i></p> <p>Parallel hieraan, wordt gewerkt aan de omgevingsprogramma's (visies) voor de binnenstad en Spoorzone-Veemarktterrein in Sneek. Deze worden ook in 2025 opgeleverd.</p>				
39.	<i>We zetten in op het gebruik van restwarmte en gebruik maken van geo- en aquathermie waar dit mogelijk is zoals in Bolsward en Heeg.</i>			
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aan het eind van 2025 ligt er een project (impactanalyse) voorstel voor de meeste kansrijke kern. Onderdelen van dit project voorstel zijn o.a.: • Business case van het warmtenet • Bronnenmix vanuit een haalbare business case (warmteopwek icm netcongestie, warmtebuffering, restwarmte uit afvalwater (Aquathermie), (bio)gas etc.) • Plan voor het warmtenet • Actieve betrokkenheid van de inwoners en belangrijke stakeholders. 				
<p><u>Toelichting:</u></p> <p><i>Op 10 juli 2025 is een raadsvoorstel aangehouden voor de gemeentelijke garantstelling van Warm Heeg.</i></p> <p><i>Gelet op diverse externe nieuwe ontwikkelingen besloot de raad omtrent de garantiestelling voorlopig aan te houden. Vanwege nieuwe kansen en mogelijkheden heeft het college opdracht te geven zich maximaal in te spannen om het pilotproject Warm Heeg mogelijk te maken en daartoe de raad in het aankomende najaar over te informeren.</i></p> <p><i>Op dit moment zijn wij bezig met de uitvoering van dit besluit.</i></p>				

	<p>Warm Heeg is gestart met de uitgangspunten van de Transitievisie Warmte (focus op 1 bron, 100% duurzaam, woningen van het aardgas, wijkgerichte aanpak). Door ons project Confidence en de lessen uit de pilot is duidelijk geworden dat andere uitgangspunten noodzakelijk zijn voor haalbare warmtenetten.</p> <p>Zo leerden we in de afgelopen periode dat een gedegen bronnenstrategie essentieel is voor de warmtetransitie. Dit omvat samenwerking tussen verschillende warmtebronnen, zoals restwarmte, aquathermie en warmtebuffering.</p> <p>De verwachting is dat richting de zomer van 2025 een concept-bronnenstrategie beschikbaar is voor enkele kernen. De overige kernen en potentiëstudies volgen later. Daarnaast is de Friese warmtekaart gereed en wordt deze nu getoetst bij een aantal partner gemeenten en provincie Fryslân. Wij hebben met behulp van Deense expertise meer inzicht gekregen in warmtebuffering met warmtepompen en elektrische boilers. Dit biedt een interessante oplossing voor netcongestie en een betere businesscase. Een conceptstudie is reeds opgeleverd. Dit alles gaat deel uitmaken van het masterplan/doorstartnotitie voor de warmtetransitie.</p> <p>In de kadernota energiebronnen wordt op hoofdlijnen naar de wenselijkheid van verschillende bronnen gekeken en worden beleidsuitgangspunten per bron geformuleerd welke weer aansluiting vindt op de bronnenstrategie.</p>	
40.	<p><i>We stimuleren het lokaal en sociaal opwekken en gebruiken van energie.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het onderzoek naar een gemeentelijk energiebedrijf is afgerond. In 2025 vindt verdere uitwerking van het gemeentelijke energiebedrijf plaats. • Het masterplan voor de gemeente Súdwest-Fryslân, bestaande uit het warmteplan en de bronnenstrategie, wordt verder uitgewerkt. Medio 2025 verwachten wij het eerste concept klaar te hebben. Het masterplan is input voor het nieuwe Warmteprogramma (vervolg TVW) welke eind 2026 moet zijn vastgesteld door de gemeenteraad. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Het gemeentelijk energiebedrijf bevindt zich in de volgende fase van ontwikkeling. Met verschillende projectlocaties wordt gewerkt aan de beoordeling van de haalbaarheid per kern, wat input levert voor de Friese warmtepotentiekaart. Deze kaart, die momenteel wordt afgestemd met partners, laat zien waar collectieve warmteoplossingen kansrijk zijn nu en in de toekomst, maar ook waar individuele oplossingen de beste kansen bieden.</p> <p>Twee haalbaarheidsstudies geven daarnaast meer inzicht in welke bronnen geschikt zijn en wat de potentie/kansrijkheid is voor haalbare en betaalbare projecten. Resultaten van deze onderzoeken en inzichten worden verwerkt in een doorstartnotitie en vormen de basis voor het op te stellen warmteprogramma.</p>	
41.	<p><i>We stimuleren zonnepanelen op daken van bedrijven, verenigingen en huizen.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In kwartaal 2 van 2025 zijn met de Kadernota Energiebronnen en het amendement kaders voor zonnepanelenbeleid vastgesteld. De kadernota wordt nu in lijn gebracht met het amendement. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De kadernota energiebronnen is op 3 april 2025 behandeld en vastgesteld door de raad. De afzonderlijke beleidslijnen per type energiebron, infrastructureel werk of energieopslag, worden gebaseerd op deze kaders verder uitgewerkt.</p> <p>De raad heeft een amendement aangenomen om in lijn te blijven met de omgevingsverordening Fryslân. Dit betekent onder andere dat bestaande windmolens vervangen mogen worden door</p>	

	<p>molens met een tiphoogte van maximaal 100m. Het zonnepanelenbeleid zal ook in lijn met dit amendement aangepast worden.</p> <p>In de tussentijd gaat onze aandacht naar het oplossen van knelpunten voor zonnepanelen op grote daken (netcongestie) en multifunctioneel ruimtegebruik. Voor particuliere huishoudens is op dit moment geen beleidsaandacht nodig vanwege voldoende autonome ontwikkeling.</p>			
43.	<p><i>We zetten volop in op energiecoaches en onafhankelijk advies en ondersteuning bij het isoleren van woningen.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzet van energiecoaches • Coaching op de werkvloer • Inzet Duurzaam Bouwloket • Ondersteuning bij aanvragen NIP-subsidie 			
	<p><u>Toelichting:</u> De Energiecoach heeft in 2024 structureel een plek gekregen binnen de organisatie als onderdeel van SWF Tichtby. Alle medewerkers binnen Tichtby zijn inmiddels energiecoach. Daarnaast blijft de gemeente samenwerken met initiatieven van onderop via de Lokale Aanpak Isolatie. Er zijn twintig vrijwilligers opgeleid tot Energiecoach voor laagdrempelig advies aan huis.</p>			
44.	<p><i>Er komen fysieke punten om inwoners laagdrempeliger kennis te laten maken met duurzame energie.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Communicatieplan en aanpak vastgesteld. • Uitvoer van het plan (kerngericht). 			
	<p><u>Toelichting:</u> Naast het Duurzaam Bouwloket wordt SWF Tichtby ingezet voor vragen van inwoners over de energietransitie en bijbehorende subsidies. Dit is gemeentebreed. Zij beantwoorden onder andere vragen over het aanvragen van de NIP gelden, het WarmteFonds en de ISDE subsidie. Kennismaken met duurzame energie is pas relevant op het moment dat er in de wijk een alternatief voor aardgas wordt uitgerold.</p>			
45	<p><i>We zetten ons in om de impact van netcongestie op onze woningbouw ambities, regionale economie en de energietransitie te minimaliseren. Hiervoor werken we samen met de netbeheerders, andere Friese overheden (o.a. via de FET) en lokale initiatiefnemers zoals ondernemers en ontwikkelaars.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaten</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We vertalen de handelingsperspectieven uit de impactanalyse en de regioanalyse naar een aanpak netcongestie en voeren deze uit; • We werken vanuit het Actieplan Friesland, in samenwerking met de netbeheerders, aan creatieve oplossingen en congestieverzachtende maatregelen; • We halen op meer bedrijventerreinen de energiedata op en verkennen collectieve en individuele maatregelen om uiteindelijk samen over meer elektriciteit te beschikken (Regiodeal project “Bedrijventerrein aanpak”); • We houden maandelijks gesprekken met Liander over de laatste ontwikkelingen in onze gemeente en de voortgang van het project NuLelie en betrekken hen vroegtijdig bij onze plannen; • We zorgen voor gestroomlijnde interne processen als het gaat om het (ruimtelijk) faciliteren van de uitbreiding van het stroomnet, waaronder de uitvoering van NuLelie, de Buurtaanpak en de uitbreiding van nieuwe en bestaande transformatorhuisjes. 			

Toelichting:

Door de in 2024 aangekondigde vertraging van het netverzwaringprogramma NuLelie van Liander hebben we te maken met een veranderde werkelijkheid: de komende 10-15 jaar blijven we te maken hebben met netcongestie en beperkte stroomcapaciteit. Energiebeschikbaarheid is geen vanzelfsprekendheid meer. Dit heeft invloed op de realiseerbaarheid van projecten op met name de beleidsterreinen economie, wonen en de energietransitie. Als gemeente zijn we niet in de positie om de netcongestie op te lossen, dit is aan de netbeheerder. Binnen deze context zoeken we naar oplossingen om ontwikkelingen op de genoemde beleidsterreinen toch zoveel mogelijk te kunnen realiseren. Zo zetten we onder andere in op netbewust bouwen, energiemangement bij grootverbruikers en onderzoek naar collectieve contractvormen en energievoorzieningen op bedrijventerreinen. Door regelmatig en structureel in gesprek te zijn met de netbeheerders houden we grip op planning en realiseerbaarheid, wat wordt meegenomen in integrale beleidsadviesing en besluitvorming. Vanuit onze rol als vergunningverlener werken we eveneens intensief samen met de netbeheerder, om ervoor te zorgen dat de verzwaring van het net geen verdere vertraging oploopt.

Overige zaken (going concern)

Voortgang inzet waterstewards vaarseizoen 2025

Door de stremming van de brug bij Uitwellingerga geldt een omleidingsroute voor scheepvaart hoger dan 7,1 meter. De omleidingsroute gaat onder andere door het centrum van Sneek. Door de verwachte extra drukte op het water heeft de gemeente in overleg met Rijkswaterstaat waterstewards ingehuurd om het vaarseizoen. Deze waterstewards moeten de scheepvaart op een goede manier begeleiden om ook de overlast voor wegverkeer zoveel mogelijk te beperken. De eerste periode is goed verlopen. De waterstewards worden ingezet op momenten dat het nodig is, zoals tijdens Hemelvaart en Pinksteren. Buiten de weekenden om blijken de waterstewards nog niet altijd nodig.

De kosten voor de waterstewards worden geraamd op zo'n € 200.000 tot € 250.000. Deze kosten worden zoveel mogelijk verhaald op Rijkswaterstaat. Naar verwachting zal dat voor 50% lukken waardoor aanvullende dekking moet worden gezocht voor € 100.000 tot € 125.000. In de volgende rapportage zullen we u verder informeren.

Bijkomende kosten als cameratoezicht en aanpassingen in bewegwijzering worden geschat op € 80.000. Deze kosten worden volledig vergoed door Rijkswaterstaat.

Fietspad Sneek-Joure

Het project Fietspad Sneek-Joure is inmiddels nagenoeg afgerond. Het totale investeringskrediet was geraamd op €1.250.000, waarvan de helft zou worden gefinancierd door de provincie. Naar verwachting wordt binnen het project een voordeel van circa €200.000 gerealiseerd. Dit komt doordat de lengte van het aan te brengen fietspad is ingekort. In eerste instantie zou het fietspad worden vernieuwd vanaf de rotonde Lorenzstraat tot aan de gemeentegrens (De Fryske Marren). Op basis hiervan is destijds het benodigde krediet (inclusief subsidie) beschikbaar gesteld. Door wijziging van de scope is het fietspad vernieuwd vanaf de brug over de Broeresloot tot aan de gemeentegrens (de Fryske Marren).

Door de lagere kosten wordt ook de provinciale bijdrage lager. Deze valt €100.000 lager uit dan oorspronkelijk geraamd.

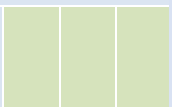
Sneek - aanpassen milieustraat Wetterskipdyk

Het project Milieustraat Wetterskipdyk is succesvol afgerond. Het totale investeringskrediet was vastgesteld op € 1.500.000. De uiteindelijke kosten blijven € 100.000 onder dit budget.

4. Programma 3: Bestuur

Actiepunten uit de Programmabegroting

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Bestuur			
1.	<i>Als 90.000+ gemeente vinden we het belangrijk om samen te werken en ons te positioneren in netwerken.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We versterken de inzet van onze deelname aan netwerken, zoals SNN en R8. Daarnaast onderzoeken we of het mogelijk is om aan te sluiten bij Europese netwerken op bepaalde thema's. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Er zijn verschillende samenwerkingsverbanden waar we als gemeente in samenwerken. Samenwerkingsverband Noord Nederland werkt op dit moment met een gemeenschappelijke regeling waar de drie provincies eigenaar van zijn. Om ook een formele functie aan de gemeenten te geven is er een SOK opgesteld. Provincie Fryslân heeft begin juni laten weten deze SOK niet te ondertekenen. Daarnaast heeft de provincie Fryslân ook laten weten niet meer formeel samen te werken in de Noordelijke lobby. De gevolgen van dit besluit worden op dit moment verkend. Gemeente Súdwest-Fryslân blijft wel samenwerken in de Noordelijke lobby.</p> <p>Als nieuwste lid van dit samenwerkingsverband weten we elkaar steeds beter te vinden. Ons lidmaatschap aan SNN levert momenten op voor belangenbehartiging: te denken valt aan het Noord-Nederland event op 25 maart in Brussel waarbij we aandacht vragen voor thema's als circulaire economie, landbouw, energietransitie en mobiliteit (zie ook actiepunt 2). Ook in de voorbereidingen voor mogelijk nieuwe verkiezingen speelt SNN een rol in de positionering van Noord-Nederland. Als gemeente gaan we hierin ook een rol pakken, zo schrijven we mee aan een verkiezingsinzet vanuit SNN voor de Tweede Kamerverkiezingen. Dit doen we samen met onze SNN-partners. Onderwerpen die daarin terugkomen zijn bijvoorbeeld mobiliteit en Elke Regio Telt. Na de verkiezingen zal er ook meegeschreven worden aan een position paper voor de formerende partijen, op dezelfde punten.</p> <p>In januari 2025 is een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst ondertekend van de R8. Hierbij is ook geregeld dat het voorzitterschap overgedragen is aan de gemeente Land van Cuijk. De gemeente Súdwest-Fryslân ondersteunt Land van Cuijk en zorgt daarmee voor een warme overdracht. Onze burgemeester blijft onderdeel van het AB van de R8.</p> <p>In 2025 is begonnen met een onderzoek naar Europese netwerken waar we als gemeente bij aan kunnen sluiten. In Q2 is besloten dat de gemeente lid wordt van het Europese netwerk POLIS, dat zich richt op mobiliteit. De raad heeft hierover een Actieve Informatie ontvangen.</p>			
2.	<i>We tonen initiatief en nodigen proactief partijen uit die ons kunnen helpen in onze ambities.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In 2025 nodigen we Kamerleden en Europarlementariërs uit om aan te geven wat SWF te bieden heeft en wat we nodig hebben om meer te bereiken. Hiervoor zijn we zichtbaar aanwezig in Den Haag en Brussel. 			
	<p><u>Toelichting:</u> In maart 2025 vonden twee events in Brussel plaats:</p>			

	<p>De provincie Fryslân organiseerde de Fryslândeï met als thema ‘Water’. Tijdens dit event is gesproken met Europarlementariërs om het belang van Noord-Nederland te benadrukken.</p> <p>Daarnaast organiseerde SNN het event ‘Ticket to connect’. Thema van het event was het Meerjarig Financieel Kader van de Europese commissie. Dit is hét moment om aan te geven wat Noord-Nederland op de thema’s circulaire economie, landbouw, mobiliteit en energietransitie kan betekenen. Rondom het event zijn ook gesprekken gevoerd met hoge ambtenaren van de commissie en met Europarlementariërs op bovenstaande thema’s.</p> <p>Rondom het event ‘Ticket to Connect’ is ook contact geweest met Carla Boonstra (Landbou wattaché bij de Permanente Vertegenwoordiging). Afgesproken is dat zij langs komt op 11 juli. In de Berap Q3 ontvangt de Raad hierover een terugkoppeling.</p> <p>Op donderdag 10 april was het afsluitende congres van project Confidence, onze kennisuitwisseling met Denemarken op het gebied van warmtenetten. Hierbij waren veel experts op dit gebied aanwezig, waaronder vertegenwoordigers van gemeenten, BNG, VNG, het ministerie KGG en energiecoöperaties.</p> <p>De samenwerking binnen Confidence heeft een stevig fundament gelegd voor onze warmteaanpak. We passen de opgedane kennis toe in lokale projecten en blijven samenwerken met (inter)nationale partners. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden voor Europese projecten die voortborduren op de geleerde lessen.</p> <p>Er zijn geen werkbezoeken geweest van Kamerleden in Q1 en Q2.</p>	
3.	<p><i>We halen vroegtijdig meer investeringen binnen door een onderscheidend verhaal en heldere keuzes voor werken met water(stof), circulaire economie en een recreatiesector die waarde toevoegt.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We hebben nauw contact met de Rijksoverheid en Europa op de thema’s waterstof, circulaire economie en de recreatiesector. Ook met andere Europese regio’s verkennen we mogelijkheden om samen te werken in Europese projecten. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>In Q1 is een gesprek geweest met het Clean Hydrogen Partnership in Brussel om aan te geven dat wij mogelijk tegen Europese wetgeving aan gaan lopen rondom ‘groene waterstof’. In het gesprek is ook gesproken over een Europese subsidie om meer kennis in te huren rondom waterstof. Dit past bij de faciliterende rol die we als gemeente bepaald hebben.</p> <p>Het event ‘Ticket to connect’ in maart (zie actiepunt 2 voor meer informatie) heeft ook kansen geboden om het gesprek aan te gaan over de thema’s energietransitie en circulaire economie.</p> <p>In maart is ambtelijk ook gesproken over een vervolg op de Deens-Friese samenwerking rondom warmtenetten. We onderzoeken of er een nieuw Europees project opgezet kan worden (zie actiepunt 10 voor meer informatie).</p> <p>Het Europese project ECOBoost is opgestart in maart. De raad heeft hier een Actieve informatie over ontvangen en wordt via de Berap hiervan op de hoogte gehouden. De Kick-off meeting heeft in Q2 plaatsgevonden. Als gemeente leren we veel van dit project, met name dat de opstartfase lang duurt.</p> <p>In oktober 2025 vindt de European Week of Regions and Cities weer plaats. Samen met een regio uit Slowakije, Finland, Zweden en Noorwegen is er een workshop opgesteld rondom het thema ‘weerbare mienskippen’. Begin juli weten we of onze workshop goedgekeurd is. Deze workshop en samenwerking kan uitgroeien tot een nieuw Europees project op dit thema.</p>	

4.	<i>We communiceren ambitieuzer en concreter hoe we een logische hub zijn op de Waterstof-lijn in Nederland.</i>	△		
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • We creëren duidelijkheid over beoogde opbrengsten en effecten en vervolgens de gewenste rol die de gemeente in wil nemen irt waterstof. 				
<u>Toelichting:</u> Er zijn inmiddels zeven marktpartijen geïnteresseerd om een waterstoffabriek in Bolsward te bouwen. Essent heeft aangegeven dat zij de kartrekker wil zijn van dit project en start gesprekken op met de afnemers. De gemeente neemt een faciliterende rol in voor de waterstoffabriek in Bolsward. Daarnaast zet de gemeente haar netwerk in om de haalbaarheid van het project te vergroten. Dit door o.a. subsidies vanuit Europa en Nederland goed in te zetten. De markt pakt het project verder op en de gemeente blijft communiceren over de haalbaarheid en wenselijkheid van waterstof in Bolsward.				
5.	<i>Nagaan mogelijkheden van een regiodeal.</i>			
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Organisatie regiodeal staat. • Aanvraag regiodeal is uitgewerkt in diverse concrete projecten. • Er is in 2025 gestart met de uitvoering van diverse projecten. 				
<u>Toelichting:</u> De regiodeal is in z'n geheel toegekend. Concreet betekent dat vanuit het Rijk een maximale investering van € 17,5 miljoen in onze regio Zuidwest-Friesland. De regiodeal is nu ook formeel een feit. Alle partners hebben ingestemd met het convenant en dit is door de minister ondertekend. Daarmee komen ook de middelen beschikbaar vanuit het Rijk. Op basis van het convenant hebben we verder gewerkt aan een programmaplan dat in maart 2025 is vastgesteld. Vervolgens zijn we in maart onder de nieuwe organisatie met de uitvoering aan de slag gegaan. <i>De eerste projectplannen zijn inmiddels ingediend en projecten opgestart (Versterken Súdwest werkt en Elektrisch varen). De komende periode zal dit verder in een versnelling komen nu de definitieve projectorganisatie ook vormt krijgt.</i>				
6.	<i>Energie en financiering inzetten in onze ontwikkelkracht in de stedelijke zone (Sneek en Bolsward) en de IJsselmeerkust incl. de Afsluitdijk. De gemaakte bestuurlijke afspraken zijn daarin leidend. Waar mogelijk willen we op de Afsluitdijk aanhaken op kansen en inzetten op versnelling van projecten.</i>			
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> Algemeen <ul style="list-style-type: none"> • Gebiedsagenda's en plan van aanpak verbetering stads en dorpskernen • Bezoeken aan de binnenstad duren langer en er wordt meer besteedt • Binnensteden worden dynamischer en (economisch) aantrekkelijker Stedelijke zone Sneek-Bolsward <ul style="list-style-type: none"> • (Integrale) strategisch ruimtelijke visie voor Sneek • Visie binnenstad Sneek • Visie Spoorzone Veemarktterrein • Integrale wijkaanpak Sperkhem in Sneek • Aanpak Flexaterrein/Oppenhuizerweg • Integrale aanpak binnenstad Bolsward • Ontwikkeling Sporthart Bolsward • Ontwikkeling van een bedrijventerrein (opstarten voorbereidende processen) 				

	<p>IJsselmeerkust inclusief Afsluitdijk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versterken Friese IJsselmeerkust - Mokkebank Laaksum, It Soal Workum (strekdam), Stoenckherne, Strand Hindeloopen • Buitenhaven Makkum • Toekomstbestendige stranden • Langzaam verkeerverbinding Kornwerderzand-Lemmer • Verhaallijnen cultuurhistorie <p>Greidhoeke en Lege Geaën</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diverse (woningbouw) ontwikkelingen in verschillende kernen
	<p><u>Toelichting:</u> De ruimtelijke strategie Sneek is in voorbereiding en het concept zal voor de zomervakantie aan de raad worden aangeboden voordat het de zienswijze procedure ingaat. De definitieve vaststelling is in december van dit jaar voorzien. Hierbij wordt aandacht besteed de ruimtelijke strategie tot 2050 en het blauwe DNA van Sneek. Verder worden perspectieven geschetst ten aanzien van toekomst bestendige water- en bodemsystemen en ordelijke stedelijke netwerken. En het perspectief van een leefbare woon, werk en winkelstad.</p> <p>Parallel hieraan wordt gewerkt aan uitvoeringsprogramma's van twee sleutelgebieden te weten Binnenstad en Spoorzone-veemarkt. Voor de andere sleutelgebieden komen de uitvoeringsprogramma's op een later moment waarbij wij na vaststelling van de eerste twee prioriteit geven aan het gebied Harinxmaland.</p> <p>Dit jaar wordt gestart met de voorbereidingen van een integrale aanpak voor de wijk Sperkhem. Deze aanpak is ook onderdeel van de regiodeal. Op korte termijn wordt ingezet op fysiek onderhoud en het aanpakken van maatschappelijke opgaven, op middellange termijn op de sociale en fysieke inrichting van de wijk. Op lange termijn wordt gewerkt aan antwoorden op klimaatverandering en de energietransitie. Bij fysieke ingrepen kan gedacht worden aan het bevorderen van veilige routes: door bijvoorbeeld plekken te verbinden met veilige en toegankelijke routes wordt het gemakkelijker om op pad te gaan voor senioren en mensen die slecht ter been zijn. Bij sociale interventies gaat het onder andere om het verbinden van bestaande initiatieven (organisaties, groepen of individuen), het creëren van ontmoetingsplekken en het bieden van preventieve zorg en ondersteuning.</p> <p>Voor Bolsward werken we op dit moment aan een samenhangende aanpak voor de binnenstad. In samenspraak met de in de stad aanwezige werkgroepen maken we helder waar we de komende tijd met elkaar op in willen zetten. Daarnaast wordt in deze periode ook duidelijk hoe we met de verschillende ontwikkelingen binnen Bolsward West waaronder het faciliteren van een waterstoffabriek en de mogelijke aanleg van een bedrijventerrein om willen gaan.</p> <p>Voor de IJsselmeerkust zitten de meeste projecten uit het programma Versterken Friese IJsselmeerkust (VFIJ) in de uitvoeringsfase. De aanbesteding voor de strekdam It Soal Workum heeft plaatsgevonden en de uitvoering start in 2026. Het project Makkumer Noordwaard is in Q2 afgerond waarbij een aantal erosiemaatregelen uitgevoerd zijn. Het uitvoeringsprogramma Friese IJsselmeerkust met de uitkomsten van de verkenningen krijgt dit jaar een vervolg. De komende periode zullen we dit nader invullen en concretiseren.</p>
7.	<p><i>Lokale Democratie.</i></p>
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het versterken en vernieuwen van de lokale democratie in het licht van maatschappelijke opgaven. • We creëren hierdoor beter betrokken inwoners, toegeruste politieke ambtsdragers, een responsieve ambtelijke organisatie en een weerbaar bestuur.

	<p><u>Toelichting:</u> Op 8 mei is de startnotitie inwonersparticipatie door de gemeenteraad vastgesteld. In deze startnotitie omschrijven we de stappen die we nemen om tot een gedragen participatieverordening te komen. Op 2 juli volgt een opiniërende bijeenkomst met de raad. Daarna zal er worden geschreven aan een bondig visiedocument en de uiteindelijke verordening. Deze moet vóór 1 januari 2027 worden gepubliceerd. In de tussentijd worden er dagelijks stappen gezet om de kwaliteit van inwonersparticipatie te verbeteren en wordt er gewerkt aan praktische gereedschappen en hulpmiddelen om de ambtelijke organisatie te ondersteunen bij inwonersparticipatie.</p>			
8.	<p><i>Elke collegelid draagt vanuit zijn of haar portefeuille bij aan het verder vorm geven en realiseren van het akkoord.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Het college werkt vanuit het principe van een collegiaal bestuur en een actieve bijdrage aan zijn/haar portefeuille, waarbij men zich inzet voor de ambities. 			
	<p><u>Toelichting:</u> In ieder collegebesluit wordt aandacht besteed aan het coalitieakkoord. In een aparte paragraaf in collegevoorstellen wordt beschouwd of en hoe het voorstel bijdraagt aan het coalitieakkoord. Daarnaast werkt het college vanuit het principe van een collegiaal bestuur door in gezamenlijke verbondenheid te sturen op inhoud.</p>			
9.	<p><i>We willen onze eigen middelen (waaronder ontwikkelfonds) nadrukkelijk gebruiken om als hefboom/cofinanciering te gebruiken om kansen in onze gemeente te benutten.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We werken in 2025 aan de uitvoering van de regiodeal. Hiermee koppelen we middelen vanuit de regio aan middelen en inzet vanuit het Rijk. Er is een start gemaakt met diverse projecten binnen de regiodeal Zuidwest-Friesland waarmee we rijksmiddelen koppelen aan onze eigen middelen. Er worden onder de vlag van Leader diverse projecten uitgevoerd waarmee we gemeentelijke middelen koppelen aan Europese en provinciale middelen. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Met de toekenning van zowel Leader als de regiodeal hebben we volop mogelijkheden onze middelen te verbinden aan zowel Rijks, als Europese middelen. Leader loopt en hierop kunnen vanuit de Mienskip goede plannen worden ingediend. De eerste ronde heeft hiervan inmiddels plaatsgevonden. De raad is 16 april door de Leader-organisatie geïnformeerd over de projecten die vanuit Leader zijn gefinancierd. Zie ook punt 5: regiodeal. De raad heeft in februari 2025 ingestemd met herijkte kaders voor het ontwikkelfonds.</p>			
10.	<p><i>We gaan actief op zoek naar cofinanciering om onze doelen te realiseren. Daarvoor zien we nationale (zoals regiodeals) en Europese subsidies als kansrijke opties.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We blijven in goed contact met het Rijk en andere Europese regio's om kansen en mogelijkheden te identificeren en te benutten. Daarnaast verkennen we deelname aan een Europees netwerk met onder meer als doel subsidiemogelijkheden te krijgen door deel te nemen aan een project dat de ambities van SWF helpt realiseren. 			
	<p><u>Toelichting:</u> De raad heeft een Actieve informatie ontvangen over het goedgekeurde Europese project ECOboost. De organisatie is druk bezig met de voorbereidingen en wordt bijgepraat over de voorwaarden en de werkwijze van het Europese subsidieprogramma.</p> <p>De gemeente onderzoekt een vervolg op de Fries-Deense samenwerking in het project Confidence. Kern van het Europese project zou dan het ontwikkelen van kennis over betaalbare warmtenetten zijn. Voorwaarde van de mogelijke subsidie is dat het een samenwerking betreft</p>			

	<p>tussen vier regio's uit verschillende landen. Deze aanvraag krijgt in de loop van 2025 meer vorm.</p> <p>Zoals te lezen is in actiepunt 1, zijn we in Q2 lid geworden van het Europese netwerk POLIS, dat zich richt op mobiliteit. De raad heeft hierover een Actieve Informatie ontvangen.</p> <p>De gemeente is benaderd om deel te nemen in een Horizon-aanvraag, een onderzoek naar wat een digitale tweeling (digital twins) kan betekenen plattelandsontwikkelingen. Hierbij wordt een digitale scan gemaakt van ons landelijk gebied waarbij we verschillende scenario's kunnen berekenen en wat de effecten zijn. Er zijn veel voorbeelden van digital twins in steden waarbij geëxperimenteerd kan worden met meer groen en wat dit betekent voor de temperatuur. Digital twins in het landelijk gebied is een relatief nieuw concept. Onderdeel van het onderzoek is ook om erachter te komen wat de meerwaarde kan zijn. Op dit moment wordt onderzocht of we als gemeente aan kunnen/willen sluiten.</p> <p>Als laatste is de gemeente ook benaderd rondom een Interreg A-aanvraag (Nederland-Duitsland samenwerking). Hierbij worden de unieke kenmerken van ons cultureel landschap gedeeld met jongeren. Doelen van het project zijn bijvoorbeeld meer bewustwording van ons cultureel landschap onder jongeren, maar ook nieuwe vormen van participatie. Op dit moment onderzoeken we of we partner kunnen worden in dit project.</p>			
11.	Onderzocht wordt hoe de raad meer grip kan krijgen op de programmabegroting.			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <p>We geven raadsleden meer grip geven op de programmabegroting door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het smarter formuleren van doelstellingen; • het zoveel mogelijk rapporteren met behulp van indicatoren/te behalen resultaat. <p>We ondersteunen de raadsleden bij de behandeling van de programmabegroting door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een snellere beantwoording van technische vragen; • een technische uitleg over de programmabegroting (via een kennissessie). 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Er zijn al forse stappen genomen inzake het smarter formuleren van doelstellingen. Samen met de audit commissie vindt de verdere doorontwikkeling plaats (geldt ook voor de andere producten vanuit de Planning en Control Cyclus). De recente ontwikkeling is het transparant presenteren van de kansrijke sporen.</p>			

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Dienstverlening			
12.	<i>We versturen leesbare en begrijpelijke brieven. In plaats van afstandelijke communicatie is er een telefoongesprek of ontmoeting tussen inwoners en gemeente.</i>			△
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nulmeting - waar staan we in 2025? 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De gemeente Súdwest-Fryslân wil dat inwoners onze brieven in één keer begrijpen. We schrijven daarom zoveel mogelijk op taalniveau B1. Dit niveau is begrijpelijk voor zo'n 80% van de inwoners. Duidelijke communicatie verlaagt drempels, vergroot het vertrouwen in de overheid en maakt onze dienstverlening toegankelijker. Bovendien bespaart het tijd en geld als onze boodschap direct duidelijk is.</p>			

Om dit structureel te verbeteren, ligt er een plan van aanpak, verdeeld over drie fases:

- **Fase 1 (Q1-Q2 2025):** Kick-off en bewustwording
- **Fase 2 (Q3-Q4 2025):** Activering en implementatie
- **Fase 3 (2026):** Borging en optimalisatie

Verwacht resultaat:

- 95% van de top 50 brieven op B1-niveau
- Alle schrijvende teams in de organisatie hebben een taalambassadeur
- Er is een tool beschikbaar voor medewerkers
- Meer kennis en bewustzijn in de organisatie
- Minder vragen bij het KCC

Voortgang Fase 1 (kick-off en bewustwording)

- Een tweejarige interne bewustwordingscampagne is gestart. Slogan van de campagne: 'Goed verhaal, lekker kort'. Middelen (videocontent, banners, flyers) zijn/worden gefaseerd verspreid vanaf juni.
- Een interne ambassadeursgroep is opgezet. Deze bestaat nu uit 11 medewerkers en breidt nog uit. Een eerste interne bijeenkomst heeft in mei plaatsgevonden.
- Team communicatie test de Klinkende Taal-tool. Bij positieve ervaringen schaffen we de tool aan voor de hele (schrijvende) organisatie in Q3. Voorbereidingen voor aanschaf en implementatie zijn getroffen. Ondertussen verkennen we alternatieven via AI.
- Meerwaarde van deelname aan de Direct Duidelijk Deal van het Rijk wordt verkend.
- Inventarisatie en verbetering van standaardbrieven en het laten testen van brieven door inwoners is verplaatst naar fase 2 (Q3-Q4) van het project.
- Met het Leerhuis zijn nieuwe afspraken gemaakt over het aanbieden van basistraining B1 schrijven en een (nieuwe) opfriscursus voor medewerkers.

13. *In de communicatie speciale aandacht voor laaggeletterden.*

Indicatoren/te behalen resultaat:

- We zetten communicatie in om de laaggeletterden nog beter te kunnen bereiken.

Toelichting:

Laaggeletterdheid heeft grote gevolgen voor het dagelijkse leven van veel inwoners. Zij hebben vaak problemen op het gebied van werk, geldzaken en gezondheid. De doelstelling van Súdwest-Fryslân is om laaggeletterdheid te verminderen, voorkomen en er rekening mee te houden in onze dienstverlening. Iedereen moet mee kunnen doen, ook bij ons in de gemeente. Dit betekent ook dat je als gemeente je eigen communicatie naar inwoners helder en begrijpelijk moet houden.

Wat is er tot nog toe allemaal gedaan?

- Interne campagne Brievenwasserette
- Training laaggeletterdheid aan teams in de organisatie
- Bedrijfsbezoeken met als thema Laaggeletterdheid.
- Thema-avonden voor werkgevers over verzuim, met aandacht voor geldzorgen en laaggeletterdheid
- Bespreken van brieven met taalambassadeurs van Stichting ABC.
- Audit voor het Digitaalhûs (onderdeel van de Bibliotheek en van de ketenaanpak laaggeletterdheid).
- Aangesloten bij provinciaal overleg laaggeletterdheid, samen met gemeentes Leeuwarden, Smallingerland en Heerenveen.
- Maandelijks ketenoverleg Laaggeletterdheid met partners als Firda, de Bibliotheek en Soco.
- Training gespreksvaardigheden voor ondernemers (oa over laaggeletterdheid)
- Binnen de werkgroep 'Grip op verzuim' staat laaggeletterdheid opnieuw op de agenda bij verschillende organisaties.

	<p><u>Wat gaan we de komende periode doen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Externe campagne Brievenwasserette in samenwerking met SWF Tichtby en de bibliotheek Mar en Fean (start in juni 2025) • Voorlichtingsbijeenkomst voor medewerkers van Sociaal Collectief, samen met een taalambassadeur. 			
14.	<p><i>Brieven en communicatie van de gemeente wordt getest door een burgerpanel op begrijpelijkheid.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We onderzoeken of een burgerpanel een aanvullend instrument kan zijn om onze brieven te testen op begrijpelijkheid. 			
	<p><u>Toelichting:</u> In het project Begrijpelijk Schrijven is het testen van brieven door inwoners opgenomen als actiepoint in fase 2 (Q3-Q4 van 2025). Het opzetten van een burgerpanel is een bredere vraag die verkend wordt door Team Communicatie en Team Dienstverleners samen (met de beleidsadviseur inwonerparticipatie). Met de klantarena's is ervaren hoe inwoners bevroegd kunnen worden op verschillende thema's. Omdat dit waardevol maar tevens arbeidsintensief is, is duidelijke visie en een meerjarenplan voor het opzetten van een gemeentebreed Burgerpanel wenselijk. Indien er in Q3 geen ambtelijke voortgang mogelijk is in het opzetten van een gemeentebreed burgerpanel (door budget of capaciteit), worden standaardbrieven op een alternatieve wijze getest. Bijvoorbeeld door een testpanel dat alleen ingezet wordt voor het testen van brieven. Of door standaardbrieven te voorzien van een testformulier (enquête).</p> <p>In 2024 startte de brievenwasserette waarmee we waardevolle inzichten kregen over de begrijpelijkheid van de brieven die de gemeente stuurt naar inwoners. Hierbij werkten we samen met taalambassadeurs van Stichting ABC (dit zijn laaggeletterde inwoners). Zij analyseerden onze brieven en op basis van hun feedback zijn brieven herschreven in begrijpelijke taal op taalniveau B1.</p>			
15.	<p><i>Verbeteren van de website.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Een gemeentelijke hoofdwebsite die voldoet aan de normen van het besluit digitale toegankelijkheid (wcag 2.1, niveau AA). • Vaststellen en uitdragen van beleid met betrekking tot het publiceren van digitaal toegankelijke online content/inhoud. 			
	<p><u>Toelichting:</u> In de eerste helft van 2025 werkten we aan ons ambitieniveau voor digitale toegankelijkheid. Onze website voldoet inmiddels aan niveau B van de WCAG-richtlijnen. We werken toe naar niveau AA. Zo zorgen we ervoor dat onze website in de toekomst nog toegankelijker en begrijpelijker wordt. Livechat en beeldbellen zijn inmiddels aan onze website toegevoegd, maar daarmee zijn onze ambities op het gebied van toegankelijkheid nog niet afgerond.</p> <p>Verbeteren is een continu proces De website wordt dagelijks verbeterd. Natuurlijk op het gebied van toegankelijkheid (WCAG), maar ook qua techniek, structuur en content. We gebruiken statistieken en klantvragen om de site slimmer in te richten. Door klikgedrag en zoekopdrachten te analyseren, verbeteren we onder meer de menustructuur en zoekfunctie. Daarnaast controleren we elke dag of links nog werken en checken we altijd of content toegankelijk en begrijpelijk gepresenteerd wordt - ook voor mensen die hulpmiddelen gebruiken (zoals een voorleesfunctie).</p> <p>In Q2 is begonnen met het voorbereiden van een grote verbeterslag die zorgt voor een nog gebruiksvriendelijkere en toegankelijke website. De volgende kaders staan hierbij centraal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mobiele ervaring eerst - De meeste bezoekers bekijken de website via een smartphone. • Wettelijke kaders - Denk aan digitale toegankelijkheid (WCAG), Archiefwet, SDG, Wet Digitale Overheid en de Privacywet. 			

	<ul style="list-style-type: none"> Herkenbare uitstraling - De site sluit aan op de vernieuwde huisstijl van Súdwest-Fryslân. 			
16.	<i>Berichtgeving in lokale media stimuleren.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We zetten de gemeentekatern in de Groot Sneek en Groot Bolsward-IJsselmeerkust door. Dat betekent dat we ook komend jaar maandelijks ten minste vier pagina's vullen met nieuws vanuit de gemeente. Daarnaast worden nog twee pagina's gevuld specifiek met nieuws voor ondernemers. We plannen tenminste één keer in het jaar een onderhoudsgesprek met lokale media om te horen hoe het gaat, wat beter kan en hoe we elkaar kunnen helpen. We schrijven persberichten die media indien gewenst kunnen overnemen om zo ook ondanks de inkrimping lokale en regionale media van informatie en nieuws te blijven voorzien. We voorzien persberichten waar mogelijk met ten minste één bruikbare foto. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De vaste gemeentepagina's in Groot Media zijn elke editie goed gevuld. In 2025 zijn hierover nieuwe afspraken gemaakt. De teksten die wij schrijven voor de krant worden ook online gepubliceerd onder 'Gemeentenieuws'. Dit vergroot ons lokale bereik. Regelmatig gunnen we de lokale kranten een primeur of enige publicatie, zoals het artikel over overlast van jeugd. Hiermee geven we lokale media de kans zich te onderscheiden van regionale en landelijke media.</p> <p>De samenwerking met de andere twee lokale kranten verloopt positief, ondanks de inkrimping van de redactie door Mediahuis. Bezorging en bereik blijven aandachtspunten, maar liggen buiten onze invloedssfeer. We blijven hierover met Mediahuis in gesprek. De eindredacteur van Mediahuis wil dat we vanuit de gemeente Súdwest-Fryslân meedenken over de toekomst van de lokale kranten en start hiervoor later dit jaar een projectgroep op.</p> <p>De experimentele samenwerking tussen Groot Media en Omroep Súdwest heeft tijdelijk gezorgd voor een toename en kwaliteitsverbetering van aanbod en programmering (o.a. met programma's van Joey Hereman). De samenwerking is afgerond krijgt geen vervolg. Omroep Súdwest heeft een bestuurswissel gehad en het huidige bestuur breidt met hulp van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek gestaag uit. De lokale omroep geeft aan dit jaar met een plan te komen. In juni 2025 is de laatste aanvraagronde van de subsidieregeling 'Professionalisering Lokale Publieke Media Instellingen. Streekomroepen kunnen in aanmerkingen komen voor tweejarige subsidie. In Nederland is 40 miljoen euro beschikbaar voor 80 toekenningen. In Súdwest-Fryslân is vooralsnog geen concurrerende partij. Met de lokale Omroep en het Stimuleringsfonds zijn we goed in gesprek over de toekomst en het aanvraagproces. Waar mogelijk tippen we de redactie actief over lokaal nieuws of nodigen we hen uit bij een activiteit aanwezig te zijn.</p> <p>Al 3 jaar werken we mee aan een traineeprogramma van de regionale media (Friesch Dagblad, LC en Omrop Fryslân). We verzorgen een masterclass gemeentepolitiek en lokale journalistiek voor de trainees en zij wonen een raadsvergadering bij. Het traineeship is beëindigd en is vervangen door een minor Friese journalistiek van NHL Stenden. De masterclass is opgenomen in het programma van de minor.</p>			
17.	<i>Inwoners en ondernemers in nood weten de regelingen en mogelijkheden te vinden door een actieve rol vanuit de gemeente. Niet met ingewikkelde formulieren, maar een direct telefoonnummer en een Whatsapp service.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Voor dit actiepunt verwijzen we naar actiepunt 43 van het programma Sociaal 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Zie voor nadere toelichting actiepunt 43, onderdeel Sociaal</p>			

18.	<i>Vrije inloop voor inwoners in het gemeentehuis voor het maken van afspraken.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We zorgen ervoor dat inwoners zonder afspraak altijd welkom zijn in het Súdwesthûs en terecht kunnen bij de snelservicebalies of inloopsprekuren (bijvoorbeeld van SWF Tichtby). 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>In het Súdwesthûs kan men altijd zonder afspraak terecht bij de balies van de snelservice en inloopsprekuren (bijvoorbeeld van SWF Tichtby).</p>			
19.	<i>Het beschikbare bedrag voor de versterking van de dienstverlening wordt breed ingezet gericht op het vergroten van de menselijke maat in, ontwikkeling van professionals en systematisch leren, om daarmee de nodige structurele verbeteringen door te voeren.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Inwoners kunnen middels Live-chat en beeldbellen in contact komen met de gemeente. • Door onze dienstverlening te verbeteren en de klanttevredenheid te verhogen, werken we aan het herstel van vertrouwen in de overheid. • We werken vanuit het gedachtengoed positieve gezondheid. • Inwoners die vragen hebben over ‘producten’ van de belastingdienst of hulp nodig hebben bij het invullen van formulieren kunnen (op gezette tijden) langskomen bij het steunpunt van de belastingdienst in het Súdwesthûs. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Na een inhoudelijke behandeling in de commissie Bestjoer & Finânsjes, is in de gemeenteraad van 14 maart 2024 ingestemd met de “Aanpak en doorontwikkeling dienstverlening dichtbij”. Tot en met 2027 is een bedrag beschikbaar gesteld van € 2.712.000 (de POK-middelen). Er ligt een bestedingsplan tot en met 2027 ter hoogte van een bedrag van € 1.397.915 (SWF Tichtby en Sociale Raadslieden en training positieve gezondheid). Het resterende bedrag € 1.314.085 is evenwichtig ingezet in het Integrale bestedingsplan, opgeleverd juni 2025. Het bestedingsplan zet in op structurele verbeteringen in de gemeentelijke dienstverlening. Het plan sluit aan op andere ontwikkelingen zoals digitale toegankelijkheid, duidelijk schrijven, 1loket gedachte, dichtbij en professionalisering.</p> <p>In Q3 starten we met het ontwikkelen van een nieuwe, integrale visie op dienstverlening. Deze visie haakt aan op het Omnichannel traject en de input van inwoners en ondernemers uit de klantarena’s. Naast dat de visie handvaten biedt om de dienstverlening verder te verbeteren, biedt het ook kansen om dienstverlening in het ‘DNA’ van de organisatie te krijgen.</p> <p>Na het vaststellen van de visie wordt er een onderzoekstraject opgestart naar de impact van SWF Tichtby en Sociale Raadslieden (zie ook Programma Sociaal Domein punt 34 en 40). SWF Tichtby gaat door met de succesvolle aanpak om het bereik van de minimaregelingen te verhogen. We maken daarbij gebruik van inlooptmomenten verspreid over de hele gemeente, belacties, veel communicatie en een datagerichte aanpak. Onze medewerkers (ervaringsdeskundigen) maken de verbinding met de inwoner en werken samen met de inwoner aan maatwerkoplossingen. Drie medewerkers hebben onlangs de training voor energiecoach afgerond, waardoor we de dienstverlening aan onze inwoners verder verbreden.</p>			
20.	<i>Digitale dienstverlening moet mensen echt verder helpen, persoonlijk en dichtbij. Geen paarse krokodillen of met een kluitje in het riet. Er moet te alle tijde een telefoonnummer en mailadres beschikbaar zijn om ergens in geval van spoed contact over op te nemen.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We werken aan een gebruiksvriendelijke klantervaring waarbij men niet van het kastje naar de muur wordt gestuurd (omnichannel). Daarbij kunnen inwoners via een online platform de status en voortgang van persoonlijke zaken inzien. Dit alles is zoveel als mogelijk bruikbaar 			

	(toegankelijk) voor mensen met een functiebeperking als voor mensen zonder functiebeperking.
	<p>Toelichting: We willen niet alleen ‘pleisters plakken’, maar gaan voor een duurzame verbetering van onze dienstverlening. Verbeteren van onze telefonische bereikbaarheid is onze eerste prioriteit. Om de bereikbaarheid structureel te verbeteren en goed te monitoren, nemen we telefonische bereikbaarheid vanaf Q2 op in de managementrapportages. Op basis van de rapportages worden verbeterplannen opgesteld.</p> <p>Begin 2025 zijn we gestart met het uitwerken van een Omnichannel strategie. Omnichannel heeft als doel om onze klantcontactkanalen naadloos op elkaar aan te laten sluiten, zodat inwoners en ondernemers via de verschillende kanalen dezelfde dienstverlening ervaren.</p> <p>Onderdeel hiervan zijn drie klantarena’s welke in Q1 zijn georganiseerd. In deze arena’s hebben inwoners en ondernemers hun ervaringen met onze dienstverlening gedeeld op het gebied van openbare ruimte, vergunningen en WMO/minima. Naast dat dit veel verbeterpunten voor onze dienstverlening oplevert, gebruiken we deze input in de Omnichannel strategie. De eerste ‘analyse’ fase is opgeleverd. Deze geeft input en uitgangspunten voor de strategie.</p> <p>In juni 2025 is de e-dienst geboorteaangifte online gegaan. 9 van de 11 e-diensten zijn nu aangesloten en digitaal beschikbaar. De resterende twee diensten worden in 2025 aangesloten.</p>

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Veiligheid			
21.	<i>We investeren in preventie en willen met andere partners meer zichtbaar zijn in de wijken en dorpen.</i>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We richten ons op diverse zaken betreffende de volgende onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ondernijning ○ Zorg en Veiligheid ○ Veilige Wijken en Kernen ○ Digitale Veiligheid 			
	<p>Toelichting: In het kader van de begrotingsdoelstellingen is een aantal prioritaire veiligheidsmaatregelen - aansluitend op het IVP- vastgesteld.</p> <p>Ondernijning: De bestrijding van ondernijning blijft een kernpunt binnen het veiligheidsbeleid. De aanpak is recent opnieuw geprioriteerd in de lokale Driehoek (burgemeester, politie en Openbaar Ministerie). We richten ons nu op het weerbaar maken en houden van ons platteland. Samen met het RIEC Noord-Nederland maken we een interactieve kaart van de kwetsbaarheden in ons buitengebied. Ons buitengebied leent zich ook voor georganiseerde criminaliteit zoals drugslabs of illegale opslag. We zetten samen met politie en handhaving in op preventieve maatregelen, zoals het verbeteren van de signaleringsfunctie en het versterken van de samenwerking met agrarische ondernemers, LTO noord en onze inwoners. De aftrap hiervoor is in oktober 2025 met een brede bijeenkomst. In het verlengde hiervan ontwikkelen we trainingen voor onze toezichthouders en wijkagenten in het herkennen, rapporteren en muteren van ondernijnende criminaliteit. Bovenstaande analyse wordt hiervoor als leidraad gebruikt om inzet en capaciteit gebiedsgericht en duurzaam in te zetten. Daarnaast volgt er met deze Berap een begrotingswijziging voor de inzet van de Wet BIBOB.</p>			

Zorg en veiligheid:

Vanuit zorg en veiligheid blijven we werken aan een functionerende samenwerking waarbij interventies en maatwerk centraal staan. Onderdeel hiervan is de Persoonsgerichte Aanpak (PGA). Het PGA-overleg is gericht op 18-plussers en vindt eens per vier weken plaats. Samen met de politie worden personen met onbegrepen gedrag besproken die in negatieve zin in beeld zijn. De aanpak is structureel en geeft goed zicht op de meest overlastgevende personen. Om die reden en kunnen we tijdig de juiste (preventieve) maatregelen treffen om overlast te beperken.

Daarnaast wordt er nauw samengewerkt met het sociaal domein en andere partners om de verbinding tussen zorg en veiligheid te versterken. Sinds januari 2025 vindt er ieder kwartaal ook op management niveau een overleg plaats. Dit overleg richt zich op het volgen van de voortgang en het waar nodig bijsturen van beleid en uitvoering. Onderdeel van de samenwerking is ook de integrale aanpak jeugdoverlast. De afgelopen periode is hier zowel preventief als repressief op ingezet. Op diverse hotspot locaties in Sneek zijn controles uitgevoerd met als doel het onveiligheidsgevoel weg te nemen. Voor de lange termijn wordt samen met zorg, school en hulpverlening gekeken naar een duurzame aanpak op maat. [Hiervoor is op 11 juni jl. een bestuurlijke bijeenkomst georganiseerd waarbij ook scholen nauw betrokken worden in de vervolgaanpak.](#)

Veilige wijken en kernen:

Vanuit crisisbeheersing werken we zoveel mogelijk risico gericht. De vaartuigoefening is daar een goed voorbeeld van. Onze gemeente kent een relatief hoog risico m.b.t. calamiteiten op het openbare (vaar) water. In samenwerking met Brandweer Fryslân wordt er elk jaar een vaartuigoefening georganiseerd waarbij alle ketenpartners zijn aangesloten. Gemeente Súdwest-Fryslân is, conform de afgesproken taakomschrijving bevolkingszorg, vertegenwoordigd voor de opvang van slachtoffers, crisiscommunicatie en leiding & coördinatie van de gemeentelijke processen.

Aan ons crisisdraaiboek wordt een deeldraaiboek cyberveiligheid toegevoegd. Bestaande processen worden conform de landelijke crisisstructuur verwerkt in een separaat draaiboek inclusief een beschrijving van scenario's. Het draaiboek wordt opgeleverd in samenwerking met de collega's van I&A.

[In Q2 heeft er een multidisciplinaire tabletop oefening plaatsgevonden. De deelnemers doorliepen een scenario waarbij een grote overstroming werd gesimuleerd. Los van de grote oefening zijn ook weer reguliere trainingen gegeven over verschillende veiligheidsscenario's aan ons KCC en andere interne deelnemers van onze crisisorganisatie.](#)

[In juni 2025 werd de NAVO top in Den Haag gehouden en de politie heeft de gemeenten verzocht terughoudend om te gaan met vergunningverlening voor nieuwe evenementen en evenementen waarbij op voorhand politie inzet wordt verwacht. In de gemeente Súdwest-Fryslân konden en kunnen aangevraagde evenementen doorgaan, een enkele keer met de inzet van extra beveiliging. Er zijn in Q2 geen vergunningen geweigerd met als reden verminderde politie inzet vanwege de NAVO top. De Sneekweek wordt steeds verder overgedragen aan de stichting Sneekweek, voor 2025 heeft dit met name betrekking op de kermis. De uitvoeringsregels evenementen zijn in het tweede kwartaal geëvalueerd en worden bijgesteld waar nodig en wenselijk.](#)

Deelname aan de Town Deal Krachtige kernen, Agenda Stad.

[Hoe kunnen overheid en dorpsgemeenschappen beter met elkaar optrekken waar het gaat om ingewikkelde vraagstukken waar onrust en ongenoegen op de loer liggen? En hoe kan de overheid daarbij de ideeën en behoeften van inwoners beter tot hun recht laten komen om vertrouwen in de overheid te bevorderen en de lokale samenleving te versterken? Daarover gaat het in de Town Deal Krachtige Kernen, een samenwerking tussen elf gemeenten, drie ministeries en twee kennis- en netwerkorganisaties, die op dinsdag 22 april is ondertekend.](#)

[Binnen deze weerbaarheidsopgave gaan we als gemeente aan de slag met het mobiliseren van de gemeenschapskracht die er bestaat in de 89 kernen, om hen weerbaar te maken tegen crises, rampen en bedreigingen. Hoe kunnen overheden en inwoners constructief omgaan met](#)

ongenoegen en weerstand, terwijl tegelijkertijd de weerbaarheid van inwoners moet worden vergroot? Het bevorderen van een cultuur van samenwerking, vertrouwen en gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen de lokale overheid en de mienskip is van belang, zodat beide partijen effectiever kunnen samenwerken in tijden van crisis, maar ook in de dagelijkse bestuurlijke en maatschappelijke processen. Best practices worden landelijk opgeschaald zodat andere dorpskernen en wijken hier hun voordeel mee kunnen doen.

Aanvullend op de Town Deal is de onderstaande driedeling onder de aandacht binnen de weerbaarheidsopgave:

1. Bestuurlijke veerkracht;
2. Institutionele veerkracht;
3. Maatschappelijke veerkracht.

Digitale veiligheid

Vanuit crisisbeheersing zijn we bezig om de digitale weerbaarheid te vergroten door het aanbieden van oefeningen voor crisisfunctionarissen, directie, bestuur en onze specialisten. Vorig jaar hebben we een crisisoefening GRIP 3 georganiseerd. Deze oefening willen we een vervolg geven door deel te nemen aan een grootschalige Landelijke oefening in het najaar van 2025.

Overige zaken (going concern)

Accountantskosten

De eindcontrole voor de jaarrekening 2024 heeft in het eerste half jaar van 2025 plaatsgevonden. Het is nu al duidelijk dat de externe controlekosten (de accountantskosten) zullen stijgen enerzijds door de indexering (inflatie), maar anderzijds vooral door het jaarlijks nog steeds toenemende aantal specifieke uitkeringen. Bij elke specifieke uitkering hoort namelijk een eigen set aan regels en voorschriften en een externe accountantscontrole aan de hand van een door het Rijk vastgesteld normenkader. De accountantskosten zullen daardoor op basis van de huidige inschatting leiden tot circa € 34.000 kosten boven het begrote bedrag.

Tussenstand onrechtmatigheden aanbestedingen 2025

Er is met de gemeenteraad afgesproken dat in de bestuursrapportages periodiek wordt gerapporteerd over de verwachte onrechtmatigheden ten gevolge van inkoop en aanbestedingen die niet voldoen aan Europese wet- en regelgeving.

De voorlopige tussenstand is dat het aantal fouten verder zal dalen ten opzichte van eerdere jaren. Er wordt ingeschat dat er circa € 0,8 miljoen aan fouten zullen optreden. Het bedrag aan onrechtmatigheden wordt veroorzaakt door doorlopende fouten uit voorgaande jaren, namelijk de schoonmaakwerkzaamheden (€ 0,55 miljoen) en de schoonmaak van opvanglocatie Galamadammen (€ 0,2 miljoen), welke niet Europees zijn aanbesteed. Er wordt gewerkt aan oplossingen, in de Rechtmatigheidsverantwoording van het college bij de jaarrekening 2025 zal hierover nader worden gerapporteerd.

Inhuur personeel

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het soms lastiger om aan nieuw personeel te komen. Hiervoor worden vakspecialist ingehuurd. Dit is iets waar alle gemeenten mee te maken hebben. Omdat het werk wel door moet gaan en de kwaliteit op orde moet blijven. In onderstaand overzicht is ook de inhuur opgenomen van bijzondere werkzaamheden die de reguliere taken overstijgen, zoals bijvoorbeeld inhuur ten behoeve van de opvang van Oekraïners. Dit verklaart bijvoorbeeld het hoge bedrag aan inhuur bij team Ondersteuning van de keten Sociaal Domein.

Voornemens om een deel van het personeel wat ingehuurd wordt in dienst te nemen, inmiddels is dit voor enkele al van toepassing. Bij de inhuur waar dit nog speelt (inhuur die we graag bij ons in dienst zouden willen hebben), is men actief bezig om deze in dienst te krijgen bij afloop contract. Dit maakt onderdeel uit van de te realiseren opgaaf 'Optimalisatie personele inzet, minder inhuur' bij de Kansrijke Sporen (in Q1 is daarvan breed in de bedrijfsvoering € 0,9mln gerealiseerd).

In vergelijking tot de Bestuursrapportage 2024 (stand 1 juli 2024) is de inhuur in totaliteit € 1,2 miljoen lager inclusief seizoenskrachten. Een nadere analyse volgt in de volgende rapportage.

Op de volgende pagina treft u een overzicht aan van inhuur tot boekingsdatum 1 juli 2025.

Financieel overzicht inhuur

Keten	Afdeling	Soort	Som van Bedrag debet	
Bedrijfsvoeren	DIA		83.440	
	Facilitair		54.364	
	Financien		69.955	
	I&A		368.776	
	Juridische- en Veiligheidszaken		107.855	
Centraal	Concerncontrol		29.561	
Klantencontacten	Burgerzaken		4.640	
	Communicatie		33.267	
	Klantcontactcentrum - KCC		194.486	
Omgeving	Omgeving - Ondersteuning en Advies		151.410	
	Omgeving - Ruimtelijke Ontwikkeling		484.921	
	Omgeving - Toezicht en Handhaving		49.658	
	Strategie en Programma's		18.400	
	Vergunningen		518.983	
	Ontwikkelen	Strategie en Programma's		363.844
	Openbare Ruimte	Groen		2.827
Seizoenskrachten			274.494	
Schoon		WSW Seizoenskrachten	88.673	
			8.260	
		Seizoenskrachten	115.772	
Vastgoed			13.667	
		Water		139.610
Wegen			Seizoenskrachten bruggen en havens	708.314
			WSW Seizoenskrachten	134.278
				208.672
	Sociaal Domein	Beleid Sociaal Domein	181.283	
		Cultuur en sport	217.458	
	GT Bolsward/Buitengebied	43.259		
	GT Sneek	26.089		
	Intergraal Beheer SD	158.983		
	Ondersteuning	963.885		
Eindtotaal			5.819.082	

Totale inhuur 2025 t/m 01-07-2025 **5.819.082**

Keten	Afdeling	Soort	Som van Bedrag debet
Openbare Ruimte	Groen	Seizoenskrachten	274.494
		WSW Seizoenskrachten	88.673
	Schoon	Seizoenskrachten	115.772
		Seizoenskrachten bruggen en havens	708.314
	Water	WSW Seizoenskrachten	134.278
Eindtotaal			1.321.531

Totale inhuur 2025 per 01-07-2025 **4.497.551**

5. Overzichten

Actiepunten uit de Programmabegroting

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Algemene dekkingsmiddelen			
1.	<i>De inkomsten uit Nij Hiddum Houw komen ten goede aan de gehele gemeente.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> De inkomsten uit Nij Hiddum Houw te begroten als algemene inkomst. 			
	<u>Toelichting:</u> De jaarrekening is onlangs ontvangen, de dividend uitkering is conform begroting.			
2.	<i>Geen verhoging van woonlasten, na inflatiecorrectie.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> In de paragraaf lokale belastingen wordt per belastingsoort beschreven wat we gaan doen met de opbrengst, incl. een berekening van de woonlasten van het voorgaande jaar. Er is inflatiecorrectie toegepast bij de belastingen, inclusief een extra verhoging van 2%. Bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing streven we naar een kostendekkendheid van 100%. 			
	<u>Toelichting:</u> Vastgesteld tijdens behandeling begroting 2025. Waarbij systematiek de trendmatige verhoging is toegepast ten bedrage van 4,3 %. De forensenbelastingen is gestegen met 20% plus de toeristenbelasting met 60%			
3.	<i>Onderzocht wordt of we bij het verwerken van de algemene uitkering de (eigen) aantallen jaarlijks kunnen laten muteren en hoe dat eventueel kan worden verwerkt in de begroting. Ook wordt nagegaan of het hanteren van de methode van lopende prijzen voor de gemeente Súdwest-Fryslân van toegevoegde waarde kan zijn en wenselijk is om in te voeren.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Onderzoek uitvoeren en de resultaten meenemen in de berekening van de algemene uitkering. 			
	<u>Toelichting:</u> Geen aanvulling nodig.			
4.	<i>Gedegen financieel beleid met voldoende reserves.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Een structureel sluitende begroting. Een stand van de algemene reserve boven het minimale niveau van het weerstandsvermogen. 			
	<u>Toelichting:</u> Er wordt volop gewerkt aan de uitvoering van de kansrijke sporen. Daarmee verwachten wij te kunnen komen tot een sluitende begroting. Wij blijven aandacht houden voor een gedegen Algemene Reserve met een voldoende omvang. De reserves zijn de afgelopen periode al versterkt. Ook het positieve jaarrekeningresultaat 2024 draagt hieraan bij. Vanuit de meicirculaire zien wij een verschuiven van het ravijnjaar richting 2028.			

Nr.	Actiepunt			
Hoofdtakveld Overhead				
5.	<i>De gemeente stelt een voorbeeld als goede en inclusieve werkgever met voldoende stages en leer-werkplekken voor alle niveaus en leeftijden. Ook is er ruimte voor trainees, zij-instroom en zet het in op een leven lang ontwikkelen voor eigen werknemers.</i>	△		
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Elk team heeft minimaal één stagiair per jaar. • SWF heeft beleid ontwikkeld voor het beschikbaar stellen van leer-werkplekken. • SWF heeft een groep trainees die begin 2025 zijn gestart. • SWF staat bij moeilijk vervulbare vacatures open voor zij-instromers die het vak nog moeten leren. • Het Leerhuis verzorgt activiteiten voor alle werknemers van SWF. 				
<u>Toelichting:</u> In Q2 2025 is het beleid vaktalenten ambtelijk vastgesteld en begin Q3 wordt het beleid ter instemming geagendeerd bij de Ondernemingsraad. In dit beleid staat beschreven hoe de gemeente haar leerwerkplekken en trainees organiseert. Ondertussen wordt gestart met de voorbereidingen om na de zomer een groep vaktalenten te werven, die dan begin 2026 starten. In 2024 is de ambitie uitgesproken dat begin 2025 een eerste groep vaktalenten zou starten. Door een langere doorlooptijd van de beleidsontwikkeling is deze ambitie niet gehaald. In Q1 en Q2 zijn de stageopdrachten voor het schooljaar 2025-2026 opgehaald uit de organisatie. Bij moeilijk vervulbare vacatures is steeds meer aandacht voor personen die de juiste competenties hebben, maar de kennis nog missen. De benodigde opleiding biedt de gemeente dan aan. Er wordt volop gebruik gemaakt van de activiteiten van het Leerhuis en deze worden positief beoordeeld. <ul style="list-style-type: none"> • In 2025 heeft SWF tot nu toe 17 stagiaires. In Q3 en Q4 komen daar nog nieuwe stage-opdrachten bij. • Het beleid voor vaktalenten ligt, met enige vertraging in de ambtelijke besluitvorming, begin Q3 voor aan de Ondernemingsraad. In dit beleid zit ook de optie om leerwerkplekken aan te bieden. • Het beleid voor vaktalenten koerst op het in dienst nemen van vaktalenten (trainees) per 1 januari 2026. • Het vaktalentenbeleid geeft ruimte voor zij-instromers. 				
6.	<i>Verdere inzet van data om daarmee innovatieve antwoorden te bieden op complexe vraagstukken in de samenleving.</i>			
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • We willen de datakwaliteit verbeteren, de informatiehuishouding op orde hebben en processen verbeteren. 				
<u>Toelichting:</u> Dit actiepunt hangt nauw samen met één van de benoemde kansrijke sporen en is in dat kader dan ook opgenomen in de Voorjaarsnota. Overigens zijn er diverse projecten opgestart waarbij de kwaliteit van data ingezet is voor innovatieve ontwikkelingen of als middel om vanuit inzicht te sturen. Enkele voorbeelden zijn de energiearmoede, gebiedsgericht werken of een dashboard ten behoeve van financiën.				
7.	<i>Huisvesting buitendienst.</i>		▽	
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • De start van de bouw staat gepland vanaf Q2 2025 met oplevering Q3 2026. 				

Toelichting:

We hanteren als opdrachtgever, op basis van de eerder gemaakte bouwkostenramingen van het voorlopig ontwerp, plafondbudgetten. Daarnaast hebben we vanuit de raad ambities meegekregen op gebied van duurzame- en circulaire maatregelen.

Aandachtspunt is de vertraging van de netuitbreiding middenspanning door Liander (NuLelie-project Fryslân). Ons nieuwbouwproject staat op de wachtlijst voor extra transportvermogen voor de elektriciteitsaansluiting. Samen met Liander en ons bouwteam onderzoeken we technische oplossingen om de bedrijfsvoering bij oplevering van het gebouw van voldoende energie te voorzien. **De best passende invulling verwachten we begin juli 2025 in beeld te hebben.**

Saneringskosten Buitendienst Bolsward

Voor de sanering van het terrein voor de huisvesting van de buitendienst in Bolsward is een bedrag van € 1,8 miljoen gereserveerd. De raming hiervoor is indertijd opgesteld naar aanleiding van een uitgebreid bodemonderzoek in 2020. Uit onderzoek bleek dat de samenstelling en types verontreiniging van de bodem onder het gehele (relatief grote) terrein zeer variërend was. In overleg met FUMO is er begin 2021 een saneringsplan opgesteld. Op basis hiervan en de hierin gestelde omvang zijn er op basis van twee scenario's ook twee begrotingen opgesteld. De meest ongunstigste, de duurste gezien de risico's, hebben we meegenomen in de kostenraming. Om de saneringskosten te beperken wordt het terrein in de ontwerpfase omhoog gebracht, waardoor minder afgraving van verontreinigde grond nodig is. De totale kostenraming kwam hiermee in 2021 op € 1,8 miljoen. De kosten voor bodemsanering kunnen niet geactiveerd worden en moeten in één keer worden geboekt ten laste van het rekeningresultaat.

Momenteel zijn we nog volop bezig met de sanering van het terrein. Zoals eerder gemeld is de aanbesteding van september 2024 € 250.000 hoger uitgekomen dan geraamd als gevolg van prijsstijgingen, beter inzicht in de saneringsomvang en de kosten van het circulair ontmantelen van de voormalige poeploods.

De uitgaven zijn tijdens de uitvoering verder opgelopen doordat er veel meer vervuilde grond gezeefd en naar gespecialiseerde verwerkers afgevoerd moest worden. Het terrein blijkt ernstiger vervuild met restmaterialen variërend van asbest, huisvuil tot oude betonnen bouwonderdelen dan bij het onderzoek in 2020 was voorzien. Het afvoeren vraagt daarbij meer aanvulling van nieuwe schone grond. Op basis van de meest actuele kostenramingen verwachten we op dit moment nog ca. € 700.000 aan meerkosten in de uitvoeringsfase.

Het gaat kort samengevat om de volgende kostenverhogende onderdelen:

- Het verhoogde perron van de milieustraat bleek tijdens de ontmanteling volgestort met verontreinigd materiaal (asbest en zware metalen). Tijdens het vooronderzoek, op basis van een aantal boringen, is dit niet naar voren gekomen. Voor verder onderzoek was geen aanleiding en ook de milieustraat was nog volop in gebruik. De meerkosten voor afvoeren naar verwerker is ca. € 400.000.
- Onder de oude poeploods bleek na sloop alle stortputten nog aanwezig waren en vol zaten met onbekend stortmateriaal. Extra kosten voor verwijderen, afvoeren en opnieuw aanvullen gaan richting € 150.000.

Over het gehele terrein is veel meer puin- asphalt- en betonnen bouwonderdelen tot zelfs complete brugdekken in de bodem aanwezig dan voorzien. Kosten voor verwijderen, zeven en breken ruim € 150.000.

Voor de financiële uitwerking en dekking van de bovenstaande post verwijzen wij u naar paragraaf 9.1 'Voorgestelde (mutaties in) kredieten'.

Overige zaken (going concern)

Taakstelling bedrijfsvoering

De totaalopgaaf Bedrijfsvoering, taakstelling van € 2 miljoen die vanaf 2025 gehaald moet worden (opgaaf bij Directie, onderdeel van de Kansrijke Sporen) is als zodanig ingeboekt.

De taakstellingen op diverse onderdelen bij de ketens worden gedurende het jaar gemonitord via de managementrapportages. Bij een dusdanige afwijking in de voortgang zal hierover melding worden gemaakt in de bestuursrapportage.

6. Mutaties reserves

Verwachting verloop Algemene Reserve

In de volgende tabel staat het verloop van de Algemene Reserve. De met een * gemarkeerde posten zijn nieuw ten opzichte van de vorige bestuursrapportage.

Ontwikkeling Algemene Reserve		2024
(bedragen x € 1.000)		
Stand per 31/12/2023 volgens JR 2023		25.258
<u>Reeds genomen raadsbesluiten</u>		
Af: Begroot resultaat 2024 volgens Programmabegroting 2024	-157	Raadsbesluit 02-11-2023
Bij: Restant Energiecompensatiefonds 2022	596	Raadsbesluit 08-02-2024
Af: Werkelijk resultaat 2023	-6.581	Raadsbesluit 20-06-2024
Af: Resultaatbestemmingen 2023	-6.582	Raadsbesluit 20-06-2024
Bij: Nota Reserves en Voorzieningen 2024	1.611	Raadsbesluit 20-06-2024
Bij: Resultaat Berap JFM 2024	1.594	Raadsbesluit 20-06-2024
Af: Resultaat Berap AMJ 2024	-7.425	Raadsbesluit 24-10-2024
Bij: Toevoeging vanuit Reserve Klimaatagenda	1.700	Raadsbesluit 14-11-2024
Bij: Opvang Oekraïne	3.000	Raadsbesluit 14-11-2024
Bij: Vanuit Krediet transformatiemiddelen	1.397	Raadsbesluit 14-11-2024
Bij: Resultaat Berap JAS 2024	4.536	Raadsbesluit 19-12-2024
Af: Kwijtschelding huur cultuur kwartier Sneek	-352	Raadsbesluit 19-12-2024
* Bij: Lagere werkelijke Kwijtschelding huur CKS	5	Aanpassing aan de werkelijkheid
<u>Vervallen met het vaststellen van de Jaarrekening 2024</u>		
* Bij: Begroot resultaat 2024 volgens Programmabegroting 2024	157	Zie hierboven.
* Af: Resultaat Berap JFM 2024	-1.594	Zie hierboven.
* Bij: Resultaat Berap AMJ 2024	7.425	Zie hierboven.
* Af: Resultaat Berap JAS 2024	-4.536	Zie hierboven.
Nieuw saldo (Stand per 31/12/2023 volgens JR 2024)	20.051	
<u>Reeds genomen raadsbesluiten</u>		
Bij: Begroot resultaat 2025 volgens Programmabegroting 2025	2.677	Raadsbesluit 14-11-2024
* Bij: Septembercirculaire 2024, jaar 2025	133	Raadsbesluit 30-01-2025
Af: Septembercirculaire 2024	-77	Raadsbesluit 30-01-2025
* Bij: Werkelijk resultaat 2024	9.559	Raadsbesluit 10-07-2025
* Af: Resultaatbestemmingen 2024	-6.368	Raadsbesluit 10-07-2025
* Bij: Nota Reserves en Voorzieningen 2025	3.112	Raadsbesluit 10-07-2025
* Af: Begrotingswijziging Kansrijke sporen	-2.146	Raadsbesluit 10-07-2025
* Af: Bijdrage Cultureel Kwartier Sneek	-1.838	Raadsbesluit 10-07-2025
Bij: Resultaat Berap JFM 2025	20	Raadsbesluit 10-07-2025
Nieuwe Stand	25.123	

Nog verwacht

Bij: Restant Coronafonds	1.650	Volgt
		Al in nota Reserves en
* Af: Restant Coronafonds	-1.650	Voorzienen
Bij: Verwachting Berap OND 2024	5.700	Definitief besluit na Jaarstukken
* Af: Verwachting Berap OND 2024	-5.700	Vervallen met vaststellen JR 2024
* Af: Resultaat Berap AMJ 2025	-1.084	Raadsvoorstel 16-10-2025
* Af: Resultaat Berap AMJ 2025 (saneringskosten buitendienst)	-950	Raadsvoorstel 16-10-2025
* Bij: Meicirculaire 2025, jaar 2025	2.157	Berap JAS 2025
* Bij: Verwachte BTW-teruggave	1.000	Conform PB2025
Stand na verwacht	26.246	
> Niveau weerstandsvermogen	9.300	
Vrij besteedbaar	16.946	

Overige zaken (going concern)

Er zijn geen overige zaken te melden.

7. Paragrafen

Onderhoud Kapitaalgoederen

Voortgang investeringswerken 2024-2025

Voortgang investeringswerken

In de begroting is jaarlijks investeringsgeld opgenomen voor kapitaalgoederen, specifiek voor de onderdelen wegen- en waterbouw. Het gaat om jaarlijks € 4 miljoen. Dat is bedoeld om de achterstanden binnen de kapitaalgoederen in te lopen in een periode van 10-15 jaar (vanaf 2021). Met onderstaand schema geven we de stand van zaken weer van de verschillende investeringswerken van 2024 en 2025.

Investeringswerken 2024	Investering	Status
Steiger Houkesloot Sneek (fase 1)	€ 1.000.000	Gereed, binnen budget
Kade Gouden Boayem Heeg	€ 300.000	In uitvoering, gereed in zomer 2025
Kade Dijklakkers Bolsward	€ 1.100.000	In uitvoering, gereed in zomer 2025
Doorgaande weg Arum (fase 2)	€ 300.000	In voorbereiding, start werk in 2 ^e helft 2025
Weg Tinga Sneek (fase 1)	€ 300.000	In voorbereiding
Betonwegen divers	€ 400.000	Deel 1 gereed, deel 2 volgt in 2025
Weg Dorpsstraat Exmorra (fase 2)	€ 300.000	Gereed, binnen budget
Weg Julianastraat IJlst (fase 2)	€ 300.000	In voorbereiding, aanbesteding in zomer 2025
Totaal	€ 4.000.000	

Investeringswerken 2025	Investering	Status
Steiger Houkesloot Sneek (fase 2)	€ 200.000	In uitvoering, gereed in Q2 2025
Diverse bruggen op afstand	€ 250.000	Deels in uitvoering, gereed Q4 2025
Kade Dijklakkers Bolsward (fase 2)	€ 900.000	In uitvoering, gereed in zomer 2025
Damwand Noorderpoort Sneek	€ 650.000	In voorbereiding, start Q4 2025
Weg Van Eysingaleane Easterein	€ 250.000	In voorbereiding, start Q3 2025
Wegen Easterwierrum (fase 1)	€ 300.000	In voorbereiding, start Q3 2025
Wegen Exmorra (fase 3)	€ 650.000	In uitvoering, gereed voor zomer 2025
Weg Tirns	€ 450.000	In uitvoering, gereed in Q3 2025
Weg Wolsumerwei Wolsum	€ 350.000	In voorbereiding, start Q3 2025
Totaal	€ 4.000.000	

8. Ontwikkelfonds en overige projecten

Hieronder rapporteren wij over alle actieve projecten die (grotendeels) gefinancierd worden vanuit het Ontwikkelfonds (projecten waarvoor krediet beschikbaar is gesteld en die nog niet zijn afgerond). Daarnaast informeren wij over projecten die in vergaande voorbereiding zijn.

Daarnaast rapporteren we over overige projecten die niet gefinancierd worden vanuit het Ontwikkelfonds. Standaard rapporteren we over majeure projecten waar de raad een realisatiekrediet voor beschikbaar heeft gesteld. Mochten er significante afwijkingen zijn bij overige projecten, dan rapporteren we ook daarover, zolang er sprake is van een afwijking.

8.1 Ontwikkelfonds

Nr.	Project			
	Bolsward: Bolsward-west (reconstructie kruispunt) (Mobiliteit)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Nu de gemeenteraad extra middelen ter beschikking heeft gesteld, is verder aan het ontwerp gewerkt, waarin de fietstunnel onder de Oude Rijksweg is opgenomen. De samenwerkingsovereenkomst met de provincie is afgesloten. De (Europese)aanbesteding voor een bouwteam is gegund aan aannemer BAM Infra. In dit bouwteam (aannemer, adviseur, opdrachtgever) wordt het globale ontwerp in fasen verder uitgewerkt naar een definitief ontwerp. In Q1 2025 is als tussenstap het voorlopig ontwerp met een bouwkostenraming opgeleverd. De uitkomst van de bouwkostenraming leidt tot noodzaak om optimalisaties (bezuinigingen) door te voeren zowel in het ontwerp als op de wijze van uitvoering (bouwfaserings). De uitkomsten hiervan zullen de komende periode verder worden uitgewerkt. Het definitief ontwerp inclusief bijhorende bouwkostenraming wordt eind Q2-2025 aangeleverd.</p>			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Het herstel van de gebreken van fase 1 is afgerond. Fase 2 Herinrichting Bargefenne is in opstartfase en hiervoor is een projectteam ingericht dat bezig is met het schetsontwerp.</p>			
	Bolsward: Aquaduct Bolsward (Mobiliteit)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> De afstemming met de provincie zal plaatsvinden in het OVVF (Overleg Verkeer en Vervoer Fryslân). Dit is een bestuurlijk overleg binnen de provincie Fryslân. Gezamenlijk kan binnen alle mobiliteitsprojecten een prioritering worden aangebracht. Deze prioritering brengen we als gezamenlijke Friese overheden in bij het Bestuurlijk Overleg MIRT.</p>			

Project

Sneek: De Hemmen III

(Economische zaken)

Toelichting op de afwijking:

Bouwrijp maken

De eerste fase van het bedrijventerrein is nagenoeg bouwrijp gemaakt. In verband met de netcongestie heeft het college op 19 november 2024 besloten het bouwrijp maken voor fase 2 voorlopig op te schorten voor de duur van maximaal 3 jaar.

Verkoopprocedure

Duurzaamheid speelt een rol, daarvoor is de duurzaamheidsmatrix ontwikkeld die door nieuwe belangstellenden voor een kavel kan worden ingevuld. De score van de menukaart wordt gekoppeld aan de privaatrechtelijke koopovereenkomst. Bij invulling van de menukaart en door hoog te scoren, maken inschrijvers meer kans bij de toewijzing van een bedrijfskavel. Ondanks de netcongestie worden belangstellende van harte uitgenodigd om zich te melden voor de resterende kavels van fase 1. Daarbij is wel de voorwaarde dat bedrijven in hun eigen energiebehoefte kunnen voorzien, vanwege de netcongestie.

Planning

De kritieke activiteiten in de planning zijn de toevoer van elektriciteit en de verkeersontsluiting. Voor beide activiteiten is er afhankelijkheid van andere partijen. De huidige planning is samengevat:

- Bouwrijp 1^e fase 2024
- Nutstoevoer kavels 2026 medio (planning van Liander)
- Verkeersontsluiting 2025 Q3
- Start uitgifte en bouw 2025 Q3 (afhankelijk van de situatie rondom netcongestie stikstof en tijdige ontsluiting)

Ontsluiting

De minirotonde naar het bedrijventerrein westelijk vanaf de N7 is inmiddels gereed. De aanpassing van de bestaande ontsluiting aan de noordoostelijke zijde door de aanleg van een minirotonde, [het aanpassen van de bestaande toe- en afritten en onderhoudswerkzaamheden aan de State-as en de bestaande minirotonde zullen plaatsvinden in de periode medio augustus-medio oktober.](#)

Eind 2024 is met de Minister van Verkeer en Waterstaat een overeenkomst getekend over een bijdrage vanuit Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) € 1.239.669,42. Zodra deze middelen zijn ontvangen, zullen wij de begroting daarop aanpassen.

Toevoer nutsvoorzieningen

Het netverzwaringprogramma van de middenspanningsnetten van Liander voor de provincies Friesland en Noordoostpolder is verstraagd. Daarnaast is er op het bestaande onderstation onvoldoende leveringscapaciteit. Door deze vertraging duurt de netcongestie langer en is er beperkte tot geen beschikbaarheid van elektriciteit op een aantal locaties. Daarmee stagneert de kavelverkoop ook.

Voor de Hemmen III is de verwachting dat er vanaf 2036 weer extra capaciteit is.

Voor wat betreft extra leveringscapaciteit heeft Liander al gevraagd om ruimte te reserveren op de Hemmen III voor een nieuw onderstation. Voortgang is afhankelijk van Tennet die met een studie bezig is.

Volgens de nieuwe planning van Liander is het middenspanningsnetwerk op de Hemmen III uiterlijk einde tweede kwartaal van 2026 aangelegd.

Grex

Op 20 juli 2023 heeft de raad ook Fase 2 vastgesteld en toegevoegd aan fase 1. Hiermee is één grondexploitatie vastgesteld voor Fase 1 en 2, Hemmen III Totaal. Een belangrijke toevoeging die voor beide fases geldt, is het toevoegen van kosten voor een tijdelijke energievoorziening.

Nr.	Project			
	Sneek: Stationsgebied (Agenda Sneek)			
<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Gelet op de zeer lange looptijd van het project zijn er overschrijdingen opgetreden. Dit heeft te maken met kostenstijging en tegenvallers in de uitvoering, vervuiling Kanaalstraat. De subsidie van de provincie is nog niet definitief vastgesteld. De besluitvorming hieromtrent wordt zeer binnenkort verwacht.</p> <p>Laatste restpunten zijn nu in uitvoering waardoor dit jaar het project kan worden afgerond.</p>				

Nr.	Project			
	Sneek: IJlsterkade (Agenda Sneek)			
<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Er zijn geen afwijkingen of overige zaken te melden.</p>				

Nr.	Project			
	Sneek: De Potten (Team dienstverleners)			
<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Conform de gebiedsvisie vormt het oprichten van een gebiedsorganisatie de eerste stap in het realiseren van een solide basis voor de verdere ontwikkeling van De Potten. De tijdens het visietraject voorgestelde maatregelen worden nader verkend met het Samenwerkingsverband Ambitie De Potten (SAP).</p>				

Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: Versterking Friese IJsselmeerkust (VFIJ) (IJsselmeerkust)			
<p>De provincie Fryslân is penvoerder namens de samenwerkende partijen, het Rijk, Provincie Fryslân, Gemeente DFM en gemeente SWF (conform samenwerkingsovereenkomst). In de Stuurgroep SWH wordt gerapporteerd over de voortgang van het project Versterken Friese IJsselmeerkust.</p> <p>Stand van zaken Op 26 mei 2023 zijn de ondertekende projectbeslissingen van de minister en de beschikking ontvangen voor de bijdrage uit het deltafonds ter grootte van ca. €12,5 miljoen. Inmiddels is gestart met de technische voorbereidingen, procedures en het opstellen van contracten. In augustus 2024 is gestart met de werkzaamheden in de Workumerwaard/Stoenckherne en de Mokkebank bij Laaksum. Na het broedseizoen 2025 zullen de werkzaamheden worden afgerond. De aanbesteding voor de strekdam It Soal in Workum heeft plaatsgevonden. De werkzaamheden op de Makkumer Noordwaard zijn afgerond.</p> <p>Vanuit VFIJ worden in Laaksum nog een aantal projectzaken uitgevoerd, dit staat voor 2025 op het programma.</p> <p>Communicatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het komende jaar zullen nog stakeholdersbijeenkomsten georganiseerd worden bij de projectonderdelen die nog in uitvoering komen. 				

Beschikbaarheid zand

Uitgangspunt voor de realisatie van de onderdelen Workum en de stranden is de beschikbaarheid van zand uit het IJsselmeer. Op verzoek van RWS is het op diepte brengen van de vaargeul door de provincie Fryslân i.v.m. verzilting tijdelijk stop gezet. RWS en provincie zijn in gesprek over de consequenties hiervan en zoeken naar alternatieven. Planning van uitvoering is afhankelijk van de beschikbaarheid van zand.

RWS is aan het onderzoeken wat de eventuele gevolgen kunnen zijn ten aanzien van verzilting. Onduidelijk is wanneer dit onderzoek gereed is en welke consequenties dit heeft voor de tijdige beschikbaarheid van het zand voor de zand gebonden deelprojecten. Voor het deelproject bij Workum is afgesproken dat het zand uit het recreatieve gedeelte van het gebied waar het nu te ondiep is, wordt gebruikt voor het deelproject bij It Soal / Workumerwaard.

Stijging Bouwkosten

Conform vastgelegde afspraken;

Het financieel beschikbaar gestelde bedrag is kader stellend (een gelimiteerd maximum). Als er financiële issues optreden, zullen deze opgelost moeten worden middels de post onvoorzien. Mocht dit niet afdoende zijn, dan zal dit ten koste gaan van een deel van de scope. Zijn de gevolgen zodanig dat doelstellingen van het project en scope niet meer haalbaar zijn, dan zal geëscaleerd worden naar de stuurgroep.

De markt heeft te maken met flinke stijging van de bouwkosten wat veroorzaakt wordt door; krapte op de arbeidsmarkt, tekort aan bouwstoffen, stijgende prijzen, brandstoffen en inflatie. Dit is een risico voor de uit te voeren scope.

Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: Atlantikwall in het waddengebied (Afsluitdijk)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - het eerste deel het inrichten van de Atlantikwall-bunker met een expositie is gereed en maakt onderdeel uit van de expositie van het Kazemattenmuseum. - In het kader van 75 jaar bevrijding is er een krant uitgebracht. <p>Resterende deel:</p> <p>Kornwerderzand: strijd om de Afsluitdijk (scenario kazematten 2^e linie) 2^e kazematteneiland</p> <p>Op Kornwerderzand is sprake van een complexe situatie, waarbij vele projecten en processen in elkaar grijpen en samen komen. Hierbij kan gedacht worden aan onderwerpen zoals; het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de Afsluitdijk, de Vismigratierivier, de verbreding van de sluis, het opnieuw aanbesteden van de bestaande spuimiddelen, het vervangen van de bruggen en een upgrade van Kornwerderzand in zijn geheel als toeristische bestemming (bereikbaarheid, parkeren, bewegwijzering, wegen- en padenstructuur en informatievoorziening).</p> <p>Afstemming over volgordelijkheid, efficiency en logistiek van de werkzaamheden hebben ervoor gezorgd dat een deel van de uit te voeren projectonderdelen later in de tijd zijn geprogrammeerd. De grote en complexe werken domineren voorlopig alle projecten op en rond de Afsluitdijk, ook die van eerder gehonoreerde (deel)projecten zoals de Atlantikwall in het Waddengebied. Vanwege vertraging van de werkzaamheden aan de afsluitdijk heeft er in 2022 geen start kunnen plaatsvinden van dit laatste onderdeel.</p> <p>Door de vertraging komt de einddatum onder druk te staan.</p> <p>Situatie is ongewijzigd. Toegankelijkheid van het gebied laat nog jaren op zich wachten i.v.m. ontbreken brug/looppad. Momenteel loopt onderzoek om het plan als puzzelstukje onder te brengen bij het totale beleefconcept Kornwerderzand/Provincie. Afstemming ligt momenteel bij</p>			

de Provincie. Verwachting dat 1^e kwartaal 2025 meer duidelijk is. Hetzelfde geldt voor de houdbaarheid van de subsidie bij het Waddenfonds en Provincie.

Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: Sluis, Waddenfonds beleef Kornwerderzand (Afsluitdijk)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de beschikking van het Waddenfonds beleef Kornwerderzand door middel van een machtiging overgedragen aan de provincie Fryslân.</p> <p>De provincie heeft een extern bureau ingehuurd om inzichtelijk te maken hoe de verschillende processen van de ontwikkelingen in elkaar grijpen en hoe de verschillende beleefbare elementen aan elkaar verbonden zijn. Het doel is te komen tot een integrale visie voor een gebiedsontwikkeling Kornwerderzand als bestemming.</p> <p>De integrale visie is klaar en komend jaar. Komend jaar stemmen de provincie en de gemeente af wat het vervolgproces zal zijn.</p>			

Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: De Nieuwe Afsluitdijk (Afsluitdijk)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u></p> <p>Bruggen Het oorspronkelijke idee was, om de bruggen één-op-één aan te besteden aan de aannemer van het Rijkscontract, zodat de gevolgen van het project versterking Afsluitdijk konden worden beperkt. Deze inkoopstrategie leidde echter tot bezwaren. Daarom is dit inkoopproces stopgezet en zal de realisatie van de bruggen op basis van een “normale” Europese aanbesteding in de markt gezet worden.</p> <p>De consequentie hiervan is dat de realisatie van de bruggen pas kan plaatsvinden als het Rijkswerk aan de versterking van de Afsluitdijk en de stormvloedkering klaar is en de bijbehorende documentatie beschikbaar is.</p> <p>De realisatie van de bruggen zal wel vertragen ten opzichte van de tussenmijlpaal 2025, maar het gehele werk kan nog steeds in 2028 conform de afspraak in de BOK klaar zijn. Waarschijnlijk zal de uitvoering starten in 2025. De uiteindelijke planning is wel afhankelijk van de verdere planningsafspraken met Rijkswaterstaat. Hierover wordt nu in overleg met alle betrokken partijen een netwerkplanning opgesteld. Dat is een integrale planning van alle nog te realiseren werken op en rond de Afsluitdijk de komende jaren.</p> <p>Sluis Sinds de ondertekening van de Bestuursovereenkomst Verruiming Sluis Kornwerderzand (BOK) in 2020 hebben Rijk en provincie samengewerkt aan de nadere uitwerking van het project. Daarbij is geconstateerd dat Rijk en provincie diverse aspecten uit de BOK anders interpreteren. Tevens is bij de nadere uitwerking gebleken dat de kosten van het project (door diverse aspecten) sterk zijn opgelopen waardoor het project niet langer binnen het beschikbare budget gerealiseerd kon worden.</p> <p>In 2024 heeft herijking van het project plaatsgevonden. Met de minister is afgesproken dat het Rijk en de provincie samen werken aan mogelijke scenario's voor de uitvoering en de toegenomen kosten voor het project. Daarbij is het onderzoek naar verzilting een belangrijk onderdeel. Voor verruiming van de sluis is het nodig om de vaargeulen te kunnen verdiepen. Als het verdiepen van de vaargeulen mogelijk blijft kunnen er aanvullende afspraken gemaakt worden over de scenario's en uitvoering van het project.</p> <ul style="list-style-type: none"> Onder begeleiding van bureau APPM is gekomen tot een viertal scenario's, te weten: 2 scenario's waarbij het project integraal wordt gerealiseerd (bruggen + sluis) en verzilting wordt aangepakt. 			

- 1 scenario waarbij sprake is van een gefaseerde aanpak (eerst de bouw van nieuwe bruggen en later in tijd een nieuwe sluis incl. aanpak verzilting)
- 1 scenario waarbij het project stopt en het Rijk de huidige draaibruggen 1 op 1 zal vervangen
-

Op basis van het APPM rapport heeft de politiek gekozen voor het scenario waarbij sprake is van de integrale aanleg van het project incl. volledige opwaardering van de infrastructuur rond de sluis (voorhavens, remmingwerken, etc.). Zoals inmiddels bekend is in de voorjaarsnota voorgesteld €375 mln. extra beschikbaar te stellen voor het project. De voorjaarsnota wordt in de derde week van juni in de Tweede Kamer behandeld.

Verzilting IJsselmeer

Een belangrijke opgave is het tegengaan van zoutverspreiding in het IJsselmeer. Het zoetwater in het IJsselmeer heeft een belangrijke drinkwaterfunctie. Daarnaast heeft het zoetwater een belangrijke functie voor het watergebruik voor landbouw en natuur. Op dit moment komt er zout water binnen bij het IJsselmeer via onder andere de scheepvaartsluis bij Kornwerderzand. De verzilting is van invloed op de te nemen maatregelen voor verruiming van de sluis. Een belangrijk punt daarbij is het verdiepen van de vaargeulen. Als de vaargeulen in de toekomst verdiept worden, kan het risico op verzilting toenemen. Uit onderzoek is gebleken dat er maatregelen mogelijk zijn om het verziltingsprobleem te beheersen. Als onderdeel van het ontwerpproces voor een verruimde sluis zal ook gekeken worden of de verziltingsmaatregelen in het ontwerp geïntegreerd kunnen worden. Indien de verzilting in voldoende mate beheerst kan worden, is het mogelijk om de vaargeulen in het IJsselmeer te verruimen.

Geulen

Ook de verruiming van de geulen is van invloed op de verzilting doordat zoutwater zich via de verdiepte geulen verder naar het zuiden kan verplaatsen. Op verzoek van Rijkswaterstaat is de verruiming en de zandwinning daarom tijdelijk stilgelegd. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld de projecten Vismigratierivier en Versterking Friese IJsselmeerkust nog geen gebruik maken van de beoogde vrijkomende materialen.

De gemeente is partner in het project De Nieuwe Afsluitdijk. Tijdens de stuurgroep vergaderingen worden wij op de hoogte gesteld van de stand van zaken rond de voortgang van de werkzaamheden van De Nieuwe Afsluitdijk. De gemeente SWF is lid van deze stuurgroep.

Nr.	Project			
	Út de Mienskip: Subsidiereregeling bovenlokale initiatieven (Kernenbeleid)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Er zijn geen afwijkingen of overige zaken te melden.</p>			

8.2 Wijzigingen Ontwikkelfonds

De volgende projecten zijn verplaatst van beschikbaar krediet naar afgeronde projecten:

Binnenstad fase 1	100.000
Bolsward, Hist. Centrum Westergo	1.000.000
HCW	1.531.000
Museum Hindelopen	300.000
Rondweg Warns	1.500.000
Aanpak de Potten	70.000
Sneek IJlsterkade	161.425
Vitaliteit binnenstad, verkennen en voorbereiden	80.000
Kwaliteit toegangspoorten deelvisie spoorzone	10.000
Waddenfonds - beleving kornwerderzand	100.000
IJsselmeerkust - DNA, fietspad + poort Frl	162.500
Bijdrage projectbureau De Nieuwe Afsluitdijk (2021)	50.000
Onderzoek veilige fietsverbindingen	40.000
Tafel van Makkum	50.000
Ambitiedocument	40.000

- Gelabelde bedragen in 2024 welke nog niet beschikbaar zijn gesteld, zijn doorgeschoven in de tijd.
- Bedragen van de Regiodeal zijn aangepast. Totaalbedrag is gelijk gebleven, maar het zwaartepunt is verschoven naar de incidentele middelen.
- Hoogspanningskabels Sneek Noord is in zijn geheel naar incidentele middelen geschoven. Uit onderzoek is gebleken dat we hier niet op kunnen afschrijven. We zijn echter nog wel aan het kijken of er toch mogelijkheden op dit gebied zijn. Maar voor nu gaan we uit van bekostiging vanuit incidentele middelen.
- Besluiten genomen door de raad in januari en februari zijn toegevoegd:
  - Hoogspanningskabels Sneek Noord
  - Campus
  - Ziekenhuis
- Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) en De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) zijn verwijderd uit het overzicht.
- Jaarschijf 2028 is toegevoegd.
- Zoals afgesproken zijn ook de linkjes naar de verschillende raadsvoorstellen toegevoegd aan de lijst. Deze zijn gekoppeld aan de datum van het desbetreffende besluit.

8.3 Overige majeure projecten

Nr.	Project			
	Huisvesting Buitendienst (Kapitaalgoederen)		△	
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> In bouwteamvorm is tot en met eind van het jaar gewerkt aan het definitief- en technisch ontwerp. Begin 2025 volgt de prijs- en contractvorming voor daadwerkelijke realisatie. Start bouw is gepland in het voorjaar van 2025 met oplevering eind 2026. De noodzakelijke demontage- saneringswerk en bouwrijp maken van het terrein is inmiddels gestart. Rond april 2025 is dit volgens planning gereed.</p> <p>We hanteren als opdrachtgever, op basis van de eerder gemaakte bouwkostenramingen van het voorlopig ontwerp, plafondbudgetten. Daarnaast hebben we vanuit de raad ambities meegekregen op gebied van duurzame- en circulaire maatregelen.</p>			

Aandachtspunt is de vertraging van de netuitbreiding middenspanning door Liander (NuLelie-project Fryslân). Ons nieuwbouwproject staat op de wachtlijst voor extra transportvermogen voor de elektriciteitsaansluiting. Samen met Liander en ons bouwteam onderzoeken we technische oplossingen om de bedrijfsvoering bij oplevering van het gebouw van voldoende energie te voorzien. De best passende invulling verwachten we begin Q3 2025 in beeld te hebben.

Nr.	Project			
	Bodemsanering terrein Exmorraweg (Kapitaalgoederen)			
<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> <i>Saneringskosten Buitendienst Bolsward</i> Via raadsvoorstel van 22 december 2022 over de huisvesting van de buitendienst in Bolsward is melding gemaakt van een benodigde bodemsanering op het terrein van de nieuwe buitendienst in Bolsward. Hiervoor is destijds een bedrag van € 1,8 miljoen gereserveerd. De kosten voor bodemsanering kunnen niet geactiveerd worden en moeten in één keer worden betaald.</p> <p>Momenteel zijn we nog volop bezig met de sanering van het terrein. Zoals bekend is de aanbesteding al €250.000 hoger dan geraamd als gevolg van prijsstijgingen, beter inzicht in de saneringsomvang en de kosten van het circulair ontmantelen van de voormalige poeploods. De uitgaven zijn tijdens de uitvoering verder opgelopen doordat er meer vervuilde grond gezeefd en naar gespecialiseerde verwerkers afgevoerd moet worden. Het terrein is ernstiger vervuild met restmaterialen variërend van asbest, huisvuil tot complete betonnen brugdekonderdelen dan was voorzien. Het meer afvoeren vraagt daarnaast meer aanvulling van nieuwe schone grond. Op basis van de meest actuele kostenramingen verwachten we nog ca. €700.000 aan meerkosten in de uitvoeringsfase.</p> <p>Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar paragraaf 5 ‘Overzichten’ punt 7 en voor de financiële dekking paragraaf 9.1 ‘Voorgestelde (mutaties in) kredieten’ punt 1.</p>				

Nr.	Project			
	Sneek: Woningbouw Harinxmaland (Wonen en grondbedrijf)			
<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> De afronding van Harinxmaland fase 1 betreffende het woonrijp maken (definitieve inrichting openbare ruimte) verloopt volgens plan en budget. De 400 woningen in deze fase zijn opgeleverd en bewoond. In het najaar van 2023 is alles klaar.</p> <p>Voor de ontwikkeling van Harinxmaland fase 2A betreffende de realisatie van 80 sociale huur- en koopwoningen ontstond er in 2023 een overschrijding van het voorbereidingskrediet. De overschrijding was van tijdelijke aard en is na beschikbaar komen van het uitvoeringskrediet ad € 14,3 miljoen in mei 2023 afgedekt.</p> <p>De gronduitgifte voor de 80 woningen zal vanaf Q2 van 2024 gaan plaatsvinden.</p>				

Nr.	Project			
	Sneek: Woningbouw Houkepoort (Wonen en grondbedrijf)			

Toelichting op de afwijking:

De ontwikkelaar die met de gemeente in gesprek was, heeft zich terug getrokken in verband met een te hoog prijsniveau voor de waterkavels en toebehoren. De tender is inmiddels uitgezet en loopt t/m 29 januari 2025. Er zijn een aantal geïnteresseerden. Of er daadwerkelijk partijen zijn die een bod en plan indienen weten we februari 2025.

Nr.	Project			
	Sneek: Verkabelen Hoogspanningskabels Sneek-Noord (Kapitaalgoederen)	△	△	△
	<p><u>Toelichting op de afwijking</u> Nu zeker is dat het verkabelen van de Hoogspanningskabels doorgaat heeft Tennet, als eerste stap, de actualisatie van de Haalbaarheidsstudie opgepakt. De kosten voor deze actualisatie zijn voor rekening van Tennet. Tevens is Tennet begonnen met de voorbereidingen op het basisontwerp zodat in Q4 2025 de gemeente de offerte voor het Basisontwerp kan ontvangen.</p> <p>Hiermee is de planning voor het basisontwerp:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Q1 & Q2 2025: verouderde haalbaarheidsstudie (jan. 2023) wordt geactualiseerd; - Q3 2025: TenneT vraagt een offerte op bij Qirion voor het opstellen van het basisontwerp; - Q4 2025: offerte BO voor gemeente SWF beschikbaar stellen, zodat gemeente opdracht kan geven voor de uitvoering van het BO; - 2026: Starten basisontwerpfase.			

9. Financiële mutaties

In dit hoofdstuk kunnen we voorstellen doen voor financiële mutaties in de begroting. We zullen hierbij steeds de afweging maken of het een invulling van bestaand beleid betreft, of dat het om nieuwe zaken gaat. Nieuwe zaken/nieuw beleid doen we niet via de bestuursrapportage maar via een eigen raadsvoorstel, tenzij het een melding van een onontkoombare ontwikkeling betreft.

In de hierna volgende tabel is aangegeven wanneer een melding via de berap mogelijk is en wanneer er een separaat raadsvoorstel moet komen:

Type afwijking:	Er is geen keuze mogelijk: <ul style="list-style-type: none"> voldongen feit onontkoombaar	Er is wel een keuze mogelijk: <ul style="list-style-type: none"> vroegtijdige signalering
Binnen beleid, waarbij aanpassing van beleid niet aan de orde is.	Melden via berap	Melden via berap
Binnen beleid, waarbij heroverweging van beleid wenselijk is.	Melden via berap	Separaat raadsvoorstel
Buiten beleid	Melden via berap	Separaat raadsvoorstel

9.1 Voorgestelde (mutaties in) kredieten

1. Saneringskosten Buitendienst Bolsward

In het raadsvoorstel van 22 december 2022 Huisvesting buitendienst in Bolsward is gemeld dat bodemsanering op het terrein van de nieuwe buitendienst in Bolsward nodig is. Hiervoor was €1,8 miljoen gereserveerd. De saneringskosten kunnen niet geactiveerd worden en drukken direct op de exploitatie.

De sanering is nog in volle gang. De aanbesteding viel al €250.000 hoger uit door prijsstijgingen, beter inzicht in de saneringsomvang en de kosten van circulair ontmantelen van de voormalige poeploods. Tijdens de uitvoering zijn de kosten verder opgelopen doordat meer vervuilde grond, waaronder asbest, huisvuil en betonnen brugdelen, moest worden afgevoerd en vervangen door schone grond.

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 5 'Overzichten' punt 7.

Op basis van de laatste ramingen verwachten we nog circa €700.000 aan extra kosten. De totale saneringskosten komen hierdoor uit op € 950.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag te dekken uit de Algemene reserve.

2. Subsidie ECOBoost

Het Europese project ECOBoost is in januari 2025 van start gegaan. In het project ECOboost wordt er gekeken hoe we onze MKB-bedrijven die actief zijn in de gastvrijheidssector of de voedselsector kunnen ondersteunen om een energie-efficiënter gebouw of bedrijfsproces te realiseren. Dit willen we doen met Energiecoach die niet alleen kijkt naar energiebesparende maatregelen, maar ook meedenkt in de financieringsmogelijkheden.

Voor het project is een bedrag van €550.000 begroot. Daarvan ontvangt de gemeente een bedrag van € 330.000 als subsidie van Europa. De subsidie ontvangen we vanuit het Interreg NWE-programma. Dit programma subsidieert maximaal 60% van de projectkosten. Onze eigen 40% bijdrage dekken wij uit de reguliere salariskosten.

De gemeenteraad moet nog wel toestemming geven om de subsidie voor het project beschikbaar te stellen. Dit betreft een bedrag van € 330.000.

Met de subsidie die we ontvangen voor ECOBoost kan de gemeente haar ondernemers een Energiecoach aanbieden die niet alleen advies geeft op energiebesparende maatregelen in het gebouw en bedrijfsvoering, maar die ook meedenkt in de financieringsmogelijkheden daarvan. De Europese subsidie maakt deze plus (inzicht in financieringsmogelijkheden) op het project mogelijk. Daarnaast biedt de Europese samenwerking een kans om inzichten op te doen waarvan we nu nog niet weten dat ze bestaan. Door de pilots tussen vijf landen te vergelijken, kunnen we ook leren van andere Europese regio's.

3. Specifieke uitkering Regeling huisvesting aandachtsgroepen

Voor de realisatie van 10 sociale woonruimten door Stichting Accolade in het uitbreidingsplan van de woonwagenlocatie Johan Willem Frisostraat Sneek is er door de gemeente Súdwest-Fryslân een subsidieaanvraag gedaan voor de specifieke uitkering (SpUK) Regeling huisvesting aandachtsgroepen van het Ministerie van BZK. Deze SpUK is bedoeld om gemeenten te stimuleren om extra woonruimten voor aandachtsgroepen te realiseren, door een bijdrage te leveren aan het financiële tekort. Op 5 september 2023 heeft gemeente Súdwest-Fryslân een bedrag van € 70.248 toegekend gekregen. Deze subsidie zal binnenkort doorgestort worden naar Stichting Accolade.

4. Brandschade voertuig - Afboeken boekwaarde

Op 10 maart is er brandstichting geweest op de parkeerplaats Bolswarderpoort. Hierbij hebben drie voertuigen van de Gemeente Brandschade opgelopen. Twee voertuigen hadden lichte schade en konden hersteld worden, maar 1 voertuig was aan de voorzijde totaal afgebrand en niet meer te herstellen en is total loss verklaard. De verzekering heeft een schadebedrag uitgekeerd van € 19.717. Met bedrag kan de boekwaarde (restwaarde) van door brand beschadigde voertuig worden afgeboekt.

5. Brandschade voertuig - aanschaf nieuw voertuig

Het door brand getroffen voertuig is zodanig beschadigd dat deze total loss is verklaard. Omdat de restwaarde van het total loss verklaarde voertuig wordt afgeboekt komen daarmee de gereserveerde kapitaallasten weer vrij. Deze vrijgekomen kapitaallasten kunnen worden ingezet voor het aankopen van een nieuw voertuig. Een nieuwe vergelijkbare bestelauto uit het raamcontract bestelauto's kost ca € 36.000 (inclusief BPM exclusief BTW).

6. Aanvullende bijdrage werkzaamheden Jachthavenstraat Sneek

Voor het werk aan de Jachthavenstraat in Sneek (2024/2025) waren eerder al diverse bijdragen toegekend om dit integrale werk mogelijk te maken. Dit kwam vanuit de budgetten van Groen, Wegen, Riolerings en Verkeer. Gaandeweg het werk is uit praktisch oogpunt de scope en het ontwerp voor de inrichting veranderd, in afstemming met de omgeving en de betreffende interne afdelingen. Zo waren er bijvoorbeeld meer nieuwe materialen nodig (die zorgen voor een langere levensduur) dan vooraf was bepaald. Daarnaast waren er tijdens de werkzaamheden enkele tegenvallers (schade en langere uitvoeringsperiode). Daarom was het oorspronkelijke budget niet toereikend en is een extra bijdrage nodig vanuit van Groen (€ 40.000) en Wegen (€ 93.000).

7. Rioleringsplan 2025 Voorstraat Makkum en Badhuisbuurt Sneek

In het jaarplan riolerings 2025 is voor een tweetal projecten een bijdrage toegezegd vanuit Groen. Het betreft Voorstraat Makkum (€ 17.850) en Badhuisbuurt Sneek (€ 14.980). In totaliteit gaat het om € 32.830.

8. Rioleringsprojecten bijdrage wegen en groen

Voor een aantal rioleringsprojecten worden extra werkzaamheden op het gebied van Wegen, Groen en Verkeer uitgevoerd (werk met werk), in totaal € 167.830. Vanuit de betreffende onderhoudsbudgetten wordt een financiële bijdrage geleverd.

9. Renovatie atletiekbaan Sneek

De aanbesteding van de renovatie van de atletiekbaan omvatte geen werkzaamheden aan het asfalt onder de kunststof toplaag. Vanwege de leeftijd van de baan lag een noodzaak hiertoe ook niet in de lijn der verwachting. De daadwerkelijke staat van het asfalt kon echter niet eerder beoordeeld worden dan na volledige verwijdering van de kunststof toplaag. Op dat moment is geconstateerd dat het asfalt dusdanig grote gebreken vertoonde dat een nieuwe asfalt toplaag vereist is om een voor wedstrijden goedgekeurde atletiekbaan te kunnen realiseren.

Voor de extra noodzakelijke werkzaamheden hebben wij een prijsopgave van € 175.000 inclusief btw ontvangen. Het beschikbaar gestelde investeringskrediet van € 650.000 voor de renovatie wordt daarmee met € 160.000 overschreden. Om voortzetting van de renovatie mogelijk te maken is dan ook een extra investeringskrediet ter hoogte van dit bedrag noodzakelijk. De kapitaallasten als gevolg van dit extra investeringskrediet bedragen bij een afschrijvingstermijn van 15 jaar € 13.000 per jaar. Dekking hiervoor is mogelijk binnen de uitbreiding van de begroting per 2025 met € 100.000 voor renovatie van buitensportaccommodaties. De levensduur van de nieuwe asfalt laag wordt ingeschat op 40 jaar.

Overzicht voorgestelde (mutaties in) kredieten (bedragen in €)				
Nr.	Omschrijving	Krediet	Invloed op reserves	Invloed op begroting
1.	Bodemsanering terrein Exmorroweg	950.000	950.000	0
2.	Subsidie Ecoboost	330.000	0	0
3.	Specifieke uitkering Regeling huisvesting aandachtsgroepen	70.248	0	0
4.	Brandschade voertuig - Afboeken boekwaarde	19.717	0	0
5.	Brandschade voertuig - aanschaf nieuw voertuig	36.000	0	0
6.	Aanvullende bijdrage werkzaamheden Jachthavenstraat Sneek	133.000	0	0
7.	Rioleringsplan 2025 Voorstraat Makkum en Badhuisbuurt Sneek	32.830	0	0
8.	Rioleringsprojecten bijdrage wegen en groen	167.830	0	0
9.	Renovatie atletiekbaan Sneek	160.000	0	0
Totaal		1.899.625	950.000	0

9.2 Voorgestelde begrotingswijzigingen

Via deze bestuursrapportage leggen we de volgende voorstellen voor:

a. Diverse overboekingen, met name personeel (deels incidenteel/deels structureel)

Dit betreft diverse overboekingen met name betreffende de inzet van personeel en overige optimalisaties. Er vinden verschuivingen plaats tussen programma's, vandaar dat we deze wijzigingen hier opnemen.

b. Wet inburgering (incidenteel)

Onze uitgaven aan de Wet Inburgering worden voor een groot deel gedekt uit de Specifieke Uitkering (SPUK) Wet Inburgering, die wij van het Rijk ontvangen. We hebben in de begroting 2025 nog geen bedrag begroot voor de inkomsten en uitgaven aan deze SPUK omdat we bij het opstellen van de begroting (medio 2023) 2025 nog geen goed beeld hadden bij de verwachte uitgaven. Het jaar 2024 is het eerste jaar geweest waarin we een duidelijker beeld hebben gekregen van de verwachte uitgaven.

Op basis van de uitgaven 2024 stellen wij voor de inkomsten en uitgaven aan de Wet Inburgering met € 800.000 te verhogen.

c. Opvang Oekraïners (incidenteel)

Gemeenten ontvangen van het Rijk via een specifieke uitkering (SPUK) - Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïners (Booo)- verschillende vergoedingen voor de kosten die zij maken voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne.

Sinds de vaststelling van onze begroting 2025 zijn er een aantal belangrijke wijzigingen geweest:

- Het normbedrag dat we van het Rijk ontvangen is verlaagd van 61 naar 44 euro
- We zijn verplicht om sinds 1 januari een eigen bijdrage innen
- We hebben twee nieuwe locaties geopend: Eeltjebaasweg in Sneek en Welstand in Pingjum.

We verwachten aan inkomsten Rijk en inkomsten eigen bijdrage nu bijna € 14 miljoen aan inkomsten en ongeveer € 13 miljoen aan uitgaven. We hebben in onze begroting 2025 eenmalig een verwacht bedrag aan voordeel opgenomen van € 1.000.000. Vooralsnog gaan we ervanuit dat we dit resultaat gaan behalen.

We stellen voor de raad te vragen de begroting budgetneutraal te wijzigen conform de bijgevoegde begrotingswijziging.

d. Doorstroompunt RMC (incidenteel)

De beschikking voor de specifieke uitkering 2025 voor de functie van het Doorstroompunt (RMC) is bijgesteld van € 549.000 naar € 628.000. Deze extra inkomsten ad € 79.000 moeten worden besteed aan dit doel. Voorgesteld wordt om de inkomsten en uitgaven te verhogen met € 79.000.

e. Doorstroompunt VSV (incidenteel)

De beschikking voor de specifieke uitkering 2025 voor de functie van het Doorstroompunt (VSV) is bijgesteld van € 130.000 naar € 455.000. Deze extra inkomsten ad € 315.000 moeten worden besteed aan dit doel.

Voorgesteld wordt om de inkomsten en uitgaven te verhogen met € 315.000.

f. Buig budget 2025 (incidenteel)

In deze rapportage verwerken we het nader voorlopig BUIG budget dat in mei jl. gepubliceerd is. Dit is een voorlopig budget, het Rijk maakt begin oktober het definitieve BUIG budget bekend. Er heeft in mei een bijstelling plaatsgevonden met als gevolg dat de gemeente minder middelen ontvangt voor het uitvoeren van de taken. Omdat deze middelen op een budgetneutrale manier worden begroot, betekent dit dat zowel de uitgaven als de inkomsten aangepast worden aan de hand van het nader voorlopig BUIG budget. Dit heeft tot gevolg dat de inkomsten ten opzichte van de actuele begroting worden verlaagd met €1.340.000. De bijbehorende kosten nemen met eenzelfde bedrag af.

De praktijk laat momenteel een andere realiteit zien. Aan de hand van de meest recente realisaties constateren we dat de uitgaven hoger uitvallen dan eerder verwacht. Dit resulteert in een verwacht tekort van circa € 3 miljoen in 2025, inclusief loon- en prijscompensatie voor 2025. De hoogte van de loon- en prijscompensatie wordt definitief vastgesteld bij de publicatie van het definitieve BUIG budget in oktober.

Na verwerking van de wijzigingen vanuit de Voorjaarsnota 2025 resteert er een verwacht tekort van € 1 miljoen op de BUIG.

De onderstaande tabel geeft de bovenstaande financiële ontwikkelingen schematisch weer:

Onderdeel	Toelichting	Bedrag
Nader voorlopig budget (mei 2025)	Inkomsten en uitgaven beide neerwaarts bijgesteld	€ -1.340.000
Extra verstrekkingen (meest recente realisaties)	Verwacht tekort stijgt door hogere uitgaven	€ 5.200.000
Loon- en prijscompensatie (6,5%, voorlopig)	Verwachte compensatie vanuit Rijk (definitief in okt.)	€ 2.200.000
Tussentotaal verwacht tekort	Huidige inschatting tekort 2025 na bovenstaande correcties	€ 3.000.000
Voorjaarsnota 2025 (ombuiging)	2 miljoen tekort	€ 2.000.000
Voorjaarsnota 2025 (ombuiging)	1 miljoen besparing	€ -1.000.000
Nog aan te vragen in deze rapportage	Aanpassing in lijn met nieuwe inzichten	€ 1.000.000

Tot slot, er zijn diverse onzekerheden waar we rekening mee moeten houden. Dit geldt onder andere voor het Rijksbudget BUIG en de taakstelling vanuit de Kansrijke Sporen. De organisatie heeft een Aanvalsplan BUIG opgesteld en zet in op een strakke aansturing en uitvoering van dit plan. Er is inmiddels een externe projectleider benoemd die in juli start. Diverse acties zijn in gang gezet, gericht zijn op het structureel verlagen van de uitgaven. De maatregelen die naar verwachting de meeste impact zullen hebben, starten in het derde en vierde kwartaal van 2025. Op dit moment weten we nog niet wanneer de eerste financiële resultaten zichtbaar zijn. Dit betekent dat de huidige verwachtingen mogelijk bijgesteld worden.

g. Bibliotheek (incidenteel)

Voor de bibliotheek is er een SPUK toegekend. Dit betreft de Subsidie Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) voor € 88.500 voor de lokale bibliotheek voorzieningen in Bolsward en Workum. De middelen zullen in 2025 aan de bibliotheek beschikbaar worden gesteld.

Voorgesteld wordt om de inkomsten en uitgaven te verhogen met € 88.500.

h. Subsidieregeling uitbreiding capaciteit groene boa 2024-2026 (incidenteel)

Vanuit een subsidieregeling is een subsidie van € 40.000 toegekend ten behoeve van de arbeidskosten voor boa's, met als doel het uitbreiden en behouden van de handhavingscapaciteit. Deze subsidie is bedoeld als tegemoetkoming in de loonkosten van boa's, die werkzaam zijn op basis van een arbeidsovereenkomst en belast zijn met o.a. de toezicht en handhaving van natuurwetgeving. De toegekende € 40.000 komt ten gunste van het teambudget toezicht en handhaving, keten omgeving. Op deze wijze wordt de continuïteit en kwaliteit van toezicht en handhaving in het landelijk gebied versterkt.

i. Saneringskosten Buitendienst Bolsward (incidenteel)

Betreft financiële mutatie met betrekking tot krediet saneringskosten. Zie krediet 1.

j. Rente Startersleningen (incidenteel)

In de begroting 2025 is een bedrag opgenomen voor rente inkomsten van afgeloste startersleningen. Dit naar aanleiding van de gestegen inkomsten die in de jaarrekening 2023 zijn gemeld. Het openstaande bedrag is inmiddels opgenomen bij de uitvoeringsorganisatie SVn en staat nu op rekening van de gemeente. Dit betekent dat de geraamde inkomst niet langer wordt ontvangen. Daar staat tegenover dat de gemeente nu minder geld hoeft te lenen en kan worden bespaard op rentekosten. De niet ontvangen rente van € 90.000 wordt gecompenseerd door de lagere rentelasten.

k. Verkoopopbrengst Oude Oppenhuizerweg (incidenteel)

In het raadsvoorstel van 22 december 2022 Huisvesting buitendienst in Bolsward gingen we ervan uit dat we €645.000 zouden ontvangen met de verkoop van het pand aan de Oude Oppenhuizerweg. Dit bedrag hadden we toen gebruikt ten gunste van het krediet.

Maar volgens de regels (BBV) mag dat niet. We mogen de verkoopopbrengst niet van het krediet aftrekken. Het geld moet worden geboekt als een eenmalige opbrengst in de begroting. Daardoor wordt het krediet dus €645.000 hoger dan we eerder dachten.

Bij de laatste actualisatie blijkt dat de verkoop van het pand waarschijnlijk meer oplevert: €950.000 (op basis van de laatste inzichten en marktomstandigheden). Dit bedrag wordt in 2027 als eenmalige opbrengst in de begroting gezet. Het hogere bedrag heeft verder geen invloed op het krediet.

Voor het krediet Buitendienst Bolsward verwachten we €250.000 minder onvoorziene kosten. Per saldo komt het erop neer dat het investeringskrediet met € 395.000 (€ 645.000 - € 250.000) omhoog gaat. Dit zorgt voor extra jaarlijkse kosten van €7.900 (afschrijving) en €6.360 (rente). In totaliteit gaat het om een kapitaallast van € 14.260.

l. Bijdrage fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering VNG (GGU-fonds) (incidenteel)

De gemeentelijke bijdrage aan het GGU-fonds van de VNG is in 2025 gestegen van € 3,79 naar € 4,58 per inwoner (+20,8%). Deze stijging van € 0,78 per inwoner zorgt voor een tekort van € 70.000 ten opzichte van de begroting.

Oorzaken stijging:

- Indexatie 4,2% voor loon- en **prijscompensatie**
- Platform Sociaal Domein (€ 0,21 per inwoner, budgettair neutraal via gemeentefonds)
- Nieuwe programma's: Lokale Agenda Bestaanszekerheid, Asiel & Migratie, Wetgevingsfunctie
- Extra investering Transitieprogramma Common Ground (€ 0,25 per inwoner)

De werkelijke omvang van subsidies en bijdragen aan het fonds GGU 2025 is vastgesteld tijdens het opstellen van de begroting 2025 van de VNG in het najaar van 2024, waardoor deze verhoging nog niet als zodanig is opgenomen in onze begroting over 2025.

m. Veiligheidsregio Fryslân / Bibob

Vanuit de Veiligheidsregio Fryslân komt een bedrag van € 83.738 beschikbaar dat aan gemeenten wordt teruggegeven. Dit bedrag maakte onderdeel uit van de begroting 2024 van de Veiligheidsregio. Voorgesteld wordt om deze middelen via een begrotingswijziging incidenteel in te zetten voor de implementatie van het Bibob-beleid. Het bestaande Bibob-beleid is verouderd en wordt momenteel geactualiseerd, mede in verband met de recente uitbreidingen van de wet. Tegelijkertijd zijn er binnen de huidige begroting geen middelen opgenomen voor structurele uitvoering van dit beleid. De aanpak van ondermijning is echter een prioriteit binnen het Integraal Veiligheidsplan 2024-2028, waarin een stevige bestuurlijke weerbaarheid en preventieve maatregelen als uitgangspunt gelden.

Overzicht voorgestelde begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)	I/S	Invloed op saldo	Programma Sociaal		Programma Ruimte		Programma Bestuur		Overzichten		Mutaties reserves	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Eindstand vorige rapportage		20	208.379	61.720	80.985	37.597	19.464	1.761	56.327	268.071	5.312	1.338
Mutaties door afzonderlijke raadsvoorstellen		0	297	0	24	0	0	0	-321	0	2.298	2.298
Beginstand deze rapportage		20	208.676	61.720	81.009	37.597	19.464	1.761	56.006	268.071	7.610	3.635
<u>Voorgestelde begrotingswijzigingen</u>												
a. Diverse overboekingen, met name personeel	I/S	0	-679	-345	0	0	-124	0	797	339	0	0
b. Wet inburgering	I	0	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0
c. Opvang Oekraïners	I	0	-258	-326	-68	0	0	0	0	0	0	0
d. Doorstroompunt RMC	I	0	79	79	0	0	0	0	0	0	0	0
e. Doorstroompunt VSV	I	0	315	315	0	0	0	0	0	0	0	0
f. Buig budget 2025	I	-1.000	-340	-1.340	0	0	0	0	0	0	0	0
g. Bibliotheek	I	0	89	89	0	0	0	0	0	0	0	0
h. Subsidierег. uitbreiding capaciteit groene boa	I	0	0	0	40	40	0	0	0	0	0	0
i. Saneringskosten Buitendienst Bolsward	I	0	0	0	0	0	0	0	0	0	950	950
j. Rente starterslening	I	0	0	0	0	-90	0	0	-90	0	0	0
k. Verkoopopbrengst Oude Oppenhuizerweg	S	-14	0	0	0	0	0	0	14	0	0	0
l. fonds Gezamenl. Gemeentelijke Uitvoering VNG	I	-70	0	0	0	0	70	0	0	0	0	0
m. Veiligheidsregio Fryslân / Bibob	I	0	0	84	0	0	84	0	0	0	0	0
Totaal voorgestelde begrotingswijzigingen		-1.084	5	-645	-28	-50	30	0	721	339	950	950
Eindstand deze rapportage		-1.064	208.682	61.075	80.981	37.547	19.493	1.761	56.727	268.410	8.560	4.585